

Lördagen den 15 december

Kl. 09.00–13.47

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2018) 812 och COM(2018) 813 till skatteutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 7 februari 2019*.

§ 2 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skatteutskottets betänkande

2018/19:SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Utrikesutskottets betänkanden

2018/19:UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

2018/19:UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Försvarsutskottets betänkanden

2018/19:FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

2018/19:FöU3 Inrättande av försvarsgrensstaber

§ 3 Rikets styrelse

Rikets styrelse

Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU1

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse (prop. 2018/19:1 delvis och redog.
2017/18:RS1)

föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 1 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! God morgon! Den budgetproposition som lämnades till riksdagen den 15 november 2018 var beslutad av en övergångsregering och framtogs därför enligt särskilda principer. Efter det att riksdagen den

12 december 2018 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom andra utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna än den övergångsregeringen föreslagit, och som vi anser måste betraktas som en helhet, avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1.

Detta är första gången som en övergångsregering överlämnar en budgetproposition till riksdagen. I en promemoria från Statsrådsberedningen har vissa riktlinjer utfärdats för det praktiska arbetet i Regeringskansliet under en övergångsperiod. Konstitutionsutskottet har vid granskning av en övergångsregerings befogenheter hänvisat till dessa riktlinjer. Enligt riktlinjerna bör en övergångsregering endast avgöra löpande och brådskande ärenden. Vidare anges att en övergångsregering inte bör lägga fram propositioner som är politiskt kontroversiella eller som har en tydlig partipolitisk inriktning.

I och med beredningen av övergångsregeringens förslag till statens budget befinner vi oss bortom den terräng där befintlig konstitutionell praxis kan ge vägledning. Det hade varit välkommet om alla partier hade respekterat att vi befinner oss i en situation där landet inte har en regering och principen ”regering först, budget sedan” hade respekterats.

Hur riksdagens partier och ledamöter väljer att agera har inte bara konsekvenser för den ekonomiska politiken 2019 – den är ju en bagatell i sammanhanget – utan lägger också en grund för konstitutionell praxis för liknande situationer i framtiden. Jag tycker att vi alla borde besinna vårt ansvar i den här situationen. Vi hade i ljuset av detta allvar förväntat oss en ordnad och ansvarsfull process med övergångsbudgeten.

Jag får då konstatera att det agerande från Moderaterna och Kristdemokraterna, med stöd av Sverigedemokraterna, som lett fram till den situation vi i dag står i inte kan beskrivas som vare sig ordnad eller ansvarsfullt. Det är allt annat än tillfredsställande.

Vi har problem med bristande beredning. Detta kan exemplifieras inom ett annat utskottsområde, nämligen kulturutskottets område.

Man kan tycka olika om detta med fri entré till museer. En del av oss tycker att även den fattige har rätt till landets gemensamma kulturarv. Andra säger att det bara är till för dem som har råd. Det är en politik och en ideologi som avslöjar något om vår människosyn. Men man kan inte slarva när man helt plötsligt kommer på att museerna måste kunna ta betalt. Entréerna är inte byggda för det, så man måste vänta. Då måste utskottet inkallas extra för att fixa till det hela, och det slutar med att man tar lite pengar från biblioteken i stället. Det är slarv och hafs. Det är detta som vi KU-nördar blir lite upprörda över.

Inom det utgiftsområde vi nu diskuterar, utgiftsområde 1, är effekterna för landets länsstyrelser bara delvis synliga. Det är ju bara 65 miljoner som tas från dem, och alla vi som i KU mötte landets landshövdingar i våras vet hur situationen är på landets länsstyrelser. Den är väldigt problematisk.

Men när man tittar på effekterna av slaktade sakanslag på olika områden kan man se att effekten i form av antalet arbetstillfällen på landets länsstyrelser samlat är ungefär 350. På en medelstor eller liten länsstyrelse handlar det om 10–15 tjänster i en organisation på 150–200 personer. På de större länsstyrelserna är det 30–40 arbetstillfällen. Jag trodde att KU:s ledamöter visste hur arbetssituationen på landets länsstyrelser såg ut.

I ett läge där vi har en ung 15-årig tjej från Sverige som är i Katowice och uppmanar världens ledare att ta sitt ansvar läggs det fram en budget där klimatåtgärder slaktas. Jag tycker att det är ganska upprörande. Men som KU-nörd har jag inte rätt att vara upprörd över innehållet, utan jag är bara upprörd över en fruktansvärt dålig beredning och ett hafsverk. Hade man respekterat det grundlagsfäderna tänkte – regering först, budget sedan – hade det varit i sin ordning. Då hade det varit berett, och de som hade lagt fram budgeten hade känt till konsekvenserna.

Om nu Moderaterna och Kristdemokraterna får bilda regering hade de kunnat lägga fram propositioner under våren och på så sätt fått igenom den politik de hade velat, inklusive omöjlighet för socialbidragstagare att ta del av landets kulturarv och inklusive slakt av klimatåtgärder.

(Applåder)

Anf. 2 MATHEUS ENHOLM (SD):

Fru talman! Då detta är den sista debatten för oss i konstitutionsutskottet i kammaren i år vill jag börja med att tacka alla utskottskollegor och utskottskansliet för en konstruktiv höstsession. Eftersom Sverigedemokraternas utgiftsområdesmotion ligger under den nu antagna ramen vill jag härmed yrka bifall till vår reservation.

Sverigedemokraterna har en gedigen och väl genomarbetad budget. Jag kommer att gå in i detalj på några få områden under utgiftsområde 1, som är vårt beredningsområde. Jag kommer särskilt att nämna två angelägna besparingar.

Den första rör Regeringskansliet. Vi konstaterar att anslaget till Regeringskansliet har ökat med över 1 miljard sedan budgeten 2013–2014, trots att den långsiktiga trenden visar att antalet avgjorda regeringsärenden mer eller mindre har stått stilla sedan dess. Regeringen med Regeringskansliet får därför reducerade anslag i vår budget.

Regeringen kan och ska arbeta mer med effektivisering av det egna arbetet. Om de opolitiska tjänstemännen i departementen får mer angelägna arbetsuppgifter har de måhända mindre tid över till att skicka runt namnlistor för politiska upprop.

Den andra verkliga budgetreform jag särskilt vill framhålla är vårt förslag om en successiv omställning av mediestödet. Sverigedemokraterna konstaterar att utvecklingen på massmedieområdet har gjort det gamla stödsystemet otidsenligt. Vi avser därför att helt avskaffa det så kallade driftsstödet inom en period på fem år. Driftsstöd kallas alltså det stöd som lämnas för driften av en tidning, som kan ha en digital upplaga eller ges ut på papper. Stödets storlek baseras på upplagan och hur ofta tidningen kommer ut. Nedtrappningen av driftsstödet avser dock inte det så kallade distributionsstödet och innovations- och utvecklingsstödet, som bägge behålls oförändrade.

Fru talman! Med de åtgärder som Sverigedemokraterna föreslår på andra områden, såsom lindring av sjuklöneansvaret och sänkta arbetsgi-varavgifter för småföretagare, samt den numera avskaffade skatten på reklam i periodiska publikationer borde dock omställningen för framför allt mindre redaktioner underlättas.

Med en sverigedemokratisk politik borde dessutom små lokala redaktioner som i dag inte uppbär presstöd gynnas, och kanske kommer till och med nya lokala mindre nyhetstidningar att starta och växa fram.

Det är helt orimligt att staten håller en daterad och döende bransch under armarna på detta sätt.

Jag skulle, som sagt, kunna tala längre om vår budget. Men jag behöver även beröra det faktum att Sverige nu styrs av en övergångsregering, som således har lagt fram en övergångsbudget. Jag måste ändå säga att jag har respekt för övergångsregeringen, som har lagt fram en övergångsbudget som – som jag har kunnat tyda det – faktiskt inte innehåller några politiska förslag utöver det som man satsade på under förra året.

Med detta sagt är det viktigt att ha klart för sig att det inte finns något som heter övergångsriksdag eller expeditionsparlament. Det finns bara ett vid de allmänna valen framröstat parlament. Det parlamentet äger den fulla finans- och beskattningsrätten.

Jag kan dra en parallell till utgiftsområde 1. Konstitutionsutskottet grundades i och med 1809 års grundlag. Samma år, i samma grundlag, fastslogs även att ”Svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta utöfvas af riksens ständer allena vid allmän riksdag”.

Översatt till modernt språk gäller alltså principen att det är riksdagen och inte regeringen som beslutar om skatter, åtminstone sedan 209 år tillbaka. Det är därför i sig inget konstigt att riksdagen beslutar om en annan budget än den regeringen föreslår. Det märkliga är dock att detta hade kunnat vara en icke-fråga om andra partier inte bara talat om att vara den vuxne i rummet utan också varit det och fört samtal med oss.

Som det är nu har Sverigedemokraterna, utan att ha förhandlat sakinnehåll i den budget och de ramar som nu är antagna, valt att stödja den budget som är det näst bästa alternativet efter vårt. Det är därför inte konstigt att vi röstat på de två andra konservativa partiernas förslag till budgetramar. Vi kommer därför, om och när vårt förslag faller, att rösta på Moderaternas och KD:s utgiftsområdesmotion.

Vi hoppas att denna gest och detta politiska ställningstagande kommer att uppfattas för vad det är, nämligen en inbjudan till vuxna personer att förhandla fram många positiva och goda konservativa reformer som Sverige så väl behöver under kommande period.
(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Lindahl (SD).

Anf. 3 LINDA YLIVAINIO (C):

Fru talman! Om två dagar, måndagen den 17 december, inleder vi firandet och högtidlighållandet av demokratins genombrott i Sverige för 100 år sedan.

Den 17 december 1918 beslutade riksdagen om ett författningsförslag som innebar lika kommunal rösträtt. Den riksdagen kunde inte besluta om grundlagsändringar, som införandet av kvinnlig rösträtt förutsatte. I stället träffades en överenskommelse om att man genom en grundlagsändring skulle ge även kvinnor rösträtt, vilket formellt beslutades av riksdagen under våren 1919. Den 17 december 1918 markerar likväl att de demokratiska reformerna i praktiken definitivt vunnit terräng.

100 år senare är den svenska demokratin i grunden välfungerande och värd att försvara. Är det något vi har lärt oss är det att aldrig ta demokrati, rättsstatens principer, mänskliga rättigheter, fria och oberoende medier och minoriteters rätt till skydd för givna. Dessa värden och värderingar

och den världsordning de vilar på är inte en gång för alla givna. Värderingarna, värdena och den liberala världsordningen utmanas, ifrågasätts och till och med hotas, inte bara långt borta utan tyvärr också i allt fler europeiska länder – i Orbáns Ungern och av politiska krafter i Polen, i Grekland, i Italien, i Österrike och även här hemma i Sverige.

För oss i Centerpartiet är utgångspunkten att den svenska demokratin ständigt måste försvaras. Den måste också kontinuerligt utvecklas och anpassas till en föränderlig värld.

Folkviljan ska kanaliseras genom en effektiv förvaltning inom såväl Regeringskansliet som riksdagen, med respekt för olika minoriteter och rättssäkerheten. Och det ska granskas av oberoende medier. En stor del av de politiska institutioner som är ämnade att säkerställa detta finns i utgiftsområde 1. De offentliga institutioner vars uppgift är att genomdriva den politik som fått stöd i allmänna val måste göra detta på ett effektivt och transparent sätt.

Fru talman! Centerpartiet gick till val på ett mycket ambitiöst reformprogram för att föra Sverige framåt – för att få fler nyanlända i jobb, förstärka klimatomställningen, stärka tryggheten och hålla ihop Sverige. Vi valde också att aktivt ta värderingskampen och försvara liberalismen, medmänskligheten och jämställdheten.

Precis som Sverige för 100 år sedan behövde modiga ledare och folkvalda som vågade tänka nytt och jämlikt, inkludera fler, för att försvara och utveckla vår svenska demokrati behöver vi i dag vara ledare som bygger Sverige starkt med hopp, mod och framtidstro. Det handlar om ett Sverige som respekterar den enskildes rätt och allas lika värde.

Mindre än så är inte de uppgifter vi i Sveriges riksdag och ämbetsutövare i Regeringskansliet och i det svenska myndighetsväsendet – våra offentliga institutioner – står inför i dag och i morgon. Vi förutsätter att de ekonomiska resurser som ställs till förfogande ger möjligheter att klara dessa viktiga lagfästa ledstjärnor i den offentliga förvaltningen.

Fru talman! Centerpartiet deltar inte i beslutet om fördelningen av budgetanslagen, eftersom riksdagen redan beslutat om en budgettram som är en annan än den vi ville ha. Centerpartiets syn på fördelningen av anslag framgår därför av ett särskilt yttrande i vårt budgetbetänkande.

Anf. 4 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Okej, då debatterar vi alltså budgetbetänkandet för rikets styrelse det kommande året.

I år är hela budgeten en ovanligt avskalad och speciell produkt. Det normala när budgeten debatteras är att det finns en regering som lägger fram sin ekonomiska politik för riksdagen, ibland efter att man har förhandlat med andra partier eller ett annat parti. De senaste fyra åren har den budget som regeringen lagt fram förhandlats med Vänsterpartiet.

I år har vi ingen ny regering på plats. Det förslag till budget som lagts fram är en övergångsbudget. En övergångsbudget är inget reformprogram. Den är inte avsedd att lösa de stora samhällsutmaningar som finns. Övergångsbudgeten är tänkt att vara tillfällig. Den ska få våra myndigheter att fungera under regeringsbildningsprocessen. Den ska se till att det är lugn och ro i myndigheterna medan Sverige väntar på en ny regering. Det har inte blivit så i år. Det minsta man kan säga är att det på många håll är väldigt rörigt.

En övergångsbudget är ingens favorit. Den är framskriven av det som gäller just nu men innehåller inga nya reformer, och tillfälliga satsningar som redan är klara finns kvar.

Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet har alla varit inblandade i att diskutera de principer som denna budget bygger på. Man kan tycka att den borde gå igenom eftersom det finns grundläggande principer för hur man gör en övergångsbudget – men icke.

Samtliga borgerliga partier och Sverigedemokraterna har skrivit budgetmotioner. Kammaren har nu röstat igenom ramar för utskotten som bygger på en mix av Moderaternas och Kristdemokraternas budgetförslag – och sedan är det ytterligare en del ändringar som ingen av dem hade med från början.

Hanteringen i utskotten har hittills varit minst sagt rörig. I en del utskott har förslagen visat sig omöjliga att genomföra, och man har varit tvungen att ändra dem fram och tillbaka. Flera utskott har ännu inte kunnat justera sina budgetbetänkanden.

När vi i KU granskar regeringen gör vi det ganska ofta för att ledamöter anser att regeringen har brustit i beredningen av olika förslag. I och med denna process kan man konstatera att ribban för när ett ärende anses färdigberett har hamnat väldigt, väldigt lågt.

Vänsterpartiet har tagit ansvar för att föra processen framåt. Därför har vi röstat på övergångsbudgeten – inte för att det är den budget som vi vill ha utan för att vi vill ta ansvar i en svår situation och bidra till att frågan om regeringsbildningsprocessen hamnar i fokus och kan lösas. Vår ekonomiska politik kommer vi alla att hinna lägga fram – som regeringsbildare, som förhandlingspart eller som oppositionsparti.

Riksdagen har nu gett budgetpolitiken en annan inriktning än den som övergångsbudgeten gav uttryck för. Den ekonomiska ram som antagits för det utgiftsområde som vi diskuterar här och nu är också en annan än det förslag som fanns i övergångsbudgeten. Därför har vi avstått från ställningstagande när det gäller fördelningen av pengarna inom utgiftsområde 1. Vi skulle vilja se förändringar på flera anslag, men det återkommer vi med när det finns en regering på plats.

I övergångsbudgeten finns poster kvar som enligt tidigare budget skulle tas bort för 2019 och poster som enligt tidigare budgetplan skulle läggas till. Tanken med en övergångsbudget är att sådana poster får justeras när det finns en ny regering på plats och det kan läggas fram en komplett, genomarbetad budget som utgår från den nya regeringens ekonomiska politik.

I det förslag som utskottsmajoriteten nu har lagt fram för kammaren finns en del sådana här justeringar med. Man har tagit bort en del anslag för sådant som redan är genomfört, till exempel lokalinvesteringar och pengar som var avsedda för annat som redan skett, till exempel valet som genomfördes i höstas. Det här är saker som hade varit tänkta att tas bort.

När det gäller saker som enligt tidigare plan skulle läggas till har inte Moderaterna och Kristdemokraterna varit lika angelägna. Det tillskott för Sametinget på 5 miljoner som planerats har man inte brytt sig om att lägga till. Om det betyder att man inte tycker att de pengarna behövs eller om man menar att de får läggas till sedan av en kommande regering framgår inte, men inkonsekvent är det.

En direkt neddragning i det konservativa budgetförslaget är en minskning med 65 miljoner kronor på länsstyrelsernas miljötillsynsarbete. Den neddragningen kommer att slå hårt i ett läge när alla borde samlas för att uppnå miljömålen och genomföra en omställning av hela landet och hela samhället.

Särskilt anmärkningsvärt är att det här möjliggörs av att Liberalerna och Centerpartiet har släppt fram Moderaternas och Kristdemokraternas budget, den budget som Moderaterna och Kristdemokraterna fått stöd av Sverigedemokraterna för att få igenom. Om Liberalerna och Centerpartiet hade valt att stödja en övergångsbudget hade de följt den princip de tidigare sagt sig vara för och stå väldigt tydligt för, nämligen att inte ge Sverigedemokraterna inflytande över politiken.

(Applåder)

Anf. 5 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Sverige behöver mer liberal politik. Liberalernas budgetmotion för 2019 innehåller bland annat reformer för sänkta skatter på jobb och företagande, mer kunskap i skolan, starkare försvar, en ökad trygghet och en återuppbyggnad av den personliga assistansen, LSS, som den sittande regeringen, nu en övergångsregering, totalt har rivit ned.

Liberalernas budget pekar ut riktningen för de liberala reformer som nu behövs. Vi gör det genom att i vårt budgetförslag fokusera på en kunskapsinriktad skolpolitik, sänkta skatter, stärkt försvar och en grön skatteväxling, där skatter höjs på det som är skadligt för miljön. Vi vill se effektiviseringar inom arbetsmarknadspolitiken och avvecklade byggsubventioner. Det är helt enkelt en liberal politik som hade varit det bästa för Sverige.

Om det nu vore så viktigt för Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna att inte Sverigedemokraterna skulle få inflytande hade de partierna varit fullt välkomna att rösta på antingen Liberalernas eller Centerpartiets budgetmotion. Men det gjorde man inte. Så viktigt var det uppenbarligen inte att Sverigedemokraterna inte skulle få inflytande. Nu kan vi lämna den debatten åt sidan.

Fru talman! Inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse finns det ett antal områden där vi liberaler vill lyfta fram särskilt viktiga satsningar.

Det första området är terrorism. Jag anser att arbetet mot terrorism behöver gå hand i hand med det långsiktiga arbetet mot radikaliserings och våldsbejakande extremism. Det finns mycket kvar att göra innan Sverige har en välfungerande struktur för att förebygga våldsbejakande extremism. Anslaget bör ökas till förebyggande verksamheter inom civilsamhällesorganisationer och kommuner som arbetar mot våldsbejakande extremism, anser Liberalerna. Vi vet alla vad som pågår här i Europa med radikaliserade organisationer. Jag kommer själv från Göteborg, som är en av de värst drabbade städerna i Sverige. För mig är det väldigt viktigt att konstitutionsutskottet fortsätter att satsa pengar på det här området och satsa mer pengar än vad övergångsregeringens budget innehöll.

Det andra området är satsningar på nationella och religiösa minoriteter, fru talman. Säkerhetsarbetet för att skydda trossamfundet och säkra rätten till en fri religionsutövning måste förstärkas. Det gör vi i Liberalerna i vår budgetmotion. Vi ökar även anslaget till nationella minoriteter. Det bör öka, eftersom det är nödvändigt med en ytterligare förstärkning och en

höjning av anslaget för att anslutningen av fler kommuner till förvaltningsområden för minoritetsspråk inte ska ske till priset av sänkta ambitioner och sämre förutsättningar för de kommuner som redan ingår. Om fler kommuner ska delta i verksamheten och ha service för minoritetsspråken måste man också höja anslagen.

Vi anser även att anslagen för den nationella minoriteten romer bör ökas. Där har vi en satsning på 5 miljoner på grund av att vi anser att genomförandet av den nationella strategin för romsk inkludering kräver långsiktiga och uthålliga åtaganden. Vi satsar alltså mer pengar på det området.

Fru talman! Riksdagen har genom rambeslut avvisat Liberalernas förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige en annan väg än den väg som Liberalerna hade velat se. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. Vi liberaler väljer därför att inte delta i beslutet om fördelning till anslagen inom utgiftsområde 1.

Anf. 6 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag undrar vilket som är det kraftigaste ord jag kan använda i talarstolen. Jag skulle faktiskt vilja använda det nu. Efter de senaste veckornas händelser och olika utspel och ageranden i kammaren är jag – ja, det ordet kanske jag inte ska säga då.

De tidigare talarna har i sina anföranden väl redogjort för utgiftsområdets olika anslag och vad de av riksdagen nu beslutade budgetramarna kommer att få för effekter. Det var regeringens budgetproposition som föll i kammaren i onsdags. Det var en bra övergångsbudget som föll. Den bygger på flera år av S-MP-samarbete, där vi har gjort stora satsningar både på miljö och klimat och på att minska klyftor och stå upp för människor som har kommit till vårt land och behöver stöd för att komma in och bli en del av det här samhället.

Men Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Liberalerna och SD vill någonting annat. De valde att avsätta den sittande regeringen utan att ha ett eget regeringsalternativ. Regeringen har sedan varit en övergångsregering som följt den praxis som finns att inte vidta åtgärder som binder upp en kommande regering. I stället för att delta i seriösa samtal om hur vi kan få till en regering som håller främlingsfientlighet och nationalism borta från maktens korridorer har M och KD valt att skriva ihop sig i en budgetreservation som med stöd av SD får majoritet i riksdagen. Flera tidigare talare har varit inne på samma område. Som ledamot i konstitutionsutskottet känner jag mig mycket illa till mods. Det finns krav på att ärenden som avgörs här i Sveriges högsta beslutande organ, riksdagen, ska vara väl beredda. De här förslagen är inte väl beredda.

När det gäller själva utgiftsområdet är det väl främst förslaget till neddragning på 65 miljoner kronor för länsstyrelserna som är mycket illa berett. De 65 miljonerna är inte bara kronor, utan det är människor som gör någonting för de pengarna. Det finns skäl till att regeringen satsat de pengarna för att förbättra miljötillsynen.

Jag hoppas att kommande talare som representerar den budget som nu kommer att gå igenom redogör för vad det får för effekter på länsstyrelsen. Hur många människor kommer att sluta? Hur många uppgifter kommer inte att bli genomförda? Vilka uppgifter är det som inte kommer att bli genomförda? Det måste man kunna svara på när man röstar igenom en

budget som den här. För mig är 65 miljoner kronor inte bara pengar. Det är också ett arbete som inte kommer att bli gjort.

Jag deltar inte i beslutet om anslag på det här utgiftsområdet eftersom riksdagen redan har fattat beslut om en annan budget än regeringens övergångsbudget. Här i talarstolen vill jag därför i den här frågan enbart hänvisa till MP:s, S och V:s gemensamma särskilda yttrande.

Jag vill också önska talmannen och talmanspresidiet en god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Anf. 7 IDA DROUGGE (M):

Fru talman! Till att börja med yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.

Utgiftsområde 1 som vi nu debatterar handlar om de delar av budgeten som finansierar styret av vårt land, exempelvis medel till Regeringskansliet, riksdagen och Sametinget och finansiering av val och av viktiga delar av vår demokrati såsom skydd för minoriteter och mänskliga rättigheter. Det är den centrala förvaltningen av den svenska staten.

Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma förslag till budget på utgiftsområde 1 är det förslag som fått störst stöd i konstitutionsutskottet. Det är jag stolt över.

På detta utgiftsområde skiljer det om vi ska vara ärliga inte jättemycket mellan vårt budgetförslag och övergångsregeringens budgetförslag. Men principiellt är våra ändringar, våra prioriteringar, mycket viktiga. De pekar ut en ny inriktning för Sverige, en inriktning där statens mest basala funktioner prioriteras och där samhällskontraktet värnas.

Det är också så, precis som vi har hört av tidigare talare, att övergångsregeringen måste följa särskilda principer för sin budget. Men det innebär *inte* att det är en opolitisk budget, som en del talare och vår statsminister ibland försöker få det att låta som. Tvärtom är den bokstavligen precis så som förra årets budget var. Projekt och aktiviteter som redan är färdiga finansieras nu en gång till. Det är kort och gott en dålig, sämre fungerande upprepning av fjolårets budget. Det var inte vad Sverige behövde då, och det är ännu mindre vad Sverige behöver i dag.

Låt mig vara tydlig med att formellt sett är det här helt rätt. Det är precis så här en övergångsregering ska göra. På den punkten har jag inga invändningar. Det får dock en rad komiska konsekvenser. Och riksdagen är ingen övergångsriksdag, så vilket ansvar tar vi om vi sitter och tittar på och inte ändrar detta, inte lägger fram våra förslag, vår politik och vår budget för ett bättre Sverige?

Det har vi i Moderaterna och Kristdemokraterna gjort. Det är ju uppenbart bättre att Sverige kan anställa 10 000 fler inom polisen än att fira Ingemar Bergmans 100-årsjubileum en gång till. Eller, för att ta ett KU-finansierat förslag, att finansiera svenskt deltagande i FN:s säkerhetsråd 2019 trots att Sverige inte längre kommer att sitta där då.

Låt mig påminna om att övergångsbudgeten faktiskt är en nödlösning. Den gör att Sverige fortfarande kan fungera om ingen annan budget skulle antas. Finansmakten och reformmakten ligger i riksdagen, och det är vi här som har skyldigheten och ansvaret att lägga fram vår politik och våra budgetförslag. Väljarna förväntar sig mer av oss som sitter i den här kammaren

än att vi utan att protestera ska anslå medel för ändamål som redan är genomförda.

Därför är jag stolt över att Moderaternas och Kristdemokraternas budget kan realiseras den 1 januari 2019. Den gör att Sveriges poliser får fler kollegor och högre löner, att vårdköerna kortas och att vanligt folk får mer pengar kvar i plånboken. Den ger den politiska inriktning som Sverige har saknat de senaste fyra åren och som vi så väl behöver.

Fru talman! Hatbrotten ökar i Sverige. Judar i Malmö år 2018 känner sig tvingade att flytta, att utvandra. År 2017 fattade den judiska församlingen i Umeå enhälligt beslut om att lägga ned all sin verksamhet – inte för att engagemang inte fanns, inte för att de var för få, inte för att de ville utan på grund av hat och hot och trakasserier riktade mot dem själva, deras församlingsmedlemmar och deras barn. Det här är en skamlig utveckling, en utveckling som vi snarast måste vända och som vi som samhälle inte kan stå och titta på och bara låta ske.

Även Sveriges muslimer drabbas av hatbrott. Inte sällan känner de en utsatthet och ett utanförskap. Ovanpå det tvingas ofta vanliga troende muslimer att utöva sin religion i moskéer som finansieras av totalitära och extrema religiösa krafter, krafter vars mål är att sprida extrema tolkningar av islam som radikaliserar och alierar i vårt land.

Det är uppenbart att Sverige behöver öka både skyddet av och säkerheten för minoriteter, exempelvis judar, men också se över regelverket för utländsk finansiering av våra trossamfund. Vi måste begränsa fundamentalisternas inflytande och säkra människors rätt att utöva sin tro utan fundamentalistisk påverkan.

Fru talman! Problemen i Sverige går det att tala länge om – alldeles för länge, tyvärr. Det är inte problemen som gör mig stolt över Sverige. Men läget går faktiskt att förändra, och det är tron på att det går och viljan att göra det som fått oss moderater och kristdemokrater att lägga fram vår budget.

Vi ska kunna fortsätta vara ett land som rymmer mångfald och minoriteter. Då måste religionsfriheten värnas och skyddas, och vi som samhälle måste ta gemensamt ansvar för att sätta stopp för allt det hat och alla de hot som förtrycker allt fler i Sverige i dag. Det är vår skyldighet. Det kräver att vi som politiker vågar prioritera. När rättssamhället sviker och när rättsstaten knakar i fogarna är det alltid de som är mest utsatta och de som är i minoritet som drabbas värst.

Jag säger inte att Moderaternas och Kristdemokraternas budget kommer att lösa allt detta på en gång och på ett bräde över en natt. Så är det såklart inte. Men den är ett första viktigt steg på vägen mot ett tryggare och friare Sverige, ett Sverige där tilliten och sammanhållningen värnas och där staten håller sin del av samhällskontraktet – kort och gott ett lite mer borgerligt Sverige.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Ottoson och John Widegren (båda M).

Anf. 8 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Jonas Eriksson sökte ett ord som är lämpligt att uttala i kammaren för att sammanfatta sina känslor. Jag skulle kunna föreslå ordet

”oroad”. Det är KU-mässigt, och det täcker mycket av vad man skulle kunna känna inför den situation som vi delar denna höst.

Jag tänker då naturligtvis inte på anslag som går upp eller ned och inte på mindre anslagsposter, utan på helheten. Jag tänker på den utmanande situation som vi befinner oss i och har befunnit oss i sedan valet och, kommer statsvetarna säkert att säga, långt dessförinnan.

Jag och, tror jag, vi allesammans är oroad för en situation där vår konstitution och vår demokrati inte förmår att möta de utmaningar vi ställs inför. Men jag är också glad att säga att vi och vår konstitution har hållit måttet. Vi har en aldrig tidigare prövad situation, där det har dröjt oerhört länge innan vi har fått en regering på plats. Vi har ännu inga utsikter att få en regering på plats. Kanhända går vi på juluppehåll utan att ha en regering.

Ändå fungerar Sverige. Ändå debatterar vi, och vi gör det på KU-vis: lugnt, sansat och med eftertanke. Demokratien håller; jag tycker att det är viktigt. Så mitt i allt det som ordet ”oroad” kan samla måste man ändå lägga till ”tryggt”. Det är tryggt att leva i Sverige, där vår demokrati, trots utmaningar, inte är hotad. Vi står fast. Vi står för det gemensamma bästa – *commune bonum, the common good* – och det kommer vi att fortsätta att göra.

Utgiftsområde 1, som vi har att hantera, Rikets styrelse, handlar ju framför allt om Regeringskansliet, riksdagen och ambassaderna. Det har varit ett stort arbete att göra detta. Jag vill framför allt tacka hela kansliet för ett oerhört arbete. Vi vet att vi kan luta oss mot ett kansli också när påfrestningarna är oerhört stora. Det syns inte utåt, men vi vet hur viktigt det är. Jag och alla andra från partierna tackar er.

Jag vill också tacka kollegorna från alla partier i utskottet för ett konstruktivt arbete. KU har möjligheten, privilegiet och även plikten att samtala och försöka hitta en gemensam väg. Där vi inte kan hitta en gemensam väg hittar vi den minst dåliga och försöker hålla oss till den.

Nu hamnade vi i en situation där vi fick en övergångsregering, ett icke tidigare provat tillstånd. Vi var överens om att det rimliga är att en övergångsregering lägger fram en övergångsbudget. Jag vill inte överpröva kommande KU-anmälningar och synpunkter i dem, men så långt jag kan överblicka just nu faller ingen skugga över övergångsregeringen och dess hantering. Jag har inte kunnat notera några brister. Man har gjort sitt arbete alldeles utmärkt. Detta ska sägas eftersom det inte är självklart.

Det är en mycket svår, oprövad situation – regeringen har gjort det bra i ett mycket svårt läge. Statsministern, utrikesministern och försvarsministern har stått upp och sagt: Ja, det må vara att vi har en övergångsregering, men vi finns kvar. Vi har en försvarspolitik och en försvarsminister; landet är inte i ett vakuum.

Med detta sagt vill jag ge utrymme för den framtida KU-prövning som kan komma av eventuella KU-anmälningar, men jag vill ändå tacka för ett gott arbete så här långt.

Jag förstår mer än väl att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet känner sig bakbundna när deras regering inte kan lägga fram någon riktig budget. Teoretiskt sett kunde de tre partierna naturligtvis ha lagt fram egna budgetar och så att säga gjort sitt lilla avstamp. Man gjorde dock en annan avvägning, och det respekterar jag och tycker jag är fullt naturligt.

Men det hade inte varit naturligt om oppositionen hade låtit bli att motionera. Varje gång vi motionerar handlar det om ett skarpt förslag. Vi lägger inte fram några motioner i riksdagen som inte är menade att gå igenom, även om det kanske skulle kunna bli en del praktiska problem med en och annan motion om den gick igenom.

Nu hade alla partier rätt att motionera, och jag skulle vilja säga att åtminstone oppositionspartierna hade en förpliktelse att motionera. Varför? Jo, därför att en övergångsbudget inte kan täcka alla situationer. Vi har här hört det talas om ett antal situationer där historiska händelser inte kommer att upprepas, och anslag för dem ska naturligtvis inte förekomma mer än en gång. Detta kunde ju inte en övergångsbudget hantera.

Men det finns viktigare utgiftsposter som vi måste beakta. Jag vill inte gå in i detalj eftersom det inte tillhör vårt beredningsområde, men jag kan bara nämna polis, försvar och sjukvård. Ni kan själva fylla på. Det rör sig om enorma behov som vi inte förmår att hantera med en övergångsbudget. Alltså har riksdagens partier, i synnerhet oppositionspartierna, en förpliktelse att möta de behoven och göra något för att vi inte ska stå utan ökning av anslagsposterna på de områden jag nämnde, och andra som jag inte nämnde.

Skatter går inte att justera i en vårbudget. Om man vill motionera måste man göra det nu. Vi har olika uppfattningar om hur skatter ska gå upp eller ned, och vi har enats om en enskild sak som jag tycker är viktig: pensionärerna. Men det finns många andra saker som vi måste ha en åsikt om. Där skiljer sig politiken åt, och då får vi respektera det. Det är en skyldighet för partierna att motionera.

Men tänk efter! Vilken fantastiskt bra konstitution vi har, som medger att vi har detta sansade och konstruktiva samtal. Jämför med USA: Om inte kongressen och senaten ger bifall åt presidentens budget har de ingen budget. Då upphör utgifterna, och de statsanställda får inte ut sin lön. Jag måste säga att jag är stolt över Sveriges konstitution, som inte försätter oss i sådana återvändsgränder utan fungerar väl.

Några ord om vårt budgetområde, fru talman. Det handlar om näst intill 14,6 miljarder kronor som vi har på vårt utgiftsområde. Som tidigare har redogjorts för, inte minst av Ida Drougge, justerar Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma reservation en del av siffrorna nedåt; minskningen är 308 miljoner kronor. Det har också angetts skäl till att Kristdemokraterna och Moderaterna har föreslagit detta. Detta är 2 procent av den totala budgeten på KU:s område, så det är inte några dramatiska förändringar.

På andra utgiftsområden är det betydligt större pengar – det ska medges. Men när det gäller det vi har att hantera är det ändå på marginalen, och den beredning som faktiskt har skett när tjänstemän från Regeringskansliet har kommit till KU har visat att man kan hantera detta, även utgiftsökningarna för stöd till trossamfunden och hot mot dem.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag gällande utgiftsområde 1 Rikets styrelse i KU1.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU4
Utgiftsområde 8 Migration (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 9 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Vi ska nu debattera socialförsäkringsutskottets betänkande 4 inom utgiftsområde 8 Migration.

Den budgetproposition som lämnades till riksdagen den 15 november 2018 var beslutad av en övergångsregering. Särskilda principer tillämpades därför vid utformningen av propositionen, där utgångspunkten var den av riksdagen beslutade budgeten för 2018.

Efter att riksdagen i onsdags, den 12 december, i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom andra utgiftsramar och beräkningar av inkomsterna än dem som övergångsregeringen föreslagit, och som vi anser måste betraktas som en helhet, avstår vi socialdemokrater från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområdet.

En övergångsbudget är ingen permanent lösning. Den tar sig inte an de stora samhällsproblemen med nya reformer. Det är den heller inte avsedd att göra. Den finns för att viktiga samhällsfunktioner, välfärd och myndigheter ska fungera ungefär som tidigare. Den behövs för att skapa stabilitet och är just en övergångsbudget i väntan på att en regering ska tillträda och presentera sin ekonomiska politik.

Vi anser att övergångsregeringen har redogjort för principerna, som har tagits fram efter den process som har varit, på ett klagörande sätt och tillämpat dem lojalt i arbetet med att ta fram budgetpropositionen för 2019. Men det ska inte tolkas som att övergångsregeringens budgetproposition ger uttryck för Socialdemokraternas politiska prioriteringar. Frågan har därför väckts om vi i likhet med oppositionspartierna borde ha lagt fram en budgetmotion under den allmänna motionstiden. Vi valde dock att avstå från den möjligheten.

Fru talman! Hur riksdagens partier och ledamöter väljer att agera får inte bara konsekvenser för den ekonomiska politiken år 2019 utan lägger också grund för konstitutionell praxis i liknande situationer i framtiden. Vi anser att i ett läge där landet leds av en övergångsregering måste riksdagsarbetet koncentreras till att få en handlingskraftig regering som åtminstone kan tolereras av en majoritet av ledamöterna.

En nytillträdd regering kommer att behöva lägga fram en extra ändringsbudget snarast med nödvändiga korrigeringar, och det gäller oavsett vilket beslut riksdagen fattar i detta ärende.

Vi har också ett ansvar för att riksdagsbehandlingen inte förvärrar problemen genom att skapa ryckighet och oklarhet i myndighetsstyrningen, till exempel när det gäller Migrationsverket.

Vi vet alla att efter åren av expansion har Migrationsverket genomfört en av de mest omfattande, om inte den mest omfattande, neddragningen i svensk myndighetshistoria. Vid 2018 års slut kommer medarbetarna att

vara drygt 2 000 färre än vid årets ingång. Sommaren 2017 hade myndigheten närmare 9 000 anställda; vid utgången av innevarande har man ca 6 000.

Trots detta har köerna minskat i alla ärendeslag utom medborgarskap. Handläggningstiderna har kortats under året, och allt färre sökande väntar på besked. I december 2015 var över 180 000 personer inskrivna i mottagningssystemet för asylsökande. Vid slutet av 2018 kommer den siffran att ha sjunkit till drygt 50 000. Under 2018 har antalet inskrivna minskat med 20 000 personer.

Vi vill se genomarbetade förslag på alla områden – det är oerhört viktigt – och inte som i detta betänkande, ett förslag som i sista stund lades fram av Moderaterna och Kristdemokraterna i socialförsäkringsutskottet.

Sverigedemokraterna har en reservation i betänkandet eftersom de inte står bakom fördelningen av de olika anslagen. Vad vi kan se skiljer det sig mycket åt. Ändå är det just Sverigedemokraterna som har möjliggjort att det är denna budget som gäller. Eller vet vi egentligen vad det är som gäller? Frågorna är många.

Fru talman! Vi vill se en hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.

Precis som på andra områden är det viktigt med ordning och reda på migrationsområdet. Vi vill se reformer för att fortsätta att höja takten i etableringen av människor som står långt från arbetsmarknaden.

Vår politik handlar om nödvändiga och viktiga reformer och förslag som syftar till att ge kommunerna ökade resurser till välfärd i en tid när Sverige får hundratusentals fler barn och gamla i behov av skola och omsorg.

Det är också en politik som driver på byggandet av hyresrätter som människor har råd att bo i. Det handlar även om fler skarpa investeringar för att komma till rätta med vår klimatomställning, om reformer som ökar friheten för landets barnfamiljer och inte minst om höjda pensioner för dem som har jobbat ett långt arbetsliv men som ändå har en alltför låg pension.

Fru talman! Det är fullt möjligt att genomföra en sådan politik eftersom vi under fyra år har vänt stora underskott till överskott och fått ned statskulden till den lägsta nivån sedan 1977.

Nu när vi står väl rustade inför lågkonjunkturer eller andra utmaningar bör styrkan i svensk ekonomi användas för att bygga samhället starkare och göra Sverige till ett tryggare land för alla. Men ska så bli fallet behöver Sverige få en handlingskraftig socialdemokratiskt styrd regering.

(Applåder)

Anf. 10 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Carina Ohlsson för anförandet.

Jag ska uppehålla mig lite kring framtiden. Den kanske enskilt viktigaste lärdomen av de senaste årens migrationspolitik är att vi ska försöka undvika den typ av ryckighet som har präglat denna politik. Det har varit ett steg fram, ett halvt tillbaka och två steg åt sidan.

Jag tänker såklart på de mer grundläggande frågorna. Ska vi ha en migrationspolitik som, likt den tidigare, nästan i varje avseende skiljer sig på samtliga punkter från egentligen alla andra länder i Europa? Eller ska vi ha en migrationspolitik som mer ligger i linje med vår omvärld?

Nu har vi som bekant det sistnämnda på grund av skärpningar som har presenterats av denna regering. Men som alla vet kommer den tillfälliga lagen att löpa ut sommaren 2019.

Moderaterna menar att det skulle vara bra för ett litet land som vårt att försöka hitta en långsiktig överenskommelse. Vi har därför tagit initiativ till att skapa en parlamentarisk utredning om detta som bygger på att samtliga partier inbjuds för att se om det går att resonera sig fram till ett regelverk som håller under lite längre tid än bara några månader framöver. Det är ju inte seriöst att hela tiden hålla på att ändra sig.

Om detta ska bli verklighet och hålla under en längre tid måste vi givetvis hitta en samsyn över blockgränserna. Här tror jag att Moderaterna och Socialdemokraterna har viktiga uppgifter att fylla – inte bara vi, givetvis, men vi måste bilda grunden i en överenskommelse.

Moderaterna har vid flera tillfällen ställt frågan till Socialdemokraterna om de är intresserade av att delta i en sådan här överenskommelse. Vi har sträckt ut en hand och gjorde det långt före valrörelsen, men vi har återkommande fått beskedet att Socialdemokraterna inte är intresserade av att göra en sådan överenskommelse.

Varför, Carina Ohlsson, vill ni inte hitta en blocköverskridande lösning i migrationspolitiken?

Anf. 11 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Precis som jag sa i mitt anförande är det på detta område likväl som på andra viktigt att det inte är en ryckighet och att vi har blocköverskridande överenskommelser. Det var just detta vi jobbade fram under föregående mandatperiod. Vi fick ta över Johan Forssells migrationspolitik, och jag tyckte mig höra i repliken att vi har gjort flera överenskommelser över blockgränserna under den period som har gått.

Jag tror att detta kommer att ske även framöver, men det är inte den signalen vi får av det förslag vi nu ser och som endast en liten minoritet i socialförsäkringsutskottet står bakom. Därför tar vi inte ställning till det utan lägger ned våra röster.

Johan Forssell pratade om framtiden – vad är det för framtid vi kan se framöver? Vilka är Moderaternas framtidsförslag? Det är samarbete med Kristdemokraterna, men även Sverigedemokraterna har ställt sig bakom. Detta omöjliggör ett samarbete med oss eftersom den typen av samarbeten är väsensskilt från oss.

Anf. 12 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Den förra mandatperioden gjordes två stora förändringar.

Den ena var en blocköverskridande överenskommelse – det har Carina Ohlsson helt rätt i – där vi i allianspartierna ingick. Vi väntar fortfarande på att flera av de saker som vi tog i hand på ska genomföras. Ibland har regeringen inte jobbat så snabbt. Vi väntar till exempel på obligatorisk samhällsinformation till asylsökande. Där finns fortfarande inte ens ett förslag att ta ställning till, så där har Socialdemokraterna något att jobba med.

Den andra var den tillfälliga lagen. Men det var ju ingen överenskommelse, utan det var regeringen som själv bestämde hur det ska vara och sedan skickade en proposition till riksdagen. Det är kanske så man gör politik hos de rödgröna, men det är inte vad vi ser framför oss. Vi vill att man ska göra detta noggrant och att alla partier ska inbjudas att vara med och försöka resonera sig fram till något och få ett handslag över blockgränsen som håller över tid, så att vi får en långsiktig och skärpt migrationspolitik.

Varför tackar Socialdemokraterna nej till detta?

Anf. 13 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag personligen och vi socialdemokrater har svårt att se vad Moderaterna ser framför sig som håller över tid. Det kan vi inte se i förslaget, inte i budgeten som helhet och heller i det som vi ser i socialförsäkringsutskottet när det handlar om migrationspolitik. Signalerna behöver vara tydligare om vi ska kunna föra den typen av samtal.

Såvitt jag förstår och kunde höra i den första repliken tycker inte Johan Forssell att den tillfälliga lag som gäller just nu är så dålig utan att den faktiskt har kommit till rätta med en hel del av de problem som vi hade att ta över. Det är denna lag som vi kommer att fortsätta att ha tills vi ser något annat eller får signaler från EU om att vi har EU-lagstiftning på detta område att förhålla oss till.

Anf. 14 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på Carina Ohlssons anförande. Jag lyssnade även lite på konstitutionsutskottets debatt innan, och varken där eller särskilt noga i anförandet här kunde jag finna ett tillräckligt gott svar på frågan varför Socialdemokraterna har valt att inte lägga fram ett eget budgetförslag för riksdagen.

Jag har full förståelse för att en övergångsregering följer de fastlagda principer som en övergångsregering ska följa. Jag vill dock ta upp vad min kollega Matheus Enholm sa i den föregående debatten, nämligen att det är viktigt att ha klart för sig att det inte finns något som heter en övergångsriksdag eller ett expeditionsparlament. Det finns bara ett vid de allmänna valen framröstat parlament, och detta parlament äger den fulla finans- och beskattningsrätten.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har dessutom, såsom varandes den övergångsregering som finns, haft alla förutsättningar att ta fram ett gott underlag och har haft större beredningsmöjligheter. Man har troligtvis förberett sig för detta under den period som föregick valet. Det är för mig oförståeligt att man backar tillbaka och bara säger: Nej, nu är vi en övergångsregering. Nu behöver vi inte ta vårt ansvar längre.

Lika oförklarligt är det för mig att man med hänvisning till principerna väljer att peka finger mot oss och kalla oss oansvariga när vi väljer att se en helhet och när vi tidigt påpekar att det finns delar som vi inte håller med om och som vi ser som angelägna att försöka ändra i nästa steg i budgetprocessen. Budgetprocessen ser ut som den gör med ett rambeslut följt av utgiftsområdesbeslut just för att justeringar ska kunna göras.

Varför väljer Socialdemokraterna att inte ta denna möjlighet?

Anf. 15 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Precis som jag sa i mitt anförande tycker vi socialdemokrater att kraften måste läggas på att få till en regering som kanske inte har en majoritet bakom sig men som i alla fall släpps igenom av en majoritet här i riksdagen. Detta ser vi som det yttersta ansvaret. Det är detta som vi med kraft har försökt jobba för, framför allt att få till ett blocköverskridande samarbete, för vi ser att blockpolitiken sätter stopp för mycket samarbete.

Paula Bieler sa ”oansvariga”, men jag tror inte att jag hade med det ordet i mitt tal. Det som jag däremot tog upp är ryckigheten i den typ av förslag som vi ser framför oss nu, för till exempel myndigheter som Migrationsverket. Det är en väldigt liten majoritet i socialförsäkringsutskottet som står bakom budgeten.

I Sverigedemokraternas förslag ser anslagen inte alls likadana ut, och ändå har ni sverigedemokrater släppt igenom helheten, Paula Bieler. Ni bär ett ansvar, och då pratar jag om ansvar, utan ett o framför. Det skulle vara spännande att höra hur Paula Bieler ser på framtiden och hur man ska sig an detta.

Hur kommer ni att kompromissa och samarbeta för att kunna ta ett ordentligt ansvar som ledamöter i riksdagen?

Anf. 16 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag tänker inleda med ytterligare citat, som förhoppningsvis alla här känner igen: ”All offentlig makt i Sverige utgår från folket” och ”Riksdagen är folkets främsta företrädare”.

Som sagt förstår jag till fullo att man vill se en regering på plats. Det vill jag också, men i dagsläget har vi ingen aning om när en regering kommer på plats. Det spekuleras till och med om ett eventuellt extraval. Hur lång tid det dröjer därefter vet ingen. Att i det läget backa tillbaka och säga ”Nej, vi behöver inte vara ett aktivt parlament. Vi behöver inte ta ansvar.” står jag fast vid är oansvarigt.

Ja, vi i Sverigedemokraterna ställde oss bakom M-KD-reservationen när vårt eget förslag föll därför att vi som helhet såg det som bättre än alternativet, övergångsbudgeten. Vi hade redan tidigt aviserat att vi avsåg att poängtera vilka förändringar som kan göras inom ramarna. Det är precis detta vi har gjort i vår reservation. Så tar vi ansvar.

Hur tar Socialdemokraterna ansvar?

Anf. 17 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Vi tar alltid ansvar för det mandat som vi har som folkvalda.

Vi ser det på detta sätt: Regeringen, som är en övergångsregering, lägger fram ett förslag. Paula Bieler sa att man hade alla möjligheter att jobba fram ett annat förslag. Jag tyckte mig höra, eller också tolkade jag det så, att det skulle vara från den regering som finns. Paula Bieler skakar på huvudet.

Vår syn på ansvaret är att i första hand jobba för att vi ska få en regering som kan lägga fram en ändringsbudget som verkligen är genomarbetad och innehåller reformer. Det ska inte vara den ryckighet som vi nu kan se och som ger dåliga förutsättningar för myndigheter.

Så ser vi på att bära ansvar som riksdagsledamöter.

Anf. 18 PAULA BIELER (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i betänkandet, som vi kunde höra om i repliksiftet.

Fru talman! Det är som bekant en minst sagt ovanlig situation i Sverige i dag. Vi har en övergångsregering som har suttit långt längre än vad jag tror att någon hade förväntat sig när vår nuvarande konstitution och våra grundlagar skrevs. Vi har också för första gången en övergångsbudget, som har arbetats fram enligt gällande principer men som därför inte har kunnat ta hänsyn till förändrade omständigheter och som definitivt inte innehåller några reformer.

Sverigedemokraterna såg det som självklart att lägga fram ett eget förslag till budget, precis som vi har gjort när det har suttit aktiva regeringar som har lagt fram budgetförslag som vi inte tycker har hållit måttet eller är överensstämmande med vad vi vill. Det är om möjligt ännu mer viktigt när det är just en övergångsbudget som inte alls har kunnat anpassas efter den nuvarande verkligheten.

Fru talman! När vårt budgetförslag tyvärr föll i riksdagen valde vi att stödja det budgetförslag som fanns kvar från Moderaterna och Kristdemokraterna. Det är inte på något sätt ett optimalt budgetförslag. Det finns saker som vi bevisligen vill ändra även där. Men i det stora hela tyckte vi, i valet mellan en passiv övergångsbudget och en budget som ändå till viss del föreslår nödvändiga reformer och pekar på en rimlig riktning för Sverige utifrån dagsläget, att det är bättre att det får gälla.

Redan när vi först, vid den presskonferens som vår ekonomisk-politiska talesperson höll, aviserade att detta var en fullt rimlig möjlighet kunde den som lyssnade uppmärksamt dock notera att vi förde fram att vi just på migrationsområdet inte var överens med Moderaterna och Kristdemokraterna. Vi oroades över att de så drastiskt vill dra ned på anslaget till Migrationsverket omedelbart år ett, inte minst eftersom de prognoser som har kommit från Migrationsverket visar att detta inte är hållbart och gör- ligt.

Migrationsverket har på lite drygt två år minskat personalstyrkan med en tredjedel, från 9 000 till 6 000. En stor del var såklart förväntad. Man anlätade många i den panikstämning som rådde hösten 2015, och de kanske inte behövdes när migrationsflödena hade minskat något. Men det har gått längre än vad man egentligen kanske var beredd på. Och det saknas definitivt möjlighet att ta så stora steg även fortsättningsvis, inte minst då de handläggare som nu arbetar kvar är de som har lång erfarenhet, lång uppsägningstid och verkligen behövs. Därför sa vi redan vid vår presskonferens att vi avser att föra vidare förslag på hur man kan omfördela och rätta till detta i just den debatt vi har i dag och i just det beslut som vi ska fatta på måndag. Budgeten som helhet är nämligen, fru talman, ännu inte fastlagd. Det finns möjlighet att göra nödvändiga justeringar.

Fru talman! Jag tänkte uppehålla mig lite mer vid just situationen på Migrationsverket. Det är nämligen så att alla ledamöter i vårt utskott i går fick ett mejl från generaldirektören på Migrationsverket. Det var inte nog med den rapport som vi har fått ta del av och den muntliga föredragning som utskottet fått ta del av, eftersom Moderaterna och Kristdemokraterna fortsatt höll fast vid drastiska nedskärningar. Därför kände sig Migrationsverket nödgat att kontakta oss igen och poängtera exakt den möjlighet som vi här och nu har att inom den beslutade ramen för utgiftsområde 8 anvisa

tillräckliga medel för att Migrationsverket ska kunna fortsätta en anpassning till det minskade uppdraget på ett ordnat och ansvarsfullt sätt. Det poängteras i mejlet, i rapporten och i föredragningen för oss att en så snabb minskning som föreslås över huvud taget inte kommer att leda till en besparing. Det kommer att leda till att ärenden blir liggande och tar längre tid och att köerna ökar väldigt mycket. Det innebär i sin tur ökade kostnader för alla de personer som fastnar i systemet, för att inte tala om den situation som dessa personer kommer att befinna sig i i avvaktan på att få ett beslut. Detta är inte ansvarsfullt, och jag önskar att vi inte var det enda parti som vill göra justeringar efter den verklighet som råder.

Fru talman! Min kollega Jonas Andersson kommer att tala lite mer om exakt vilka prioriteringar som är mycket nödvändiga och som övriga också borde kunna ställa sig bakom. Jag vill därför gå vidare till att tala lite mer om de satsningar och förändringar som vi föreslår i vår reservation.

I vårt budgetförslag hade vi från början med en satsning på återvandring – frivillig sådan. Den som är uppmärksam och nördar ned sig i dokument noterar att den inte finns kvar och inte är med i vår reservation. Det har dock en enkel förklaring. Vi har inte gett upp denna satsning. Den har hela tiden varit tänkt att ingå i den biståndsram som finns, eftersom den kommer att användas för just biståndsverksamhet för att möjliggöra ett säkert, tryggt och återuppbyggande återvändningsstöd. Därför har vi nu valt att i stället lägga denna satsning under utgiftsområdet Internationellt bistånd.

Utöver detta satsar vi inte bara på att ge Migrationsverket de anslag som de behöver för att hålla liv i nuvarande verksamhet utan också på att ge dem extra medel, eftersom vi anser att de fortsatt behöver reformer. De behöver kunna ge bättre information till alla sorters migranter in i och ut ur landet. Arbetskraft, asylsökande och så vidare behöver ha bättre information. Migrationsverket behöver också ta en mer aktiv roll i att hjälpa till med just fungerande återvändningsstöd, som tyvärr inte används i lika stor utsträckning som hade varit möjligt. Vi vet att det har funnits personer som gärna vill kunna återvända, inte minst nu när återuppbyggandet i exempelvis Syrien har börjat ta form.

Vi har också en större satsning på avvisingar, utvisningar och förvaringsplatser. Moderaterna och Kristdemokraterna lyfter gärna fram att de minst ger 100 miljoner kronor till detta, vilket inte kommer att gå att genomföra givet att Migrationsverket behöver dessa pengar till annat. Det är de extremt tydliga med. Vi tillskjuter alltså 1 miljard kronor både för att det ska kunna byggas förvaringsplatser och för att de avvisingar och utvisningar som behövs för en ordnad migration ska kunna verkställas.

Slutligen gör vi också vissa nedskärningar på olika anslag som rör domstolsärenden. Det handlar om vår övertygelse om att med tydligare regler och bättre möjligheter för Migrationsverket att ge väl grundade och väl motiverade beslut kommer man inte att ha ett lika stort antal överklaganden och inte ett lika stort behov av att ärenden avgörs i domstolar.

Fru talman! Med detta vill jag än en gång yrka bifall till reservationen i betänkandet och avslag på utskottets förslag och förslaget i övergångsbudgeten.

(Applåder)

I detta anförande instämde Mikael Eskilander (SD).

Anf. 19 JONNY CATO HANSSON (C):

Fru talman! Vi lever i en globaliserad värld. Fler människor i världen migrerar för att söka skydd från krig, terror och förtryck men också för att arbeta, studera och på andra sätt skaffa sig ett bättre liv. Mer än 65 miljoner människor befinner sig på flykt runt om i världen. De flesta befinner sig i konflikternas närområden.

Situationen är mycket svår för de människor som flyr och söker sig till Europa på farliga vägar. Centerpartiet har, precis som många andra partier här, pekat på behovet av att EU tar ett gemensamt ansvar för människor på flykt. Bara på det sättet kan vi få till ett mer solidariskt mottagande och erbjuda skydd till fler i EU. Därför är det viktigt att de pågående omförhandlingarna på EU-nivå av den europeiska asyllagstiftningen resulterar i gemensamma hållbara lösningar.

Det är också viktigt att Sverige verkar för att asylpolitiken på EU-nivå är så robust att avtal med tredjeland för att hindra migration helst inte ska behövas, eftersom de skapar stora och skadliga effekter på många plan. Men om sådana avtal ändå kommer att slutas ska vi verka för att värna demokratiska principer, grundläggande mänskliga rättigheter, asylrätten och ett värdigt mottagande, där vi minimerar effekterna av sådana avtal. Vi behöver dessutom göra en översyn för utökade möjligheter att ta sig till EU på laglig väg för att förhindra att människor riskerar sina liv för att ta sig hit.

Fru talman! Under 2015 tog Sverige emot närmare 163 000 asylsökande, varav drygt 35 000 var ensamkommande barn och ungdomar. Det var en situation som saknar motstycke i modern svensk historia och skapade en ansträngd situation. Ansvariga kommuner, myndigheter och frivilliga krafter sattes under en stor press, en press som de hanterade mycket väl utifrån de förutsättningar som fanns. Det ska vi vara tacksamma för och stolta över. Men det blev uppenbart att Sverige inte var förberett på ett så stort mottagande.

Det stora antalet personer som sökte asyl i Sverige 2015 satte ett hårt tryck på asylmottagandet. Men de senaste åren har antalet asylsökande minskat kraftigt. Vi måste nu hitta hållbara och långsiktiga lösningar för att mottagandet ska bli mer flexibelt och för att vi ska kunna hantera både ett ökat och ett minskat mottagande.

Vi behöver även förkorta tiden till asylbeslut. En snabb och rättssäker asylprocess innebär att integrationsprocessen för dem som får uppehållstillstånd kan påbörjas tidigare, men det betyder även förbättrade förutsättningar för personer som får avslag och ska återvända.

Fru talman! En ansvarsfull migrationspolitik kombinerar medmänsklighet och humanism med ordning och reda. Den tar även hänsyn till den nya verklighet som vi har upplevt under de senaste åren. Centerpartiet försvaret rätten att söka skydd, ett bra mottagande och en effektiv väg till integration. Vi anser att alla familjer som splittrats på grund av krig ska ha rätt att leva tillsammans och vill därför att alternativt skyddsbehövande ska ha rätt till familjeåterförening. Vi anser också att man ska kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av särskilt och synnerligen ömmande skäl eftersom det annars innebär att personer i humanitär nöd inte får stanna i Sverige.

Samtidigt är vi i Centerpartiet som vanligt beredda att ta ansvar, föreslå handlingskraftiga reformer och förhandla med andra partier för att få till

stånd breda överenskommelser kring en långsiktigt hållbar migrationspolitik. En sådan måste bygga på såväl medmänsklighet och humanism som ordning och reda.

Fru talman! Avslutningsvis: Centerpartiet deltar inte i beslut om fördelningen av budgetanslagen, eftersom riksdagen redan har beslutat om en budgettram som är en annan än den vi i Centerpartiet vill ha. Vår syn på fördelning framgår av vårt särskilda yttrande.

Anf. 20 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Även ett väldigt litet barn vet att fem myror är fler än fyra elefanter. Därför är 144 rödgröna mandat onekligen fler än borgerlighetens 143. De borgerliga partierna, som gick till val som ett alliansblock, förlorade valet.

Något avgörande har dock ändrats i svensk politik. Det som har ändrats, fru talman, är inte att Moderaterna och Kristdemokraterna inte längre kan räkna. Nej, det som har ändrats är att M och KD inte längre kan motstå frestelsen att nå makten med hjälp av Sverigedemokraterna. Det är detta maktbegär som har drivit normaliseringen av rasism och reaktionär nationalism och lett till att vi i dag står här med en övergångsregering med mycket begränsat handlingsutrymme och en mörkblå budget med tydliga, bruna fingeravtryck.

Detta är tyvärr inte en överraskande utveckling, fru talman. I både Europa och USA ser vi såväl nu som historiskt att det alltid är högern som släpper fram fascister till makten när ivern blir för stark att fylla de rikastes fickor ännu mer. På inget annat sätt kan man förklara att borgerligheten tillsammans med SD valde att först rösta ned statsminister Stefan Löfven trots att man inte hade ett eget regeringsalternativ – för det hade man ju uppenbarligen inte. Det borgerliga alternativet med Ulf Kristersson som statsminister röstades bort av de liberala delar av borgerligheten som trots allt inte verkade vilja ta stöd av fascister. Det hedrar dem.

Ändå, fru talman, valde samma partier – Centerpartiet och Liberalerna – i onsdags att genom sina nedlagda röster släppa igenom just den politik som formats av det blåbruna gäng som Kristersson representerade i statsministeromröstningen. Man kan verkligen undra hur det hänger ihop, fru talman. Sju partier i riksdagen hade nämligen kommit överens om viktiga principer för en övergångsbudget, och de borgerliga partier som just nu skapar kaos har faktiskt varit med i de samtalen.

Budgeten var uttryckligen inte, som ibland hävdas, en rödgrön budget; det var en övergångsregerings budget. Det var ingens önskebudget – absolut inte heller Vänsterpartiets – utan övergångsregeringens budget, som framför allt skulle få statsapparaten att funka och skapa lite ro under tiden en ny regering ska vaskas fram. Den innehöll inte ny politik men däremot befintlig och redan aviserad, som fick löpa på. När en ny regering sedan har tillträtt kommer vi alla att kunna lägga fram vår ekonomiska politik, antingen som regeringsbildare, som förhandlingspartner eller som opposition. Men, se: Moderaternas makthunger var för stark för att de skulle invänta en sådan regeringsprocess.

Genom att skapa kaos och oordning är de beredda att med SD:s hjälp tilltvinga sig makt över politiken utan förmåga att ta regeringsansvaret. Det är den situationen vi befinner oss i nu, fru talman. M och KD har valt

samma väg som borgerliga partier i övriga Europa när de tar stöd av fascister, och de liberala borgerliga partierna orkar inte riktigt hålla emot utan bryter sitt löfte och släpper passivt fram dem.

Fru talman! För alla oss som tror på jämlikhet och rättvisa är den blåbruna budgeten en fet käftsmäll. Den innebär 20 miljarder i skattesänkningar för dem som har mest, vilket finansieras bland annat genom slopade investeringar i väldigt välbehövligt bostadsbyggande, genom borttagna åtgärder för att få folk i jobb och genom besparingar på till exempel jämställdhet och migration. Budgeten är även ett rått hånskratt åt vår gemensamma framtid på det här klotet: Slopad flygskatt, sänkt bensinskatt och miljardbesparingar på miljö- och klimatåtgärder står på programmet.

Högern tror alltid att hårdare krav på de mest utsatta på något magiskt sätt ska förbättra situationen. ”Om vi bara sänker levnadsstandarden ännu lite till kanske de här människorna rycker upp sig”, verkar man tycka. Genom sänkta ersättningar och indragna bidrag ska sjuka trollas friska, arbetslösa ska få arbete och människor ska lära sig svenska. Men för de rika, däremot, är det alltid tvärtom – de rika behöver en aldrig sinande ström av bidrag, avdrag och skattelättnader för att motiveras. Det är lustigt, det där.

Fru talman! Verkligheten har länge varit frånvarande i svensk migrationspolitik. Det märks i de förslag som har drivits igenom de senaste åren. Partierna har tävlat i att skicka signaler till väljarna om hårdare tag mot människor på flykt snarare än i att lösa verkliga utmaningar i samhället. Det har öppnat ett stort glapp mellan den politiska retoriken och den verklighet som varje dag rullar på ute i kommuner och landsting. Medan majoriteten i den här kammaren har varit upptagen med att hitta på begränsningar och åtstramningar för människor på flykt har nämligen människor ute i Sverige – på myndigheterna och i vardagen – varit upptagna med mottagandet. De har handlagt ärenden, välkomnat nya klasskamrater, öppnat sina hem för ensamkommande, fixat studiecirkel i svenska och faktiskt fått allting att fungera.

Retoriken är dock en sak och verkligheten en annan. Det finns många fler exempel på detta, fru talman. Tittar vi på LMA, som retoriken säger ska öka återvändandet, ser vi att det som i stället ökar är hemlösheten, utsattheten och kriminaliteten. Det säger nämligen sig självt att det är väldigt svårt att skapa ett nogsamt återvändandearbete när man inte vet vilken parkbänk människor sitter på.

Ett annat bra exempel är den tillfälliga lagen, som redan har nämnts här. Vi vet tyvärr inte hur den har fungerat, eftersom den tidigare regeringen inte har gjort någon utvärdering som vi har fått se. De utvärderingar vi ser – från Röda Korset, Rädda Barnen och en massa olika frivilligorganisationer – talar dock sitt tydliga språk: Det är inte den tillfälliga lagen som gör att människor inte kommer hit. Det är andra saker, i Turkiet, Libanon och Libyen, som gör att människor inte kommer hit. Det som har hänt är i stället att integrationen har försämrats och människor har farit väldigt illa. Retoriken säger en sak, och verkligheten säger en annan.

Den skissartade blåbruna budget vi nu har på vårt bord vänder dock verkligheten ryggen på ett helt nytt sätt – ett sätt vi inte varit med om förut. Vi var allihop i utskottet för bara en vecka sedan, då generaldirektören satt inför utskottet och berättade hur omöjligt det skulle vara att göra nedskärningar i den storleksordning vi nu har på bordet. Han förklarade noggrant för utskottet att väntetiderna kommer att öka och att det inte är möjligt att

säga upp personal med så korta hålltider. Ändå slår Moderaterna och Kristdemokraterna fullständigt dövrat till. Verkligheten talar sitt tydliga språk, men den politiska retoriken är viktigare. Det är, fru talman, djupt bedrövligt.

Delmi har kommit med en helt ny rapport som visar hur illa människor far när de får vänta väldigt länge i asylprocessen och hur dåligt det är för integrationen och för samhället i dess helhet. Detta är en sak. Det andra som händer är att det man tror är en besparing på en rad blir en enorm kostnadsökning på en annan rad.

Retoriken säger ordning och reda; verkligheten säger kaos. Det är detta vi har att förhålla oss till. Det är inget annat än oanständigt.

Fru talman! Sverige har tagit emot människor på flykt många gånger tidigare. Sverige har vuxit och blivit starkare och rikare, inte genom att vi har vänt varandra ryggen utan genom att vi har investerat i varandra och i samhället.

Vänsterpartiet har en politik som gör det möjligt. I stället för högerns ömtåliga halmhus till samhällsbygge, där var och en klarar sig bäst den kan, vill vi bygga ett stabilt och tryggt samhälle som rymmer oss alla. För att åstadkomma detta krävs jämlikhet och rättvisa. Jag ser fram emot att presentera den politiken mycket mer utförligt när vi har en regering på plats.

Med detta, fru talman, hänvisar jag till det särskilda yttrandet från S, V och MP.

(Applåder)

Anf. 21 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Vi har i dag att debattera det område i statsbudgeten som går under namnet utgiftsområde 8. Det rör migration, invandring, asylpolitik och annat.

Riksdagen har fattat beslut om en inriktning i budgetprocessen som är en annan än den som Liberalerna önskar, i enlighet med vår budgetmotion. Därför avstår vi, vilket är praxis här i riksdagen, från ställningstagande i denna del.

Våra samlade förslag kan man läsa i Liberalernas budgetmotion. Den övergripande budgetmotionen för hela statsbudgeten hittar man genom att gå in på riksdagens hemsida och leta upp motion 2018/19:2988. Där finns också ramarna för detta utgiftsområde, det vill säga hur mycket pengar det får kosta. Vår politik för just migrationsfrågorna, mer ingående, hittar man i motion 2018/19:2973.

Fru talman! Vi lever i en värld med enorma flyktingströmmar och humanitära katastrofer. Det framkommer siffror om över 60 miljoner människor på flykt i världen. Det är klart att Sverige som ett välmående, demokratiskt och fritt land, och Europa som en välmående kontinent med demokratier och fria stater, har ett väldigt viktigt ansvar att hjälpa människor på flykt. Samtidigt vet vi att det sönderfall vi ser utanför Europa och runt om i världen i dag är så omfattande att det är omöjligt för Sverige och Europa att hjälpa alla människor i hela världen. Det går inte.

Men de människor som kommer till Europa måste få sin asylrätt värnad. De måste få handlägningsprocesser som präglas av rättssäkerhet och möjlighet att överklaga och att få ett värdigt mottagande. Långsiktigt måste vi också agera för att andra områden i världen, där det i dag råder

mycket stora problem med diktatur, svält, förföljelser, krig, konflikter och så vidare, kan bygga upp sina länder och bygga en ny framtid där barn, ungdomar, män och kvinnor – alla invånare – får goda möjligheter till ett gott liv. Men detta är förstås ett väldigt mödosamt och långsiktigt arbete, som i grund och botten bygger på att krig tar slut, att man börjar respektera mänskliga rättigheter i högre grad och så vidare.

Med de utmaningar vi står inför måste länderna i Europeiska unionen faktiskt komma i mål med en gemensam asylpolitik, som vi ser det från Liberalernas sida. Fram till dess måste Sverige dra slutsatserna av den värld vi lever i och den situation vi har. Den slutsats vi i Liberalerna drar, som jag tror att de allra flesta i Sverige är rätt överens om, är att Sverige inte kan ha regler för vår migrationspolitik som kraftigt avviker från reglerna i länderna runt omkring oss. Vi måste vara realistiska vad gäller att vi måste ha regelverk i Europa som inte skiljer sig för mycket åt om vi vill kunna ha en långsiktigt hållbar migrationspolitik.

Vi har från Liberalernas sida sagt att det behövs blocköverskridande uppgörelser för att skapa en långsiktigt hållbar migrationspolitik, och det behövs en parlamentarisk utredning för detta. Fram till att en fungerande lagstiftning finns på plats accepterar vi att den tillfälliga lagen förlängs.

Det är också en väldigt viktig fråga för vårt parti Liberalerna att de inskränkningar som har gjorts framför allt vad gäller familjeåterförening lättas upp. Vi tycker att frågan om de familjer som i dag är splittrade är oerhört viktig. Det kan till exempel handla om flyktingfamiljer från kriget i Syrien. Vi tycker att det är en mänsklig uppgift och en fråga om humanitet att låta dessa familjer återförenas i Sverige. Detta är en fråga som är väldigt viktig för Liberalerna.

Fru talman! Efter flyktingkrisen 2015 fick vi en migrationspolitisk överenskommelse. Den var inte tillräcklig för den då sittande regeringen, som drev igenom en tillfällig asyllagstiftning som gick längre och blev ännu mer restriktiv.

De senaste åren har präglats av en väldigt stor ryckighet i migrationspolitiken. Det har bidragit till en ökad rättsosäkerhet för asylsökande. Det har bidragit till att kvaliteten på handläggningarna har gått ned, till följd av att väldigt många människor har sökt asyl men också till följd av det snåriga regelverket med korta tillfälliga uppehållstillstånd som sedan ska förnyas. Därtill har Lagrådet riktat omfattande kritik vad gäller lagstiftning i fråga om både den tillfälliga lagen och – framför allt – den gymnasielag som kom i våras.

Denna ryckighet och rättsosäkerhet måste få ett slut. Det innebär att vi måste komma fram till en långsiktigt hållbar migrationspolitik.

En av de grundvärderingar som bör prägla den svenska politiken på detta område är asylrätten – att människor som söker asyl har rätt att göra det. Det betyder inte att alla får stanna – en del människor kommer att behöva lämna landet – men personer som har skyddsskäl måste kunna få stanna i Sverige. Detta är den första saken.

Den andra är att vi har en reglerad invandring som måste upprätthållas. Det betyder att den ska vara regelstyrd. Som jag och mitt parti ser det är det orimligt att man väljer ut en viss grupp och säger att denna grupp ska omfattas av helt andra regler än andra asylsökande.

Detta innebär också att man måste se att det finns människor som kommer hit inte bara för att de måste utan för att de faktiskt vill – människor

som kommer till Sverige för att arbeta här. Det är inte rimligt att Sverige har så oerhört långa handläggningstider för arbetskraftsinvandring. Det är inte heller rimligt att människor som får stanna i Sverige för att arbeta här – människor som gör rätt för sig, betalar skatt och har seriösa arbetsgivare – tvingas lämna Sverige till följd av någon mindre miss som kanske inte ens den nuvarande utan en tidigare arbetsgivare har gjort.

Det finns en inkonsekvens och oförutsägbarhet i våra regler vad gäller migration, både på asylsidan och på arbetskraftsinvandringssidan, som är väldigt bekymmersam. Det slår i dag mot människor som flyr från krig och förtryck, men det slår lika väl mot människor som är högpresterande och välutbildade, till exempel it-ingenjörer som kommer till Sverige för att hjälpa vår tillväxt och vårt näringsliv. Hela det här systemet måste ses över, och vi har i den här kammaren ett stort ansvar att se till att Sverige får just en långsiktigt hållbar och fungerande migrationspolitik för framtiden.

Precis som jag inledde mitt anförande med hänvisar jag i övrigt till dels vår budgetmotion från Liberalernas sida, dels vår motion på utgiftsområde 8.

Anf. 22 MARIA FERM (MP):

Fru talman! I dag debatterar vi alltså budgeten för utgiftsområde 8 Migration.

De senaste åren har stora förändringar skett i Migrationsverkets verksamhet. År 2015 sökte 163 000 personer asyl i Sverige, med långa handläggningstider som följd. Behovet av skydd har sedan dess inte minskat, men allt färre når Sverige, främst på grund av gränskontroller och restriktiva regler i vår omvärld.

Miljöpartiet vill se en mer medmänsklig politik, där vi tar ansvar för varandra och står upp för asylrätten. Att söka asyl är en mänsklig rättighet. Alla länder behöver ta ett större ansvar för att kunna hantera denna globala framtidsfråga. Vi behöver garantera en rättssäker och snabb asylprocess, ett gott mottagande och en snabb etablering. Vi behöver ett stabilt, rättssäkert och humant regelverk som gör att människor kan återförenas med sina familjer och att svårt utsatta människor har större möjlighet att få stanna av humanitära skäl. Människor på flykt ska bemötas med respekt, inte med misstänksamhet. Mänskliga rättigheter måste försvaras.

I behandlingen av budgeten har riksdagen inte gett stöd till övergångsbudgetens budgetramar utan i stället Moderaternas och Kristdemokraternas förslag. Detta innebär att en budget har gått igenom som innehåller slaktade klimatsatsningar och stora skattesänkningar. Just nu pågår klimat-toppmötet i Katowice, och samtidigt gör alltså Kristdemokraterna och Moderaterna det billigare att släppa ut koldioxid. Det är ofattbart. När vi vet att vi har 10–15 år på oss att vända utvecklingen för att inte orsaka en global klimatkatastrof är det uppseendeväckande att de borgerliga partierna agerar på det här sättet.

För migrationsbudgeten får Moderaternas och Kristdemokraternas budget också dramatiska och fullständigt ogenomtänkta konsekvenser. Moderaterna och Kristdemokraterna skär ned med 1,1 miljarder på Migrationsverkets anslag. Tanken är kanske att visa upp ordning och reda eller vilja att föra en stram migrationspolitik, men konsekvenserna blir de

motsatta. Detta kommer att innebära fullständig oordning och oreda och leda till ökade kostnader för staten, inte minskade.

Om 1,1 miljarder skärs ned nästa år kommer handläggningstiderna att bli längre. Dessutom kommer människor att behöva sägas upp kommande år för att återanställas nästa år. När handläggningstiderna blir längre kommer också ökade kostnader i form av ersättningar till kommuner, boende och dagersättning under längre tid. I stället för en minskning på 1 miljard kommer den så kallade besparingen i stället att leda till en ökning på 1 miljard.

Allt detta vet Moderaterna och Kristdemokraterna. Utskottet har berett budgeten och bjudit in berörda myndigheter för att redogöra för verksamhetskonsekvenserna av deras budgetförslag. Migrationsverket har dessutom i ett brev till utskottets ledamöter tydliggjort konsekvenserna av de stora nedskärningarna:

En alltför stram finansiering skulle också få den absurda effekten att vi skulle behöva säga upp väldigt många medarbetare under 2019 för att sedan behöva rekrytera igen 2020 för att använda den anslagsram som är beräknad. Det kan inte vara lagstiftarens avsikt med budgetbeslutet.

Vi har i vår senaste prognos redovisat konsekvenserna av en alltför liten tilldelning på förvaltningsanslaget. Köerna, handläggningstiderna och antalet inskrivna i mottagningssystemet skulle öka mycket kraftigt kommande år, skriver Migrationsverket.

Konsekvenserna av Moderaternas och Kristdemokraternas förslag är alltså väl kända för hela utskottet, även för M och KD. Detta gör det hela ännu mer uppseendeväckande. M och KD väljer alltså att gå vidare med ett förslag som de själva vet leder till ökade handläggningstider, absurda uppsägningar och ökade kostnader för staten. Dessutom kommer längre väntetider att drabba människor som väntar på olika typer av uppehållstillstånd. Det fördröjer etableringen och försämrar den psykiska hälsan. Tiden av oro och ovisshet kommer återigen att bli lång för stora grupper.

Regeringsbildningen är ännu inte klar, och trots att M och KD har lagt fram en egen budget under tiden finns självfallet stora möjligheter för en kommande regering att göra nödvändiga förändringar genom en tilläggsbudget nu framåt, och det kommer att behövas. Sverige behöver en regering som tar politiken på större allvar än så här.

Fru talman! Miljöpartiet vill se en mer medmänsklig migrationspolitik. Vi ser positivt på de steg vi redan tagit i diskussionerna om en ny regering tillsammans med S, C och L. Såväl grön skatteväxling som utökad rätt till familjeåterförening är angelägna reformer som är värda att bygga vidare på.

Miljöpartiet vill arbeta för att svårt utsatta personer ska få stanna, för en bättre situation för ensamkommande barn, för en mer rättssäker asylprocess och kortare handläggningstider. Vi värnar Sveriges öppna regelverk för arbetskraftsinvandring. Moderaternas och Kristdemokraternas budgetförslag är ett dråpslag och ett hafsverk. Och trots att de själva vet vilka konsekvenser deras budget får väljer de att inte omfördela resurserna.

Eftersom vårt förslag till budgetramar inte gick igenom hänvisar jag till det gemensamma särskilda yttrandet från S, V och MP.

(Applåder)

Fru talman! Det är flera talare före mig i den här talarstolen i dag som har påpekat det enkla faktum att det har varit en mycket turbulent tid i migrationspolitiken de senaste åren, och det är svårt att inte hålla med om det. Det har varit nästan exempellöst stora förändringar. Jag kan inte påminna mig om något annat politikområde där de olika kasten har varit så många och så tvära under så kort tid.

Vi talar ofta om toppåret 2015 och att det ligger bakom oss. Men om man ska göra en mer korrekt beskrivning får man nog samtidigt säga att det inte bara handlar om 2015, utan det som vi har varit med om de senaste åren är något som byggts upp under flera års tid. År 2014 kom 80 000 asylsökande till Sverige, 2016 kom 30 000 och 2017 nästan lika många. Det gör att under denna begränsade period har Sverige tagit emot 300 000 människor som har sökt asyl i vårt land. Man kan tycka vad man vill om det, att det är för många eller att det är för få. Men låt oss alla enas om att ur ett historiskt perspektiv är detta något helt unikt. Vårt land har inte någonsin tidigare varit med om ett sådant högt mottagande.

Det är klart att det här påverkar samhället. Det påverkar en lång rad institutioner, kommuner, myndigheter, trossamfund, civilsamhälle, privatpersoner – ja, alla som på ett eller annat sätt har varit med om att arbeta med detta.

Vi står, som jag snart ska återkomma till, inför väldigt stora utmaningar på det här området. Vi har en lång rad mycket allvarliga problem. Men vi kanske ska stanna upp en sekund vid det enkla faktum att väldigt mycket som har skett också har gjorts väldigt bra. Väldigt många har arbetat oerhört hårt, inte minst just det civila samhället, enskilda människor, för att få detta att fungera. De är värda all tacksamhet och uppskattning för det.

Det har också politiskt varit en omtumlande tid, som sagt. Vi träffade ju 2015, på regeringens initiativ vill jag säga, en gemensam överenskommelse om migrationspolitiken. Överenskommelsen gick inte lika långt som vi moderater hade önskat. Vi förde fram förslag om till exempel ett försörjningskrav vid anhöriginvandring som just är ett försörjningskrav och ingenting annat. Men det var ändå en liten bit på vägen.

När vi nu kan summera vad som hänt de senaste tre åren kan vi se att en hel del av det som vi tog i hand på faktiskt har införts. Men vi väntar på en hel del av de andra saker som vi från Alliansen förde fram, till exempel obligatorisk samhällsinformation till asylsökande. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att regeringen, trots att man haft tre år på sig, fortfarande inte ens har kunnat presentera ett förslag att lägga på riksdagens bord.

Sedan kom då den tillfälliga lagen, som ju löper ut till sommaren. Detta illustrerar det som flera andra från Alliansen också har sagt härifrån talarstolen, att ryckigheten är ett problem i migrationspolitiken. Vi minns alla hur det lät på Sergels torg: Europa skulle inte bygga några murar. Några veckor senare fick vi en migrationspolitik, så som den har beskrivits, på EU:s lägsta nivå, vilket den ju inte är.

Vi hade en lång diskussion om skuggsamhället och utvisningar. Alla var överens om att ett nej skulle vara ett nej – åtminstone de flesta av oss var överens om det. Sedan förändrades det så att ett ”nej” blev ett ”kanske”, men bara för några.

Denna ryckighet skapar, fru talman, en lång rad problem, till exempel osäkerhet för kommuner och myndigheter. Det skapar även en osäkerhet för enskilda som söker sig till vårt land, för man kan aldrig vara säker på vad som egentligen gäller i Sverige.

Vi i Moderaterna har sagt att det behövs en migrationspolitik som håller över tid. Vi har därför pekat på behovet av att träffa en blocköverskridande överenskommelse här i riksdagen. Vi vill att den ska genomföras precis på det sätt som vi brukar hantera svåra frågor som denna, i parlamentariska utredningar där vi tillsammans försöker resonera oss fram till något som håller över tid.

Det innebär inte att alla behöver vara med i en sådan överenskommelse, men alla ska i varje fall ha möjligheten och ha en plats runt bordet så att man kan göra sin röst hörd. Det tror vi är en förutsättning för att råda bot på ryckigheten och skapa något som håller.

Moderaterna kommer att spela in flera saker i en sådan utredning, om den kommer till stånd. Exempelvis tycker vi att det är oerhört viktigt att medborgarskapet i Sverige betyder någonting på riktigt. Vi vill markera medborgarskapets betydelse. Det håller ihop ett samhälle och skapar en grundläggande gemenskap. Medborgarskapet är även ett kvitto för den enskilde att man fullt ut är en del av det land som är ens nya hemland. Vi tycker att det är rimligt att förlänga normaltiden och att ställa lite högre krav än i dag på vad som krävs för att kunna bli svensk medborgare.

Vi vill också skärpa försörjningskravet vid anhörginvandring. Det är en märklig princip att man i dag kan räkna in olika slags bidrag som sin försörjning i försörjningskravet. Då är det inget försörjningskrav på riktigt.

Alla partier måste naturligtvis vara beredda att kompromissa. Mig veterligen har inget parti här i kammaren ensam majoritet, så vill man få något gjort måste man vara lyhörd och öppen för kompromisser. Det är sådant som vi i Moderaterna vill spela in i en framtida förhandling. Till dess att en sådan utredning är klar är vår uppfattning att den tillfälliga lagen bör förlängas i dess nuvarande form.

Fru talman! I det budgetförslag som Moderaterna och Kristdemokraterna har presenterat och som fick stöd i finansutskottet finns en hel del förändringar jämfört med det förslag som övergångsregeringen lade fram. Merparten handlar om att vi inte tycker att man bara kan prolongera utgifter. Vi genomför en hel del besparingar som den rödgröna regeringen hade aviserat. I detta ligger till exempel besparingar på Migrationsverket.

Vi tycker att detta är naturligt mot bakgrund av att 21 000 människor har sökt sig till Sverige i år. Som jag nyss nämnde var det 163 000 under toppåret 2015. Det vore märkligt om detta inte gjorde avtryck i Migrationsverkets verksamhet.

Det är såklart alltid lätt att vara generös, särskilt när det handlar om andras pengar. Moderaterna är dock noga med skattebetalarnas pengar. De ska användas på det mest effektiva sättet. Vi prioriterar dessutom andra verksamheter, till exempel polisen, försvaret och sänkta skatter på arbete för vanliga inkomsttagare. Detta krävs för att integrationen ska fungera bättre.

Vidare genomför vi en satsning på 100 miljoner kronor för att bygga ut förvarsverksamheten. Att man inte har agerat mer kraftfullt på detta område är en av denna regerings allra största misstag i migrationspolitiken under mandatperioden, tycker jag.

I dag kan man se ett växande skuggsamhälle. Enligt de beräkningar som finns lever i dag snart kanske 80 000, 90 000 eller 100 000 människor i Sverige utan tillstånd på ett sätt där egentligen alla bara är förlorare. Moderaterna lägger 100 miljoner kronor på detta med ett uppdrag till Migrationsverket att bygga ut förvarsverksamheten väldigt snart. Vi tror att det är helt avgörande för att man ska få rätsida på detta problem.

Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 24 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Bitvis gjorde det mig som sverigedemokrat väldigt glad att lyssna till detta anförande. Det fanns formuleringar som näst intill hade kunnat vara tagna ur vårt migrationspolitiska program, inte minst det som handlade om medborgarskapets vikt för att hålla samman samhället.

Som både jag och merparten av övriga partier här i kammaren har fört fram tidigare går dock den budget som ligger på bordet i dag inte ihop. Minskningen går inte ihop.

Johan Forssell avslutade sitt anförande med att tala om en satsning på 100 miljoner som ska gå till förvarsplatser. Migrationsverkets gd har varit extremt tydlig med att detta inte kommer att kunna genomföras om man gör så drastiska minskningar som ni föreslår och som blir resultatet av denna budget.

Jag har i artiklar läst att Johan Forssell talat om vikten vid att Migrationsverket ökar sin produktivitet. Jag undrar hur det ska gå till med denna drastiska minskning. Under detta år har ca 2 000 personer avskedats, och genom det sparades 800 miljoner. Den aktuella budgetminskningen är på 1,1 miljard, vilket innebär ytterligare 2 200 personer om det handlar om samma kostnader. Vi har dock fått veta att det handlar om personer med till och med längre uppsägningstider, eftersom de har jobbat under lång tid och är erfarna. Detta kommer såklart också att få stora effekter på produktiviteten.

Den fråga jag främst vill ställa handlar om fördelningen och vad som kommer att öka. Migrationsverket är tydligt med att det gäller arbetskraftsinvandringsärenden. Detta är något som ligger Moderaterna varmt om hjärtat, men dessa ärenden kommer att få ligga och vänta. Och hur avser Moderaterna att säkerställa att detta inte sker om man inte utgör regering?

Anf. 25 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Tack, Paula Bieler, för frågan!

Låt oss backa bandet något. Man måste vara noggrann. Vad vi har fört fram och som vi också har fått riksdagens stöd för handlar inte om en besparing av ett egentligt förslag utan om en prolongerad budget.

Jag tror att vilken regering som helst som inte hade varit en övergångsregering hade gjort ett avtryck här. Det hade naturligtvis sett olika ut beroende på vem som satt i en sådan regering. Jag säger detta bara så att vi vet vad vi talar om.

Grunden i detta är att Migrationsverket står inför en helt annan situation än vad det har gjort tidigare i år. Som jag sa i mitt anförande kommer i år 21 000 människor att ha sökt asyl. Häromåret kom 163 000. För mig är det alldeles självklart att det också påverkar de resurser man tillför en myndighet, om man vill värna skattebetalarnas pengar.

Som lagstiftare har vi ett ansvar att hela tiden ställa frågan: Var gör skattebetalarnas pengar störst nytta? Jag tycker att det är rimligare att prioritera viktiga välfärdsverksamheter, till exempel polis, försvar och annat.

Detta kommer dessutom inte som någon nyhet för Migrationsverket. Den tidigare regeringen har gett detta besked, så verket har haft gott om tid att planera för detta.

Svaret på Paula Bielers fråga är att nyckeln är just produktiviteten. Det är lätt att från politiken hela tiden anslå nya medel. Men hur använder vi de medel som redan finns? Jag är bekymrad över att Migrationsverkets produktivitet har minskat, trots att man har fått betydligt mer pengar.

I fjol var dess produktivitet 37 procent lägre än den prognos som man lämnade inför 2017. Produktiviteten är betydligt lägre än den varit under hela perioden 2012–2017. Jag tror att Migrationsverket och framför allt dess ledning har en väldigt viktig uppgift framför sig i att öka produktiviteten.

Anf. 26 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag och Migrationsverkets ledning är överens om att produktiviteten behöver öka och att effektiviseringar behöver genomföras. Detta är man väldigt tydlig med även från Migrationsverket.

Man är även tydlig med att man ännu inte är i balans. Så drastiska nedskärningar som detta handlar om kommer att innebära kaos när det gäller hur många anställda man har. Det är inte genomförbart att fokusera på en ökad produktivitet och en bättre effektivitet om man tvingas sparka ytterligare 2 000 personer eller ännu fler, när man redan har gjort sig av med en tredjedel av sina anställda på lite drygt två år.

Jag fick inte svar på min fråga. Det som framför allt beräknas öka är väntetiden för arbetskraftsinvandrare. Man skulle förvisso kunna styra det här genom regleringsbrev, och vi vet att Moderaterna framför olika prioriteringsköer. Men vad händer då? Jo, då kommer asylsökande att få vänta längre, och det är just det som är mest kostsamt.

Hur ser man över huvud taget någon långsiktig besparing som är hållbar med den här budgeten?

Anf. 27 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Till skillnad från Paula Bieler ser inte jag något spikrakt samband mellan högre anslag och högre effektivitet. Vi ser egentligen det rakt motsatta i samhället. Anslagen till Migrationsverket har ökat väldigt kraftigt. Produktiviteten har sjunkit väldigt kraftigt.

Jag är allvarlig när jag säger att det här är en ledningsfråga för Migrationsverket. Man måste återskapa en kultur där man fattar fler beslut. Vi kan till exempel göra en jämförelse med vårt östra grannland Finland, där jag tror att en beslutsfattare fattar fyra beslut i veckan. I Sverige ligger enligt en internrevisionsrapport från Migrationsverket motsvarande siffra på *ett* beslut. Här finns alltså en väldigt viktig uppgift för myndigheten att genomföra.

Vi kommer inte att kunna lösa det här genom att bara passivt se på och tillföra mer medel. Detta är en styrningsfråga på myndigheten, och det är naturligtvis nästa regerings uppgift att se till, till exempel via regleringsbrev, att det blir ordning på verksamheten. Som politiker måste vi kunna

göra prioriteringar. Varje krona som vi lägger på en sak är en krona som hade kunnat gå till någonting annat.

Prot. 2018/19:30
15 december

Migration

Anf. 28 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Jag har en liknande fråga som jag skulle vilja ställa till Johan Forssell. Det är nämligen så att även om Johan Forssell vill påstå att det skulle handla om en styrningsfråga så har vi det svart på vitt: Vi vet att det förslag som Moderaterna och Kristdemokraterna har lagt i riksdagen kommer att innebära ökade kostnader för staten. Trots att man skär ned på Migrationsverket med 1,1 miljarder kommer det att innebära att väntetiderna blir längre med större kostnader som följd.

Jag får faktiskt inte ihop det när Johan Forssell försöker säga att Moderaterna vill värna skattebetalarnas pengar eller prioritera annat, för det blir precis motsatt effekt. Detta handlar inte bara om en styrningsfråga eller för den delen möjligheten att öka produktiviteten, utan det handlar om att man kommer att behöva säga upp handläggare. Det kommer helt enkelt inte att vara möjligt att genomföra den verksamheten.

Det här är bara en del av flera orimliga konsekvenser av Moderaternas budget, där man till exempel också har anslagit alldeles för lite pengar till ett ökat antal försvarsplatser trots att man vill få fler förvar. Det går helt enkelt inte ihop.

Därför vill jag fråga Johan Forssell varför Moderaterna går vidare med det här förslaget som kommer att innebära ökade kostnader för staten, samtidigt som man försöker påskina att det skulle innebära motsatsen.

Anf. 29 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Maria Ferm, för frågan! Jag märker att detta är en fråga som röner stort intresse från Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna. Ni verkar ha hittat varandra här.

För mig är det återigen så att jag vill värna skattebetalarnas pengar. Jag ställer mig hela tiden frågan var skattebetalarnas pengar gör störst nytta. Vi har en utveckling där antalet asylsökande i år alltså är en sjundedel av vad det var toppåret 2015 – en sjundedel! Ändå ställs det krav på att vi närmast ska om inte helt behålla den gamla kostymen så i alla fall minska den väldigt lite. Jag ställer mig frågan: När det kommer så många färre för att söka asyl i Sverige, är det då verkligen rimligt att vi ska behålla den här typen av väldigt stora strukturer som ju byggdes ut på väldigt kort tid?

Jag tycker att det finns andra och rimligare saker att prioritera. Som jag har pekat på i mitt tidigare svar och gärna upprepar finns det ett problem på Migrationsverket med den bristande produktiviteten. Det är siffror som kommer från myndigheten själv. Produktiviteten har alltså sjunkit med 37 procent mot den budget som man själv presenterade. Produktiviteten är betydligt lägre än under hela perioden 2012–2017 med undantag för ett år.

Jag skulle därför önska att vi inte bara fokuserade den här debatten på hur mycket pengar vi tillför utan också på vad myndigheten gör med de pengar som den får. Här finns det exempel som jag nämnde från till exempel Finland, där man lyckas fatta fyra gånger fler beslut än i Sverige och som jag tycker att vi kan inspireras av. Detta är en ledningsfråga för Migrationsverket och någonting som jag hoppas att nästa regering tar itu med på allvar.

När det gäller förvarsplatserna vill jag bara kommentera att vi tillför 100 miljoner utöver det som regeringen har presenterat.

Anf. 30 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Det är faktiskt så att när handläggningstiderna ökar, vilket de kommer att göra om ni gör den här stora nedskärningen på Migrationsverkets anslag, så kommer det att leda till ökade kostnader, både för att ersätta kommuner och för att personer kommer att bo i mottagningssystemet under en längre tid och då behöver dagersättning liksom att boendekostnaderna kommer att vara större. Långa väntetider leder också till mer komplexa asylfall. Det kan uppstå nya omständigheter som gör att det helt enkelt tar längre tid, vilket också leder till en försämrad hälsa för dem som befinner sig i denna ovisshet under väldigt lång tid.

Om man nu återigen ökar väntetiderna så att de blir lika långa som tidigare kommer vi att stå inför jättestora utmaningar under många år. Det är utmaningar som i sig kommer att öka kostnaderna ännu mer och även minska produktiviteten, eftersom nya omständigheter gör att det kommer att ta längre tid.

Anf. 31 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Man kanske ska ta till protokollet att de besparingar vi genomför är dem som den rödgröna regeringen presenterade innan man blev en övergångsregering. Jag antar därför att det har funnits en diskussion i Maria Fermes parti om detta. Ändå har ni valt att i den dåvarande regeringen faktiskt stå bakom detta när det skickades till Migrationsverket.

Jag märker också att frågan om effektivitet är helt frånvarande i Miljöpartiets syn på detta. Det handlar bara om hur mycket av skattebetalarnas pengar man ger en myndighet och inte ett ord om att man faktiskt kan fatta fler beslut och utveckla saker och göra dem bättre. Jag som moderat vill värna skattebetalarnas pengar och har därför ett annat perspektiv på det, och jag ser att om Migrationsverket inte klarar att förbättra sin produktivitet så måste man genomföra förändringar.

Jag står för att vi vill minska kostnaderna till Migrationsverket och noterar att Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har en annan syn i den frågan.

Anf. 32 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Vi har under de senaste åren sett en våg av medmänsklighet svepa över vårt land när situationen var som allra mest ansträngd med människor som kom till vårt land för att söka asyl. Frivilliga och det civila samhällets insatser var faktiskt direkt avgörande för att vi ändå klarade situationen så pass bra som vi gjorde.

Vi kan och ska vara stolta över det ansvar som Sverige har tagit. Utmaningarna kommer dock att fortgå under många år framöver. Om vi ska ha ett Sverige där vi lever *med* varandra och inte bredvid varandra behövs det politiska beslut där vi inom ramen för den reglerade invandringen sätter en reformagenda som bryter ett långvarigt utanförskap, med integration från dag ett.

Kristdemokraterna förordar därför en fortsatt stram migrationspolitik under de närmaste åren, och vi gör det för att klara de integrationspolitiska utmaningarna. Vi måste ta itu med utanförskap, utsatthet, bostadsbrist och klyftan mellan utrikes och inrikes födda på arbetsmarknaden. Här behövs också örönmärkta insatser. Moderaterna och Kristdemokraterna har därför valt att förlänga den förstärkning med 195 miljoner kronor som har skett till kommunerna för arbetet med ensamkommande unga asylsökande.

En rättssäker migrationspolitik är central. Vi ska göra en individuell bedömning av varje ansökan, och de som fått ett nej på sin asylansökan ska också lämna landet. Därför har vi också i vår gemensamma budget anvisat 100 miljoner ytterligare för att skapa fler förvaringsplatser. Det råder stor brist på förvaringsplatser redan i dag, och vi vet att det kommer att behövas fler platser de kommande åren.

Att avvika är inte bra för vare sig den enskilde eller samhället. Jag tror att alla här i kammaren under de senaste veckorna har tagit del av artiklar om hur unga män gått med i kriminella gäng för att kunna överleva. Man har i Malmö unga pojkar som säljer sin kropp för att kunna få mat i magen och tak över huvudet.

Det finns dessutom en uppenbar risk att vi får skuggsamhällen som växer fram med trångboddhet, social utsatthet och illegalt arbete. Det är min bestämda uppfattning att förtroendet och legitimiteten för en rättssäker asylrätt och vår reglerade migrationspolitik vilar på att det måste finnas en avgjord skillnad i och konsekvens av ett få ett ja eller ett nej.

Herr talman! Vi kristdemokrater har gång efter annan slagit fast att barn inte ska hållas skilda från sina föräldrar. Från en kristdemokratisk utgångspunkt är därför detta med familjeåterförening någonting vi drivit, driver och kommer fortsätta att driva.

För nästan exakt en månad sedan, den 14 november, fattade Migrationsöverdomstolen ett för familjeåterföreningen väldigt viktigt beslut som gällde en liten åttaårig pojke som ville återförenas med sina föräldrar och syskon som är kvar i Syrien. Pojken hade beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande när han kom med sina släktingar till Sverige. Migrationsöverdomstolen ansåg att ett nekande för familjemedlemmarna att få uppehållstillstånd inte bedömdes stå i rimlig proportion till regeringens angivna syfte att under en tid begränsa antalet asylsökande. Migrationsöverdomstolen ansåg att särskild vikt måste fästas vid principen om att barnets bästa ska ges företräde.

Jag menar att Migrationsöverdomstolens beslut ökar möjligheterna för att vi nu blir fler som ser att vi måste skapa utrymme för en familjeåterförening som ligger i linje med de konventioner som Sverige skrivit under och som vi ska följa och därmed hedra. Vi kristdemokrater menar att vi har all anledning att se över det otydliga familjeåterföreningsregelverket när den tillfälliga lagen ska ersättas av en permanent lag. Här vill vi se en bred politisk förankring.

Herr talman! Jag vill också ta upp en fråga som av naturliga skäl ligger mig mycket varmt om hjärtat, nämligen att ge konvertiter det skydd som de rimligen ska få. Här fungerar det inte i Sverige.

För bara drygt en månad sedan tog en ung afghansk man sitt liv. Efter det tredje avslaget orkade han inte längre. Hans tro på Jesus Kristus som sin personlige frälsare bedömdes av Migrationsverket som att den inte var genuin. Den räknades alltså inte. Som präst och församlingsherde har jag

vid åtskilliga tillfällen mött människor som när de kommit till Sverige och fått höra evangeliets budskap kommit till tro. De har gått in i församlingar och deltagit i gudstjänster, bibelstudier och andra aktiviteter. De har låtit döpa sig, och de har öppet berättat om sin nyvunna tro.

För mig är det därför direkt märkligt att prästers och pastorers vittnesbörd väger så lätt eller inte alls när det ska avgöras huruvida en persons konvertering är äkta eller inte. Det förekommer absolut konvertering som bara är läpparnas bekännelse som sägs därför att man vill stanna i Sverige. Men, och detta är ett mycket avgörande och viktigt men: Det finns personer som har konverterat när de har kommit till Sverige. Därför måste vi skapa bättre rutiner kring detta.

Om det dessutom är så att konverteringen sker från muslimsk till kristen tro är en sådan konvertering ytterst allvarlig. Det gäller inte minst om konvertiten varit öppen med att han eller hon konverterat. Jag har i min absoluta närhet människor som konverterat och som varje dag lever under hot. Den religionsfrihet som vi talar så vackert om i Sverige gäller inte dem.

För de asylsökande som kommer till en annan tro när de är här i Sverige måste vi se till att det vägs in på ett mycket tydligare och bättre sätt än vad som hittills har varit fallet. Vi får inte göra fler misstag.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 33 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag instämmer i det mesta i Hans Eklinds anförande. Det vill jag börja med att säga. Men vi måste nog reda ut vad som gäller med Kristdemokraterna och familjeåterföreningen.

I den budgetmotion som Kristdemokraterna lade fram är det avsatt 370 miljoner kronor för familjeåterförening. Jag letar noga i det man har enats om med Moderaterna i budgetuppgörelsen, och jag hittar ingenting av detta. Jag förmodar att Kristdemokraterna har släppt sitt krav på att barnfamiljer ska kunna återförenas.

Det är i så fall väldigt bekymmersamt. Det är Liberalerna och Kristdemokraterna som har avsatt budgetmedel för detta och som har drivit detta under förra mandatperioden medan samtliga sex andra partier har sagt en sak men gjort någonting annat.

Jag skulle gärna vilja ha ett klagörande. Vad gäller i den här frågan? Kan vi räkna med att Kristdemokraterna tillsammans med oss i Liberalerna nu driver på för familjeåterförening?

Anf. 34 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Tack, Fredrik, för frågan! Hade du lyssnat på mitt anförande hade du hört att jag tydligt sa att vi har stått upp och fortsatt kommer att stå upp för familjeåterföreningen. Det är en viktig fråga för oss kristdemokrater. Svaret är ja, vi kommer fortsatt att driva kravet om familjeåterförening. Det ska vi göra i de samtal vi ska föra. Jag påpekade i mitt anförande att vi måste ha någonting som kommer efter denna tillfälliga lag. När den ska ersättas av någonting nytt vill vi kristdemokrater se att familjeåterföreningen finns med och att det också gäller dem som får tillfälligt uppehållstillstånd. Svaret är ja.

Anf. 35 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Detta gör mig väldigt bekymrad. När den tillfälliga lagen kom var Liberalerna, Kristdemokraterna och även Centerpartiet väldigt tydliga med att vi värnar familjeåterföreningen. Därefter valde Kristdemokraterna och Liberalerna att avsätta medel i våra samtliga budgetar för detta. Centerpartiet gjorde det inte. Men Liberalerna och Kristdemokraterna hade budgetmedel avsatta för familjeåterförening även under den period som den tillfälliga lagen är kvar.

Jag uppfattar att Kristdemokraternas besked här blir att de har sålt ut frågan om familjeåterförening, och sedan ska de driva det i kommande förhandlingar. Det kan ta flera år. För nästa år innebär det att ni i er budget säger 370 miljoner. Men i överenskommelsen med Moderaterna är det helt borta.

Anf. 36 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Det är intressant, Fredrik, att du står och säger som du gör av det enkla skälet att jag tittade i er budget. Det finns inte en krona avsatt för familjeåterförening i Liberalernas budgetalternativ.

Det förslag som vi nu har med Moderaterna är att den tillfälliga lag som vi nu har ska ersättas av en permanent lag. Då är mitt besked till dig och till alla följande: Kristdemokraternas besked har tidigare varit att vi driver detta, och vi kommer fortsatt driva det. Vi vill se att familjeåterföreningen finns med. Inte minst gäller det vad jag tog upp i mitt anförande om att spelreglerna för det ändrades lite grann den 14 november.

Det är svårare att hävda att hållningen att familjeåterförening i den form som du och jag argumenterar för inte ska finnas. Det strider nämligen mot konventioner – Europakonventionen och barnkonventionen. Jag menar att förutsättningarna för att vi ska få igenom familjeåterförening som du och jag vill nu rimligen har ökat.

Anf. 37 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Herr talman! Verkligheten och retoriken nämndes tidigare här i talarstolen. Min verklighet är att detta är mitt första anförande över huvud taget. Min verklighet är att jag sedan 2003 och ända fram till veckan före riksdagens öppnande, alltså i 15 års tid, har jobbat med migranter och främst ensamkommande barn och ungdomar.

Det har varit alla typer av människor från minst ett trettiotal olika länder. Somliga har flytt från någonting; andra har snarare velat flytta till Sverige. Är det något som är gemensamt för alla som jag träffat är det önskan om en snabb, transparent och tydlig asylutredning. Långa väntetider och ständigt nya bud om vilka lagar och regler som gäller skapar osäkerhet, otrygghet och, i vissa fall, uppgivenhet. Min erfarenhet är att det oavsett beslut alltid är bättre att veta än att vänta.

Herr talman! I stort är vi i Sverigedemokraterna överens med Moderaterna och Kristdemokraterna om ganska mycket. Vi vill alla ha ordning och reda i migrationspolitiken, och vi förstår alla att migrationsbudgeten under alltför många år har varit alltför stor och måste minskas kraftigt. Men det finns tyvärr några saker i den budget som presenteras av Moderaterna och Kristdemokraterna som påverkar väntetider negativt och som förstärker både orättvisor och osäkerhet.

Som Paula Bieler och flera andra här i kammaren redan har nämnt kommer den drastiska neddragningen av medel till Migrationsverket oundvikligen att innebära ännu längre väntetider, oavsett om det rör en egen asylprocess eller ett anknytningsärende.

Sverigedemokraterna vill självklart ha en genomarbetad plan för att minska kostnaderna inom migration radikalt på sikt, men denna minskning kräver också en initial satsning. Det anslag som M och KD ger Migrationsverket riskerar att ge precis motsatt effekt. Det är visserligen en besparing i dag, men det innebär ökade balanser, längre handläggningstider och i slutändan en kraftig fördyring under kommande år.

Herr talman! Moderaterna och Kristdemokraterna vill även förlänga det tillfälliga stöd på 195 miljoner kronor som har funnits för de kommuner som vill låta unga vuxna män åtnjuta fördelar avsedda för barn. Det rör sig alltså om pengar som kommunerna själva kan välja att ansöka om för att låta myndiga unga män bo kvar i boenden som är avpassade för barn.

Förutsättningarna ska naturligtvis inte variera mellan asylsökande som blir vuxna under asylprocessen och dem som är myndiga redan när de kommer hit. Återigen är tydligheten viktig. Den som är barn är barn. Den som är myndig är myndig. Jag tror att alla vet att gränsen går vid 18 års ålder.

Under mina år i branschen har jag sällan hört ungdomar ifrågasätta tydliga och lättfattliga regler så länge man vet vad det är som gäller och så länge man vet att samma regler gäller för alla. De 195 miljoner som betalas ut till kommunerna är alltså i grund och botten baserade på ett systemfel, som bör åtgärdas. Det är en stor besparing som är både logisk och nödvändig.

Herr talman! Den satsning som Sverigedemokraterna vill göra på Migrationsverket innebär också fler helt nödvändiga fördelar. Satsningen innebär exempelvis att mer krut kan läggas på information om regler och försäkringar gällande arbetskraftsinvandring till såväl arbetsgivare som potentiella arbetstagare. Att denna information blir bättre och tydligare är något som efterfrågas från många håll. Det innebär även att handläggningstiderna för vital arbetskraftsinvandring kan kortas, vilket är till gagn för hela den svenska ekonomin.

De siffror som Migrationsverket redovisar pekar på en kraftigt förlängd beslutstid om Moderaternas och Kristdemokraternas anslag står fast: Man går från dagens sammanlagt ca 180 000 öppna ärenden till över 700 000 under 2021. Vi tycker att det är orimligt att långa kötider på grund av asylansökningar och anknytningar ska vara avgörande för om svenska företag kan anställa rätt kompetens i rätt tid.

Johan Forssell nämnde tidigare produktiviteten och effektiviteten hos Migrationsverket. För att kunna vidta nödvändiga åtgärder krävs att det fortfarande finns erfarna och effektiva handläggare och beslutsfattare kvar på Migrationsverket. Det krävs att man bromsar upp den enorma personalomsättning som har funnits på Migrationsverket sedan 2015. Ordning och reda i migrationspolitiken kräver nämligen också ordning och reda för anställda hos Migrationsverket. Produktiviteten och effektiviteten kommer inte att öka med en hög personalomsättning; det tror jag att alla är överens om.

Herr talman! Det handlar om att satsa på rätt saker för att senare kunna spara på rätt saker. Det går att göra inom ramen för den budget som har antagits. Jag yrkar därför avslag till utskottets förslag och bifall till reservationen.
(Applåder)

Prot. 2018/19:30

15 december

Migration

Anf. 38 ARIN KARAPET (M):

Herr talman, ärade riksdagsledamöter och eventuella webb-tv-tittare! Jag skulle vilja ta min utgångspunkt i verkligheten. I migrationsdebatten har vi år efter år pratat om de systemfel vi har. Det finns i alla åtta partier en stor medvetenhet om de systemfel vi har. Sedan är det en fråga om huruvida man vill prata om dem, erkänna dem eller ta tag i dem.

Migrationen är en konsekvens av att saker någon annanstans på vår planet inte funkar. Det kan handla om krig, tragedier, klimatkriser, stater som attackerar sin civilbefolkning, inbördeskrig etcetera. Vi hör alltid siffran 60 miljoner flyktingar i vår värld. Det stämmer; det finns ungefär 68 miljoner flyktingar. En del av dem har korsat gränserna, och en del av dem är internflyktingar.

Som alla här inne har uppmärksammat sker fredssamtal mellan den jemenitiska staten, Jemen, och huthirebellerna. Låt mig tala om varför jag tar upp detta exempel. I denna konflikt är det över 14 miljoner internflyktingar som lider och riskerar att dö av svält och brist på vatten. De riskerar att dö till följd av enkla sjukdomar. Men ansträngningarna i den här kammaren för dessa människoliv är inte så stora.

Samtidigt har vi grupper av människor som har kommit till Sverige år efter år – och det är inte bara en specifik grupp, utan det handlar om individer och människor – där vi vet att det finns människor som inte sanningsenligt har klargjort sin identitet. De har inte asylskäl, och de har inte de skyddsskäl som krävs enligt det regelverk vi har. Då är vi beredda att göra avkall på vårt regelverk. Då finns det tid och kraft att ta fram en tillfällig lösning. Samtidigt argumenterar man för att detta är humanism och medmänsklighet.

Men när verkligheten kommer i kapp och medborgarna ser att retoriken och verkligheten och hur vi agerar i Sveriges riksdag inte går ihop minskar också förtroendet för svensk migrationspolitik. Det gör att toleransen för dem som behöver komma till Sverige om fem, tio eller tjugo år kommer att vara betydligt mindre på grund av hur vi agerar i dag och hur vi agerade i går.

Herr talman! Jag vill skicka med detta till kammaren: Det blir alltid konsekvenser av de beslut man fattar. Förtroendet för den svenska migrationspolitiken hos den svenska allmänheten är väldigt lågt. Vi är på väg mot botten om vi inte gör någonting i den här kammaren. Vi måste vara konsekventa. Vi måste vara tydliga. Ett ja ska vara ett ja, och ett nej ska vara ett nej. Har man ljugit och inte gjort sin identitet sannolik har man också brutit mot regelverket, och då har man inte heller skäl att stanna i Sverige. Har man fått ett nej ska vi ha ett effektivt återvändande. Vi måste ha en förutsägbar lag så att de som kommer till Sverige kan ha lugn och ro och känna sig trygga under sin asylprocess och så att väntetiden inte ska tära på dem. Det är också en aspekt. Det är medmänsklighet på riktigt.

Jag möter de här personerna när jag åker till den armeniska kyrkan. De flesta har flytt från Syrien, IS och regimens förtryck. Jag möter dem och får höra om hur de är i och har varit i ovisshet eftersom lagen inte är förutsägbar. Den långa väntetiden tär på dem. Vi ska vara väldigt snabba med att ge ett ja, men vi ska vara lika snabba med att ge ett nej. Och vi ska samtidigt vara rättssäkra.

Jag vill återigen skicka med till den här kammaren, herr talman, att om vi återgår till den migrationspolitik som vi har haft och har en retorik där vi bara talar om humanism och medmänsklighet sviker vi dem som är i störst behov av vår medmänsklighet, tro mig.

Titta bara på vilka majoriteten av de som har kommit till Sverige är. Regeringen sa att man har en feministisk utrikespolitik. Ja, men majoriteten av de som har kommit till Sverige är män. Men det är faktiskt kvinnor och barn i flyktinglägren i Syrien, Jordanien, Libanon och Jemen som blir utsatta för sexuella ofredanden och dylikt. Man kan skaka på huvudet åt det här, men man kan inte förneka verkligheten.

Herr talman! Om Sverige inte tar ett större internationellt ansvar i form av att rikta om sitt bistånd och vara med vid återuppbyggnaden i de här länderna, där det pågår interna konflikter, i kombination med militära insatser kommer andra länder att kollapsa. Många talar om Syrien, men ingen talar om Jordanien, Libanon eller Irak som på grund av de påtryckningar som kommer i form av flyktingströmmar kan gå igenom en statskollaps. Vet folk här i kammaren att det har varit stora massprotester i Jordanien? Kanske, kanske inte.

Libanon är som en krutdurk. Libanon har självt gått igenom ett inbördeskrig på 70-talet. Turkiet blir alltmer auktoritärt. Irak förlorade stora delar av sitt territorium under flera år, och Iraks näst största stad blev invaderad av IS.

Vi måste göra en omvärldsbevakning. Vi kan inte bara titta på hemmaplan. Migrationspolitiken är ett ansvarstagande både på hemmaplan och internationellt. Men för att det här ska gå ihop och för att vi ska kunna ha medborgarnas förtroende och vara ett land som är öppet för ett mottagande men också ta vårt internationella ansvar måste vi också ha en stram migrationspolitik.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 39 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Den här gången tänker jag inte tala så mycket om produktiviteten och ansökningar till Migrationsverket, för jag tycks inte få några svar. Jag kan bara notera att våra omprioriteringar ryms inom den ram som Moderaterna och KD har lagt fram. Vi har justerat dem så att man kan göra satsningar på övriga politikområden ändå.

Det som gjorde att jag begärde ordet här är kopplat till det som Arin började sitt anförande med när han talade om att tydlighet behövs, att ett nej ska vara ett nej och att det ska resultera i ett nej om man inte har gjort sin identitet sannolik. Johan Forssell sa att den tillfälliga lagen bör förlängas i sin nuvarande utformning i och med att den nuvarande utformningen också innehåller den omdebatterade så kallade gymnasielagen eller gymnasieamnestin. Fönstret för att söka ett nytt uppehållstillstånd är förvisso stängt, men lagen innehåller också möjligheter till förlängningar där

personer som inte har gjort sin identitet sannolik alltså kommer att få alla möjligheter att stanna i landet ändå.

Jag har därför en rak fråga till Moderaterna, och den är om de verkligen tycker att det här ska finnas kvar i en förlängning av den tillfälliga lagen.

Prot. 2018/19:30

15 december

Migration

Anf. 40 ARIN KARAPET (M) replik:

Herr talman! När det gäller Paula Bielers fråga om vi ska ha en förlängning av gymnasielagen har Moderaternas inställning varit att gymnasielagen var fel och inte skulle ha röstats igenom här i kammaren. Nu har vi den här, och gymnasielagen är beroende av den tillfälliga lagen. För att inte föregå hur partiet kommer att lägga upp sin politik väljer jag att vår talesperson Johan Forssell och partiledningen får ta den frågan. Men om du frågar mig kan jag säga att jag tror att vi behöver en tillfällig lag för att inte återgå till den lagstiftning vi hade tidigare, för då blir det kaos. Vi står här och debatterar de nedskärningar som kommer att behöva göras på Migrationsverket, men det kommer att vara en petitesse i sammanhanget. Tro mig, i så fall kommer vi att ha ett större problem framför oss.

Det viktigaste nu är att se till att vi får en tillfällig lag, alltså en förlängning, och därefter en parlamentarisk utredning som gör att vi får en förutsägbarhet i svensk migrationspolitik. Oavsett vilken regeringskonstellation eller vilken majoritet det blir här i Sveriges riksdag har vi förutsägbarhet och långsiktighet och får bort all ryckighet. Jag tror att Migrationsverkets medarbetare och våra medborgare skulle uppskatta förutsägbarhet och inte ryckighet och kortsiktiga försök till vinster av politiska poäng i den här kammaren.

Anf. 41 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tack, Arin, för det svaret!

Jag är helt enig med dig om att man behöver en tillfällig lagstiftning. Vi har i vår kommittémotion om området, och till och med i partimotionen, tror jag, lagt fram förslag på hur sådan lagstiftning bör kunna utformas.

Jag tycker ändå att det är intressant att jag inte får något tydligt svar från Moderaterna gällande huruvida personer som inte har kunnat göra sin identitet sannolik ska få stanna eller inte endast på grund av det faktum att den tidigare riksdagens dåvarande majoritet röstade igenom en väldigt kritiserad lag som är väldigt kritiserad av just de två partier som nu har fått igenom sin budget. Jag ser fram emot att se det förslag som läggs på bordet, när det läggs på bordet och hur det läggs på bordet, och jag ser också fram emot att då se vad vi kommer att ha att jobba med.

Anf. 42 ARIN KARAPET (M) replik:

Herr talman! Mitt svar är väldigt enkelt. Moderaterna tycker, och tyckte, att gymnasielagen var fel och inte borde ha röstats igenom. Vi ska inte ha en sådan ryckighet i vår lagstiftning. Ett ja är ett ja och ett nej är ett nej. Har man inte gjort sin identitet sannolik ska man också återvända till det land man kommer från.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 17 december.)

§ 5 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Civilutskottets betänkande 2018/19:CU1
Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
samt konsumentpolitik (prop. 2018/19:1 delvis)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 43 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Civilutskottet ska nu debattera utgiftsområde 18 Bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik. Normalt skulle vi här i kammaren ha debatterat en budgetproposition och ett antal andra partiers politiska förslag. Men i år är det lite annorlunda. I och med att vi har en övergångsregering har vi också en övergångsbudget. En budget är i grund och botten tänkt att läggas fram när en ny regering finns på plats. Det är då som tanken är att vi ska ha en budget som också ska ge en politisk riktlinje för de kommande åren. Nu har vi inte det, utan vi har en övergångsbudget. Tanken med den från övergångsregeringens sida har varit att se till att maskineriet faktiskt kan fortsätta. Det handlar om att se till att stat och kommuner ska kunna klara av den fortsatta ruljangsen.

Herr talman! Tyvärr har budgetfrågan blivit en del i det politiska spelet. Budgeten har blivit ett sätt att tillskansa sig regeringsmakten. Man har använt budgetprocessen och den budget som vi nu debatterar för att göra avtryck med sin politik.

Den budget vars ramar vi beslutade om i veckan har beslutats om och klubbats igenom av Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna. Det är de tre partier som står bakom den budget som med stor sannolikhet kommer att få majoritet och som på ett tydligt sätt kommer att få genomslag i svensk politik det kommande året.

Det är tydlig högerpolitik. Det är mycket faktisk politik snarare än att man ger en kommande regering, som förhoppningsvis kommer, möjlighet och utrymme att tydligt profilera vad den vill göra. Det är synd att vi har hamnat i situationen att man snarare fokuserar på ett antal processfrågor än på att få en regering på plats.

Jag blir extra ledsen när jag ser att den budget som med stor sannolikhet kommer att gå igenom kommer att innebära stora nedskärningar i välfärden och samtidigt ganska stora orättvisa skattesänkningar. Det jobbskatteavdrag som lanserades, men som inte behandlas inom det här utgiftsområdet, kommer att innebära att de med lägst inkomster kommer att få en skattesänkning på ungefär 50 kronor i månaden. Samtidigt kommer många av dem som har väldigt höga inkomster att få en skattesänkning på nära 5 000 kronor på ett helt år. Jag tror att Sverige kan bättre. Framför allt hade Sverige mått bra av en bättre profil. Förhoppningsvis får vi en regering med en sådan profil framgent.

Herr talman! Riksdagen har tidigare i veckan fattat beslut om utgiftsramar och inkomster i statens budget utifrån Moderaternas och Kristdemokraternas reservation. Efter onsdagens beslut är utgiftsramarna på det här

området annorlunda mot de som majoriteten föreslår. Därför har vi redovisat vårt ställningstagande i ett särskilt yttrande. Och enligt praxis kommer vi inte att delta i beslutet.

Herr talman! Regeringen har under den gångna mandatperioden gjort en historiskt stor satsning på det bostadspolitiska området. Vi har skjutit till över 6 miljarder årligen för att få igång bostadsbyggandet. Det har tillsammans med en stark konjunktur och stor efterfrågan gjort att vi har fått ett rekordstort bostadsbyggande. Det stora bostadsbyggande som vi ser i dag kommer att innebära att regeringens mål om att fram till 2020 bygga över 250 000 bostäder kommer att infrias.

Under perioden 2015–2018 kommer faktiskt byggandet av över 230 000 bostäder att ha påbörjats. Byggandet av över 230 000 bostäder kommer att ha påbörjats under fyra år. Det är fler än vad som började byggas under åtta år av borgerligt styre. Då påbörjades byggandet av ungefär 220 000 bostäder. Man kan säkert härröra en hel del av byggandet av de här bostäderna till konjunktur och ett antal andra saker. Men faktum är att under fyra år av rödgrönt styre har vi presterat att fler bostäder kunnat byggas än man gjorde under åtta år av borgerligt styre. Det handlar i grund och botten om politik.

År 2007 sjönk bostadsbyggandet kraftigt på grund av ett antal nationella och kommunala beslut. Detta kommer vi att få se igen. Vi ser redan i dag att bostadsbyggandet minskar i Stockholms stad, som nu är borgerligt styrt. Politiska beslut innebär att man drar bort byggandet av hyresrätter och i stället fokuserar på utbildningar.

Järfälla kommun, som är alliansstyrt med stöd av SD, är ett annat exempel. Där har man bestämt sig för att lägga alla hyresrättsprojekt i malpåse. Järfällahus, ett antal privata byggares och SKB:s hyresrättsprojekt stryks allihop. Man ska göra en ny utredning av om det är bättre att bygga bostadsrätter i de områdena.

Vi ser att borgerliga kommuner, liksom den tidigare borgerliga regeringen gjorde, inte på något sätt prioriterar byggandet av bostäder. Det blir tydligt när man i budgeten stryker i stort sett alla stimulanser för bostadsbyggande som finns för att få både byggbolag och kommuner att fokusera på byggande. Samtidigt har man inte en enda reform eller stimulans som skulle kunna innebära att bostadsbyggandet kan öka.

Vi har i dag väldigt stor bostadsbrist. Boverket menar att det skulle behöva byggas mellan 50 000 och 70 000 bostäder varje år för att vi ska klara de utmaningar vi står inför. Från borgerligt håll finns det i dagsläget ingen reformagenda över huvud taget. Samtidigt ser vi att byggandet minskar.

Vi har mättat det behov som har funnits av ganska dyra bostäder. Nu behöver det skapas ett nytt segment. Därför tror jag att investeringsstöd och andra stimulanser hade varit utmärkta komplement för att klara de utmaningar vi står inför nu när bostadsmarknaden sviker. Men inga sådana förslag finns på bordet i dag. Jag hoppas att vi får se sådant framgent.
(Applåder)

Anf. 44 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Vi ska nog börja med att konstatera att Sverige inte har en övergångsriksdag bara för att vi har en övergångsregering.

Sverige har utmaningar som måste hanteras. Det är därför Moderaterna och Kristdemokraterna har lagt fram en budget utifrån Alliansens reformagenda. Den har också vunnit bifall i Sveriges riksdag. Det budgetförslaget är den första åtgärden för att få Sverige i allmänhet och bostadspolitiken i synnerhet på rätt köl, herr talman.

Det blir med viss nödvändighet en del diskussioner om historia. Jag tror att det är viktigt att erinra sig att när Alliansen lämnade över makten 2014 lämnade vi över ett kraftigt ökat bostadsbyggande, tack vare de åtgärder som Alliansen har vidtagit under de åtta alliansåren. De var inte tillräckliga. Det är jag den förste att tillstå. Men det gjordes oerhört mycket. Och det var anledningen till att vi hade ett kraftigt ökat byggande.

Nu, när bostadsbehovet är större än någonsin, lämnar den här regeringen över ett rasande bostadsbyggande. Det vi behöver är inte fler miljarder till privata bostadsbolag, herr talman. Vi behöver fler bostäder. Just därför behöver vi en reformagenda som hanterar allt detta.

Jag konstaterar att övergångsregeringen har uppträtt just som en övergångsregering under fyra år. Man har egentligen inte kommit med ett enda skarpt förslag för att skapa fler bostäder, förutom ett antal miljarder som ska stoppas i byggbolags fickor.

Jag vill fråga Johan Löfstrand: Är du nöjd med det som har gjorts under de här fyra åren? Eller inser du också att ni kunde, borde och skulle ha gjort oerhört mycket mer?

Anf. 45 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Mats Green vurmar för budgeten. Visst kan jag förstå det. Man har genomdrivit en av de absolut största reformbudgetarna i modern tid. Skattesänkningar på över 20 miljarder innebär att den som har låg inkomst får 50 kronor i månaden i sänkt skatt. Men den som har den inkomst som vi riksdagsledamöter har får nästan 5 000 kronor i skattesänkningar per år. Det är moderat politik. Jag förstår alltså att man driver den typen av politik.

Det som är sorgligt är dock att den budget man har lagt fram innehåller massor av felaktigheter i dagsläget. Och det finns inga konsekvensanalyser. Så sent som i går bestämde sig kulturutskottet för att ta pengar från biblioteken och ge dem till museerna, eftersom de inte har köpt in kortdragningsapparater så att de kan ta betalt i museientréerna den 1 januari.

Man skulle kanske ha funderat på det lite grann innan man lade fram en budget. Tanken är ju att en regering ska lägga fram en budget, och då borde man ha funderat kring om man till den 1 januari har köpt in några kortdragningsapparater till museientréerna eller om man måste plocka pengar från biblioteksverksamheten för att klara de tre första månaderna. Det är ett väldigt stort lapptäcke, men visst är det moderat politik. Ni tar ju frågan från de fattiga och ger till de rika.

Slutligen vill jag ta upp bostadsfrågan. Vi har under den här mandatperioden levererat 230 000 nya bostäder som har börjat produceras. Det är mer än vad som började produceras under åtta år av borgerligt styre. Självklart har vi haft konjunkturen på vår sida, men det finns ändå någon typ av skillnad. Det var dubbelt så många som man byggde under åtta år av borgerligt styre. Jag är rädd för att vi kommer att få fyra förlorade år med en borgerlig budget.

Anf. 46 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Det är som Johan Löfstrand säger, att det är en regering som ska lägga fram en budget. Just därför är det så egendomligt att den här regeringen klamrar sig fast, trots att man tidigare har lovat att man aldrig kommer att regera med en borgerlig budget. Nu vill man göra det i alla fall.

Vi säger att vi behöver fler och bättre betalda poliser, det är det vi satsar på. Vi sänker skatten för arbetare och pensionärer, det är det vi satsar på. Vi stärker vårt försvar, det är det vi satsar på. Vi satsar inte på verkningsslösa, missriktade byggsubventioner till privata företag.

Jag vill också erinra Johan Löfstrand om att hans parti under den här veckan har klargjort att man kan tänka sig att avskaffa värnskatten, dessutom redan nästa år. Jag tycker att det är oerhört intressant med tanke på de bröstoner som man tar till här i dag.

Återigen: Satsa på den kommunala välfärden, inte på verkningsslösa byggsubventioner till byggföretag!

Anf. 47 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att Mats Green ska läsa på lite grann hur konstitutionen fungerar. Det är inte så att den nuvarande övergångsregeringen klamrar sig fast. Den nuvarande övergångsregeringen kan inte avgå. Då skulle vi befinna oss i limbo. Den nuvarande övergångsregeringen kan inte avgå, utan den kan bara ersättas med en ny regering den dag som det finns en sådan. Då tycker jag att vi borde ha fokuserat på att få till en regering snarare än att lägga fram en budget som gör att den framtida regering som tillträder – oavsett politisk färg – inte får möjlighet att staka ut en ny väg för Sverige.

Avslutningsvis vill jag säga någonting om bostadsfrågan. Med en moderatledd regering under de fyra kommande åren i lågkonjunktur kommer det att bli fyra förlorade år. Det finns inga förslag och ingen reformagenda.

Anf. 48 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära ordet, men det blev lite konstigt här. Jag vill bara poängtera ett par saker.

Det är marknaden som styr hur många bostäder som byggs. Hela världen är överens om att det är marknaden som styr och om att det är byggföretagen som bygger bostäder, inte politiker som gör det. Vi är förutsättningarna för att bygga bostäder. Om man pratar med vilken expert som helst på bostadsmarknaden säger de att det behövdes en bostadsreform under den mandatperiod som gick. Men det blev ingen bostadsreform. Inget politiskt parti ska slå sig för bröstet och säga att man själv var anledningen till att allt byggdes under senaste fyra åren, åtta åren eller tolv åren.

Jag vill också poängtera att statistiken säger att det tar åtta år från idé till inflyttningsfest. Om det nu vore så att Socialdemokraterna och den här regeringen – vilket jag inte säger, för det är inte sant – är ansvariga för alla bostäder som byggdes under de fyra senaste åren så är det, om det tar åtta år, i så fall Alliansens förtjänst. Men jag tror fortfarande att det är marknaden som styr hur många bostäder som byggs.

Sedan vill jag poängtera en ytterligare konstig sak i Johan Löfstrands anförande. Den 9 september slutade Sverige helt plötsligt att bygga bostä-

der – så kan man ungefär sammanfatta det – därför att Alliansen tog makten i Järfälla och i Stockholm. Det är en jättekostig retorik och ett jättekostigt sätt att prata. Det låter konstigt och udda för de som lyssnar på den här debatten när det sägs att limbopolitiker lever i en annan typ av universum. Jag tycker att vi ska förhålla oss till verkligheten i stället.

Anf. 49 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Robert Hannah, jag relaterar ju till verkligheten. I Järfälla kommun har man efter valet, som innebar ett alliansstyre med stöd av Sverigedemokraterna, på kommunal nivå fattat beslut om att de planer som fanns för Järfällahus, för de tre privata byggare som hade planer på att bygga hyresrätter och för SKB skulle läggas i malpåse. I stället tillsatte man en utredning för att utreda huruvida dessa byggrätter i stället skulle gå till bostadsrättsprojekt. Så bestämde majoriteten i Järfälla. Då är det politiska beslut som har medfört att man har gått från hyresrättsprojekt till att stoppa projekten och fundera på vad som ska byggas.

I Stockholms stad har man också bestämt sig för att stoppa ett antal av de projekt som skulle ha byggts med investeringsstöd. I stället har man gått ut brett till konsulter och frågat: Vilka vill ombilda?

Detta är politik på kommunal nivå, och det har faktiskt väldigt stor betydelse. Jag tror inte att det är den socialdemokratiskt ledda regeringen som har bidragit till att man under de senaste fyra åren har påbörjat över 230 000 bostäder. Det är inte den socialdemokratiskt ledda regeringens förtjänst. Det beror på konjunktur och mycket annat. Framför allt är det många kommunala företrädare som har slagit näven i bordet och sagt: Nu ska kommunen satsa! Det har man gjort i Örebro, i Uppsala, i Linköping, i Norrköping och på ett antal andra ställen. Tillsammans med en byggbonus och ett investeringsstöd har det gjort att man har fått till fler bostäder.

Anf. 50 ROBERT HANNAH (L) replik:

Herr talman! När man hörde Johan Löfstrands anförande var det inte boendeformerna som var i fokus utan det var antalet bostäder. Därför stämmer det inte i Johan Löfstrands anförande.

För mig är det oviktigt vilken boendeform som man har. Det är viktigt med blandade och alla möjliga olika boendeformer. Om man i Järfälla kommun som är vald av folket bestämmer sig för att bygga bostadsrätter i stället för hyresrätter – i och för sig har man redan ganska många hyresrätter – ser jag det inte som något stort problem.

Dessutom tror jag att man behöver lugna ned sig och sansa sig när man beskriver verkligheten.

Om man ska tala om investeringsstöden som har lett till så många bostäder – vilket de inte har gjort, eftersom de ändå hade byggts – måste man sammanfattningsvis konstatera att de som har flyttat in i bostäderna har mycket högre inkomster än genomsnittet i kommunen. Om man ska satsa på fattiga människor – som du talade med Mats Green om – stämmer det inte heller med verkligheten. Det är ju inte fattiga människor som har fått pengar från ert investeringsstöd, utan det är rika byggherrar och människor med höga inkomster.

Anf. 51 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Jag tillhör ett parti som anser att vi ska ha en generell bostadspolitik. Skälet till att jag vill ha en generell bostadspolitik är att en sådan ser till att det finns blandade områden. Blandade områden skapar trygga områden och ger människor möjlighet att växa.

I valrörelsen och väldigt ofta annars talar Robert Hannah om sitt sociala patos, som jag tror är stort och som jag respekterar och uppskattar Robert Hannah för. Men när vi talar om bostadspolitik tycker jag inte att det sociala patoset alla gånger lyser igenom.

Ska vi klara av att bygga blandat och ge svaga grupper möjlighet att välja, då måste vi bygga bostadsrätter och hyresrätter. Framför allt måste det byggas hyresrätter som människor har råd att bo i.

Blandade stadsdelar uppnår vi bara genom att fatta politiska beslut.

Anf. 52 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Riksdagen har ju genom sitt beslut den 12 december 2018 fastställt de samlade utgifterna för utgiftsområde 18. Eftersom Sverigedemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för vårt förslag. Jag hänvisar i stället till vårt särskilda yttrande.

Efter de inledande orden går jag vidare in på att vi nu har fastställt de övergripande ramarna. Sverigedemokraterna delar på många områden de ramar som Moderaterna och Kristdemokraterna föreslog i den motion som har bifallits.

Vi kan genom den motionen få igenom en rad anslag på rättsväsendet, minskade anslag på migration, ökade anslag på hälso- och sjukvård och stärkt ekonomi för landets pensionärer. Det är viktiga områden där vi sverigedemokrater har en samsyn med Moderaterna och Kristdemokraterna.

När det gäller utgiftsområde 18 delar vi också en rad olika områdesbeslut med Moderaterna och Kristdemokraterna. Till exempel skär vi ned på den bostadssubventionering som regeringen nu har bedrivit under en fyraårsperiod. Det är subventioneringar som egentligen inte har lett till att fler personer kan få bostäder. Vi tror att dessa bostäder i mångt och mycket hade kunnat byggas ändå.

Vi har läst att det har tagits fram information om att det inte heller är de med lägre inkomster som har fått ta del av dessa subventionerade bostäder, som ska ha en lägre hyra, utan att det är just de med högre inkomster som har fått dem. Det system som regeringen har lagt fram har alltså inte haft den funktion som det var tänkt.

Vi vet också att Sveriges Byggindustrier med flera företag och branscher också har varit negativt inställda till regeringens bostadssubventioneringsanslag. Vi tror i likhet med dem att detta innebär att vissa byggbolag inväntar beslut om bidrag i stället för att bygga. Då får vi inte en marknad där man hela tiden kan bygga under samma förutsättningar. Ena gången får man subventioner och bidrag, andra gången tas de bort.

Det är inte heller okänt för byggbolag, kommuner och väljare i Sverige att vi under den här mandatperioden har en majoritet som är negativt inställd till byggsubventioneringsanslagen. Därför kan det inte komma särskilt oväntat att vi i dag har en budget där man minskar anslagen på just det området.

Byggsubventionerna är också en kostsam reform som innebär att man inte har kunnat göra satsningar på andra områden; man har ju lagt så mycket anslag på detta. Vi tycker att det finns andra områden som är viktigare att prioritera. Det finns andra förslag som skulle kunna innebära att vi får igång byggandet ännu mer och bibehåller en högre byggtakt. Det är inte alltid subventioneringspolitik som är den väg som leder framåt. Vi tror mer på att ge bättre förutsättningar för mindre byggbolag att bygga, vara med i upphandlingar och stärka sina egna ekonomiska förutsättningar. Privatpersoner ska också ha möjlighet att köpa en bostad eller hyra de bostäder som finns på marknaden. Då gäller det att pressa priserna – det gäller både hyror och försäljningspriser – för att fler ska kunna ta del av de bostäder som byggs. Det är där fokus bör ligga.

Vi behöver också ha fokus på att bygga mer trygga bostadsområden. Vi behöver ha fokus på att skapa förutsättningar för trevliga miljöer med vackra bostäder och vackra bostadsområden. Fokus ska inte bara ligga på att bygga utan också på vad vi bygger i den här situationen.

Vi behöver stärka de svagare hushållen. Vi menar att det är viktigare att lägga anslag på bostadsbidrag och bostadstillägg i stället för att införa andra dyra varianter för att få ned bostadskostnaderna för de svagare hushållen.

Vi behöver också se en tydligare koppling till infrastrukturen. Vi har talat om en infrastruktur- och bostadsberedning som skulle kunna ta fram bättre förutsättningar för att koppla ihop infrastruktur och bostadsbyggande. Detta är något som helt naturligt går hand i hand. Där tror vi att det i dag råder bättre förutsättningar för att öka byggandet.

Vi menar också att man kan titta på olika förslag och modeller som finns i dag. Ett exempel är Stockholmsbågen, som visar att man kan koppla ihop arbetspendling, bostadsbyggande och de yttre stadskärnorna, där man kan förtäta och skapa attraktiva områden att bygga på i stället för att bygga i områden där man har högre markkostnader.

Men framför allt behöver man titta på migrationspolitikens påverkan på det bostadspolitiska området. Sverigedemokraterna har ju föreslagit större anslag för att genomföra en återvandring av de personer som har fått avslag på sin asylansökan.

Kollar vi på siffrorna från tidigare år ser vi att det är en extremt stor andel som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Under 2018 ligger prognosen på ungefär 133 000 personer. Samtidigt har vi färdigställt 54 500 bostäder. Det byggs, färdigställs och påbörjas färre bostäder än det beviljas uppehållstillstånd i Sverige i dag. Det är inte en utveckling som gör att vi kan nå en balans på bostadsmarknaden. Den viktigaste reformen på det här området är alltså egentligen en stramare migrationspolitik.

Anf. 53 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! När man läser Sverigedemokraternas särskilda yttrande är det svårt att förstå vad de egentligen vill. Men i sitt anförande tar Roger Hedlund upp ett antal saker som ger bilden av att Sverigedemokraternas bostadspolitik handlar om att man inte är för någon typ av statlig inblandning, utan man vill att marknaden ska lösa det hela. Det ska skötas av mindre företag, och fler ska få äga sitt boende. Detta verkar vara den reformagenda som Sverigedemokraterna har. Eventuellt ska man också höja bostadsbidragen.

Samtidigt är mitt intryck att Roger Hedlund menar att det har kommit hit massor med människor som profiterar på vår välfärd. Jag gör inte samma bedömning, men detta är ändå den känsla jag får. Då är väl höjt bostadsbidrag det sämsta man kan ha? Det handlar väl snarare om att försöka få människor i jobb i stället för att ge dem bidrag? Det är åtminstone det som den traditionella högern driver som tes. Då är det lustigt att Sverigedemokraterna har röstat för en budget där man i stort sett tar bort hela Arbetsförmedlingen, för det är väl Arbetsförmedlingen som ska se till att människor får jobb?

Det andra som Roger Hedlund lyfter fram är att vi måste ge vanliga människor möjlighet att få en bostad. Jag håller helt med Roger Hedlund där. Jag tror att detta är en av de absolut viktigaste frågorna. Men kommer man att ge vanliga människor möjlighet till en bostad om de inte får möjlighet att skaffa ett jobb och om de inte får sjysta socialförsäkringsvillkor? De skattesänkningar man gör innebär ju att grupper med låga inkomster får 50 kronor i skattesänkning per år medan höginkomsttagarna, varav en del sitter här i salen, får 5 000 kronor i skattesänkningar? Vad är egentligen Sverigedemokraternas politik på det här området?

Anf. 54 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Herr talman! Tack, Johan Löfstrand, för din replik!

Du ställer många frågor som ska besvaras på kort tid. Men den enklaste frågan skulle jag ändå vilja ställa till dig: Hur har regeringen egentligen tänkt med den migrationspolitik man har fört i Sverige under lång tid? Vilken framförhållning har man egentligen haft på det här politiska området? Det är ett område som berör så många andra politiska områden i samhället i dag.

Att förändra detta på kort tid kommer att vara helt omöjligt, men det första steg man måste ta är det jag avslutade mitt anförande med att nämna: Man måste ha en stramare migrationspolitik. Vi kan inte göra som i dag och bygga färre bostäder än det antal uppehållstillstånd vi beviljar i Sverige.

Det bor ungefär 2,1 personer i varje bostad som byggs. När man färdigställer 54 000 bostäder på ett år, 2018, och samtidigt beviljar uppehållstillstånd åt 133 000 personer går vi åt helt fel håll.

I stället behöver vi skapa förutsättningar för att få en balans på bostadsmarknaden genom en stramare migrationspolitik. Det är A och O i hela den här diskussionen. Sedan behöver vi skapa förutsättningar för att fler mindre byggbolag ska kunna vara med, så att man får sänkta nyproduktionspriser och sänkta bostadspriser.

Vi måste också möjliggöra för fler att äga sin egen bostad. Om kommunerna ska bygga alla bostäder blir det ekonomiskt ohållbart på lång sikt. Det måste också vara en del av det hela att människor kan äga och köpa sin egen bostad. Där har vi lagt fram en rad förslag, till exempel startlån, skatteavdrag för bostadssparande och stimulans för olika former av sparande för att man ska kunna skaffa sig en egen bostad. Detta är några av de förslag som vi sverigedemokrater har lagt fram. Dem kan du också läsa om i vår kommittémotion.

Anf. 55 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Vi har ju precis haft en migrationspolitisk debatt, så jag tänkte inte uppehålla mig så mycket vid de frågorna. Men socialdemokratins ingång är i grund och botten att vi är ett rikt land som solidariskt ska ta ett ansvar mot bakgrund av det som händer runt om i världen. Samtidigt har vi i Sverige och i västvärlden en åldrande befolkning. Många av dem som kommer hit kommer faktiskt att bidra oerhört mycket till detta lands välstånd. Jag ser alltså inte migrationen som en börda. Jag ser den som någonting som skapar mervärden.

Men jag går nu tillbaka till den bostadspolitiska debatten. Väldigt många av de förslag som Roger Hedlund lyfter fram fokuserar på det ägda boendet. I den retorik som Sverigedemokraterna har handlar det ofta mycket om att man ska titta på den enskilda människan. Det tycker jag är bra, men då kan det inte vara stora skattesänkningar och fokus på det ägda boendet som ska prioriteras. Jag tycker att det är synd att man inte har ett tydligare fokus på annat.

Anf. 56 ROGER HEDLUND (SD) replik:

Herr talman! Johan Löfstrand talar om en solidarisk politik gentemot de människor i världen som behöver hjälp. Jag kan bara påpeka att det i dag finns över 65 miljoner personer på flykt runt om i världen som inte har en möjlighet att ta sig till skyddade områden. Vi behöver ha en migrationspolitik som innebär att vi faktiskt kan hjälpa de människor som inte kan ta sig till Sverige. Vi tror också att det är bättre att vi hjälper i krisens närområden än att vi hjälper ett fåtal. Det är egentligen ett stort antal för Sverige, men det är ett fåtal om man ser det över hela världen.

Sedan gäller det den bostadspolitiska delen i Sverigedemokraternas politik. Vi menar att byggsubventionerna försvårar bostadsbyggande för de bostadsbolag som faktiskt bygger utan subventionering, då reformen indirekt påverkar bruksvärdessystemet. Vi talar om vilka förutsättningar vi skapar för vanliga hyresgäster långsiktigt.

Anf. 57 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman, ledamöter och åhörare, framför allt! Kommunernas socialtjänster förmedlar 25 000 lägenheter åt hushåll som saknar ekonomiska resurser att själva lösa sin bostadssituation. Det är en ökning med 250 procent på tio år.

I en rapport från LO påstås det att en barnfamilj där de vuxna tjänar 33 000 kronor vardera inte har råd att köpa sig en bostad.

Det skulle, herr talman, enligt Boverket behövas en byggtakt på 67 000 bostäder per år. I stället sjunker byggandet. Det senaste året påbörjades bara 37 000 bostäder – detta trots att regeringen under tre år satsat över 11 miljarder på byggsubventioner. Det rapporteras att man i 243 av landets 290 kommuner har bostadsbrist.

Oavsett när och hur det blir förväntar vi oss att en statsminister och dennes regering tar initiativ till reformer som lägger grunden för en långsiktig och förutsägbar politik för fler bostäder.

När bostadskrisen i Sverige fördjupas får det direkta följder för tillväxt och välfärd. Det får följder om man likt LO-medlemmarna inte kan byta jobb för att det saknas bostäder. Det får följder när företag går miste om möjligheten att rekrytera den bästa personalen och när studenter tvingas

tacka nej till utbildningsplatser eftersom studieorten inte erbjuder små lägenheter. Nyanlända integreras sämre om de hänvisas till trångboddhet i utanförskapsområden.

Ingen regering – vare sig den nyss borttröstade eller alliansregeringen – har lyckats genomföra de reformer som behövs för att få fart på byggnad, öppna bostadsmarknaden för dem som står längst ifrån den och öka rörligheten så att bostäder blir tillgängliga för dem som vill flytta. Därför, herr talman, har vi i Centerpartiet sagt att det behövs en ny blocköverskridande överenskommelse. Steg måste tas mot en kraftigt förändrad modell för hyressättning av den regering som förhoppningsvis snart tillträder.

Centerpartiet hade hoppats att Socialdemokraterna skulle visa att de är beredda att på fler områden än i dag tillåta friare hyressättning, inte bara för nya lägenheter. Det skulle också vara en rätt för hyresgäster och värdar att träffa avtal om hyran med möjlighet att få den sänkt och samtidigt behålla konsumentskyddet.

Det finns nu inga garantier för att en friare hyressättning för nyproducerade bostäder leder till att fler hyresrätter byggs, lika lite som man har kunnat påvisa att byggsubventionerna har lett till det. Men det vi vet är att dagens reglering har haft en hämmande effekt på rörligheten och på viljan att bygga. Den rödgröna regeringen har försökt kompensera detta med sitt investeringsstöd. Vi i Centerpartiet föreslår i vår budgetmotion en snabb avtrappning som säkerställer att redan ingångna åtaganden kan uppfyllas. Vi vet att det finns bostadsutvecklare som bygger sina kalkyler på att de ska kunna söka investeringsstöd.

Men byggsubventionerna kritiserades av branschen redan när de infördes. Det kan inte komma som en överraskning för någon att de, i sin nuvarande form, förr eller senare skulle avskaffas. Men när det görs måste det ske på ett sätt som gör det förutsägbart, inte på det sätt som nu kommer att ske då byggare tvingas göra om sina kalkyler eller i värsta fall lägga byggen på is, i avvaktan på reformer som dröjer.

Räkna inte med att någon regering i längden kommer att vilja använda skattemedel till att betala näringslivet för att erbjuda en produkt eller en tjänst, i det här fallet bostäder, som de flesta har råd att betala med sina normala arbetsinkomster! Detta gäller oavsett om det är bolåneräntor eller hyror som subventioneras.

Herr talman! Diskussionen om särkrav finns kvar eller, rättare sagt, om kommuners tendens att handlägga bygglov och planprocesser olika. Kommunernas vilja och förmåga att bygga varierar. Det har lagts fram utredningsförslag om att tillåta kommuner att ta privat mark i anspråk, utan ersättning, för att bebygga den med bostäder. Ingen seriös regering, hoppas jag, vill lägga fram ett sådant förslag.

Däremot borde staten undanröja hinder som riksintressen, bullerkrav och strandskydd. Sakägarkretsen och okynnesöverklagandena borde minska, så att förutsägbarheten ökar. Vi borde ändra i plan- och bygglagen så att det blir lättare att justera gällande detaljplaner och så att byggföretag själva kan driva en planprocess. Kommunerna ska då i gengäld ha en beredskap att anta dessa planer.

Att verka för färre regleringar är det bästa sättet, herr talman, att långsiktigt främja bostadsbyggandet. Bristen på mark är det största hindret. Men det finns platser i landet där man trots att det finns mark och en bostadsbrist inte har ett intresse av eller en möjlighet att bygga. Orsaken till

det är låga marknadsvärden på orten som gör att allmännyttans revisorer kräver omedelbar avskrivning i fråga om nyproducerade bostäder.

Amorteringskrav och bolånetak i kombination gör det omöjligt för förstagångsköpare att skaffa sig en bostad. Det bekymrar bland annat byggföretagen, som nyligen har investerat stort i modern och storskalig teknik för att på ett billigare sätt producera serietillverkade klimatsmarta hus i trä.

Herr talman! Utmaningarna är många och svåra, men ingenting är omöjligt. Att reformera bostadspolitiken är ingen quick fix, och det finns inte en åtgärd som löser alla problem.

Kommunerna och fastighetsägarnas, hyresgästernas, villaägarnas och bostadsrätternas organisationer samt byggarna själva kan bidra. Men det krävs en handlingskraftig regering som är representativ för den breda majoriteten i politikens mittfält och som vill reformera bostadspolitiken och skapa en modern social bostadspolitik av svensk modell, där alla som behöver kan få tag på en bostad.

Centerpartiet deltar naturligtvis inte i beslutet om budgetförslaget, utan jag hänvisar till vårt särskilda yttrande i betänkandet.

Till sist: Enligt Stadsmissionen är det i dag 718 barn som lever i hemlöshet. Vi uppmanas att skänka dem en tanke genom att ge en gåva eller bli månadsgivare, så att dessa barn kan få en dräglig julhelg och de framtidsutsikter som våra egna barn och barnbarn har. Låt oss tänka på dem nu när vi önskar varandra en god jul och ett gott nytt år.

(Applåder)

Anf. 58 JON THORBJÖRNSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag ställer mig bakom och yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 1.

Sveriges nya budget är ett nederlag för klimatet, arbetsmiljön, feminismen, kulturen, antirasismen och bostadspolitiken. I dag ska vi fokusera på utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

I och med det beslut som fattades i onsdags i denna kammare om budgeten har vi nu nått långt bortom den terräng där befintlig konstitutionell praxis kan ge vägledning. M:s och KD:s agerande med stöd från SD har inte bara konsekvenser för den ekonomiska politiken 2019 utan lägger också grund för konstitutionell praxis för liknande situationer i framtiden.

Våra partier har alla gett uttryck för att riksdagsarbetet i ett läge där landet leds av en övergångsregering måste koncentreras mot att få på plats en handlingskraftig regering som åtminstone kan tolereras av en majoritet av ledamöterna. Vi hade förväntat oss en ordnad och ansvarsfull process med övergångsbudgeten, men det blev tyvärr inte så.

För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik innebär M-KD-budgeten en anslagsminskning på över 2 miljarder kronor. Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 18. Tillsammans med S och MP lämnar vi in ett gemensamt särskilt yttrande.

Vi vill dock redogöra för den politik vi anser bör prägla de bostads- och konsumentpolitiska områdena. Vänsterpartiets utgångspunkt är bostadspolitiska mål som bygger på de grundläggande principerna om att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön ska utgå ifrån människors behov, bidra till jämlika förhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning ska en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten.

Herr talman! Vänsterpartiet tycker att Sverige ska ha en långsiktig och hållbar bostadspolitik för alla. Insatser inom bostadspolitiken är också viktiga beståndsdelar i arbetet för minskad segregation. Bostadsbristen är utan tvekan en av de största samhällsutmaningarna i Sverige i modern tid. Insatserna för att öka och underlätta bostadsbyggandet måste därför fortsätta i oförminskad takt.

Under förra mandatperioden gjorde Vänsterpartiet i samarbete med regeringen satsningar på ett ökat bostadsbyggande och en hållbar bostadsmarknad. Bland annat har flera långsiktiga stöd införts. Genom investeringsstödet stimuleras byggandet av fler små, klimatsmarta hyresrätter inklusive studentbostäder med rimliga hyror.

Investeringsstödet har lett till att fler hyres- och studentbostäder byggts. Stödet har gjort skillnad i byggprojekt där man annars hade haft svårt att få ihop den ekonomiska kalkylen. Sabo är positivt till investeringsstödet och anser att stödet gör skillnad i byggprojekt som man annars hade haft svårt att få att gå ihop. Hyresgästföreningen är också positiv till investeringsstödet.

Stödet för energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer är också en viktig satsning för att öka takten på renoveringar och energieffektiviseringar, samtidigt som hyresgästen skyddas mot orimliga hyror.

Herr talman! Härutöver har det införts ett tidsbegränsat stöd för innovativt och hållbart byggande. Det skapar incitament för innovationer och hållbart byggande ur bland annat ett klimat- och miljöperspektiv. Stöden är efterfrågade och utgör viktiga instrument för att underlätta byggandet av nya bostäder och renoveringar av redan befintliga.

Trots detta förhållande föreslår Moderaterna och Kristdemokraterna att stöden ska avvecklas. Även i de alternativa anslagsförslag för utgiftsområde 18 som har lagts fram av Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna föreslås minskningar av stöden. Detta är en oansvarig politik som skulle innebära att det på några års sikt helt saknas reformer och satsningar för att stimulera bostadsbyggandet och skapa hållbara boendemiljöer. Vi ser det vidare som problematiskt att konsekvenserna av att stöden avvecklas så fort utan några övergångsregler inte har analyserats.

I Vänsterpartiet tycker vi så här: I en tid av vikande byggkonjunktur där allt fler byggbolag drar ned sina prognoser behövs mer statligt stöd till bostadsbyggandet, inte mindre. I en tid där en majoritet av kommunerna uppger att de har underskott på bostäder, i synnerhet hyresrätter med rimliga hyror, behövs statligt stöd till bostadsbyggandet. I en tid där allt fler är hemlösa behövs mer statligt stöd till bostadsbyggande, inte mindre.

(Applåder)

Anf. 59 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Det är alltid speciellt att diskutera bostadspolitik med Vänsterpartiet här i Sveriges riksdag. Man slår ganska så vilt omkring sig och har både bokstavligt och bildligt höga tonlägen. Men egentligen är det bara bröstoner, för man har inte några egna förslag. Sammanfattat består Vänsterpartiets bostadspolitik av två saker: Man vill ha miljardstöd till privata byggbolag, och man vill de facto avskaffa eller inskränka äganderätten. Vi kan lämna äganderättsdiskussionen därhän, herr talman. Det kommer att finnas anledning att diskutera den mycket under kommande år. Men jag har ett antal frågor när det gäller det av Vänsterpartiet omhuldade investeringsstödet till privata byggbolag, motsvarande ett antal miljarder per år.

Vad är det som gör dig som vänsterpartist bekväm med att ge miljarder till privata byggbolag, Jon Thorbjörnson? De som kommer i fråga för de här lägenheterna har varit sådana som redan finns på bostadsmarknaden och som tjänar väldigt bra. Vad är det som gör dig bekväm med det? Vad är det som gör att du vill ha mer och inte mindre av det? Och varifrån ska pengarna tas till att ytterligare öka det här ineffektiva och snedvridande miljardbidraget till privata företag? Det skulle jag bli tacksam för att få svar på.

Anf. 60 JON THORBJÖRNSSON (V) replik:

Herr talman! Mats Green! Ökat bostadsbyggande har vi behövt sedan 90-talet. Från andra världskrigets slut och fram till 90-talet fick vi många fler bostäder i Sverige. Det var en period när folk behövde det. Detta blev fallet tack vare en statlig byggnadspolitik där vi gick in och styrde och såg till att det byggdes för dem som behövde.

Investeringsstödet har gett 16 600 beviljade bostäder. 4,6 miljarder har beviljats. Det är pengar som går till bostadsbyggande. Att det är privata bolag som bygger ser jag inget konstigt med. Det viktiga är att vi får bostäder till dem som behöver dem. Det behövs hyresrätter med rimliga hyror. Folk ska inte behöva lägga upp 1, 2 eller 3 miljoner för att få möjlighet att bo någonstans. Att bo någonstans är en grundläggande rättighet i vårt samhälle.

Det råder bostadsbrist i en majoritet av landets kommuner. Framför allt saknas det hyresrätter med rimliga hyror, bostäder som vanligt folk kan bo i utan att ta stora lån. Investeringsstöden infördes för att öka byggandet av de här hyresrätterna. När ni nu avskaffar dem, vilka åtgärder tänker ni vidta för att öka byggandet av hyresrätter som folk har råd med? Eller är det upp till marknaden att lösa allting på egen hand?

Anf. 61 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet vill ha kvar de här byggsubventionerna. Det är därför Vänsterpartiet säger nej till större satsningar på den kommunala välfärden, nej till fler och bättre betalda poliser och nej till skattesänkningar, som ger mer pengar i plånboken för arbetare och pensionärer.

Jon Thorbjörnson säger att vi behöver bygga bostäder till dem som behöver dem. Det är min replik, herr talman. Det är just det vi behöver. Men de här investeringsstöden går ju inte till dem som mest behöver bostäder, utan till dem som redan har en fot inne på bostadsmarknaden och som dessutom i större delen av fallen tjänar ganska bra. Det här är väl den sista

grupp en vänsterpartist – om man verkligen står upp för det man säger att man tror på – skulle vilja lägga fler missriktade miljarder i byggsubventioner till, herr talman. Nej, tänk om och tänk rätt, i stället för att tänka rött!

Anf. 62 JON THORBJÖRNSSON (V) replik:

Herr talman! Varifrån ska pengarna tas? Ja, bland annat vill vi inte sänka skatten för höginkomsttagare och ge dem som redan har mycket ännu mer.

Det egna ägandet finns det redan subventioner för. Det finns räntebidrag. Man kan få RUT-avdrag för poolstädning. Nu ska man tydligen få det även för omflyttning av möbler i sitt hus. Där finns mängder med pengar som vi kan göra bättre saker med, till exempel bygga bostäder.

Jag är för en bostadspolitik som gör att alla har rätt och möjlighet att bo i en hyresrätt och att man inte behöver ha höga inkomster för att kunna skaffa sig ett boende.

(Applåder)

Anf. 63 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Att Sverige har lidit i ganska många år när det gäller avsaknad av tillräckligt många bostäder är inte något vi kan vara stolta över, inte någon av oss här i salen. Det minsta man kan begära är att varje enskild människa får tillgodosett sitt behov av en bostad att kalla sin egen eller åtminstone tak över huvudet.

Bostadsbyggandet måste ha som utgångspunkt att samhället ska hålla ihop. Grundstenarna är en funktionell bostadsmarknad med behoven som en viktig komponent, möjlighet att äga sitt boende och byggande av bostäder som har som mål att stå under lång tid framöver. För detta behövs en långsiktig och hållbar politik som kan se långt in i framtiden.

Sverige är på toppen av en högkonjunktur. Den kommer med stor säkerhet att vika under de kommande åren. Det kommer att ställas nya krav på oss alla i fråga om hur vi använder våra gemensamma skattemedel. Vi måste göra rätt saker och använda pengarna på rätt sätt för att stärka Sverige i en tid då ekonomin blir ansträngd.

Jag menar att det inte är rätt att ha byggsubventioner i en högkonjunktur. Men vi har större problem på bostadsmarknaden än bara byggsubventionerna. Även om vi går in i en lågkonjunktur är bristen på bostäder inte borta utan alltså ett problem som vi måste lösa gemensamt.

Samtidigt vet vi att mycket av motorn som driver svensk ekonomi är bostadsbyggande. Vi har ett gemensamt ansvar att hitta nycklarna till att bygga de bostäder som efterfrågas. I dag är det inte så. Vi har ett gemensamt ansvar att hitta nycklarna till att få upp bostadsbyggandet till en nivå som gör att vi minskar bristen på bostäder.

I dag bygger vi fel typ av bostäder och för få bostäder. Det senaste året har antalet bostäder som färdigställs i princip halverats, vilket är ett misslyckande mitt i en högkonjunktur inte bara för regeringen utan för oss som riksdag.

Vi har gått från att finansiering av bostadsbyggande skett med lånade medel till att finansieringen nu kräver alltmer eget kapital samtidigt som möjligheterna att låna pengar begränsas, och det krävs ganska kraftiga

amorteringar på det lånade kapitalet. Detta hämmar bostadsbyggandet och minskar möjligheterna att finansiera ett köp av en bostad.

Vi har i dagsläget inte ett system som är anpassat efter att man med egna medel ska finansiera byggandet. Det kommer att ta tid innan vi är där, och det kommer att krävas ett antal ställningstaganden i denna kamrare för att få det skiftet att fungera om det är den vägen vi vill gå.

Visst är vi kristdemokrater oroliga över att lånegraden ökar alltmer, men det ska ses i ljuset av hur mycket som finns i tillgångar. Bostäder tar lång tid att planera och bygga, och därför måste de politiska åtgärderna ha ett långsiktigt perspektiv. Men det kan inte fria oss från ansvar på kort sikt. Vi måste försöka se vilka åtgärder vi kan vidta även på kort sikt. Jag tänker framför allt på att minska effekterna av flyttskatterna, som låser in människor i bostäder som de inte är i behov av. Ta bort taket och låt räntan betalas när man går ur flyttkedjan! Då låter vi inte flyttskatterna stoppa människor från att köpa eller byta till den bostad de är i behov av i olika skeenden i livet.

Listan på bygglovsbefriade åtgärder måste bli längre för att minska krånglet och frigöra utrymme hos kommunerna att fatta beslut i de ärenden som det är nödvändigt att hantera för att få igång bostadsbyggandet. Låt privat initiativrätt bli mer regel än undantag så att processerna inte stoppas upp på grund av kommunernas resurshantering! Kommunerna måste få incitament att snabba på sin ärendehantering genom reduktion av bygglovsavgiften vid lång handläggningstid. Antalet överklaganden som kan göras i ett ärende måste också begränsas och en avgift införas som kan göra att man funderar en gång till innan man överklagar.

Kristdemokraterna vill utreda förutsättningarna för att införa ett system för att underlätta för fler att bo i ägda boenden. Egnahemsrörelsens tanke är att man är friare och mer ekonomiskt oberoende i ett långt perspektiv om man äger sitt boende. Jag tycker att det är något vi behöver diskutera mer.

Utifrån detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 64 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Mellan 2015 och 2018 har den socialdemokratiskt ledda regeringen sett till att bostadsbyggandet skjutit i höjden. Vi har under de här åren byggt mer än vi byggde under de åtta åren med en kristdemokratisk bostadsminister.

Larry Söder talade i sitt anförande mycket om långsiktighet. Jag delar Larry Söders bild – jag tror att det är viktigt att man har långsiktighet och ser till att marknaden får möjlighet att anpassa sig.

Det investeringsstöd som har funnits under de senaste fyra åren har till dags dato genererat ungefär 20 000 nya bostäder. Det Larry Söder säger är att man nu ska ta bort det stödet. Jag har respekt för att man kan ha olika ideologiska uppfattningar. År 2007 var Mats Odell bostadsminister. Han tog bort det dåvarande stödet, och det gjorde han med fyra månaders framförhållning. Han gav marknaden fyra månader att hantera det hela och så: Alla som har gjutit en platta före den sista december får del av stödet.

Nu finns det väldigt många aktörer. Uppemot 15 000 bostäder ligger nu i pipeline för att byggas. Ett exempel finns i moderatledda Skövde, där

Skövdebostäder planerar 132 studentbostäder som i dag står och faller med huruvida länsstyrelsen kommer att hinna hantera den ansökan eller inte.

Tycker Larry Söder att det är rimligt att det lapptäcke till budget som man nu har tvingat igenom i riksdagen kan få den konsekvensen – att ett bolag kan förlora miljontals kronor på att länsstyrelsen inte hinner hantera ansökan?

Anf. 65 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Att vi har en övergångsregering innebär inte att vi har en övergångsriksdag. Det är viktigt att komma ihåg.

Vi har saker att hantera och beslut att fatta, däribland en budget. Jag ber inte om ursäkt för att Kristdemokraternas och Moderaternas budget har vunnit bifall i kammaren. Jag är dock beklämd över att vi inte har en regering på plats – kanske en som motsvarar majoriteten och därmed kan genomdriva de förslag som finns i den budgeten.

Byggbranschen är en marknad, och att subventionera en del av marknaden innebär att man snedvrider marknaden och i längden inte skapar fler bostäder utan bara styr vilka byggen som blir av. Det är min uppfattning. Det borde inte vara en överraskning för någon att Kristdemokraterna tycker så, för det tyckte vi också den förra mandatperioden. Om man tror att en alliansbudget innehåller byggsubventioner är man nog rätt naiv.

Jag tror att om en regering kommer på plats så snart som möjligt kan den skapa förutsättningar för att göra detta på ett smidigt och bra sätt. Men varje dag som går utan en regering på plats skapar större problem. Därför tycker jag att vi borde se till att få en regering på plats så snart som möjligt. Det är mitt recept för att lösa detta.

Anf. 66 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik:

Herr talman! Larry Söder talar mycket om att vi måste ha en regering som är handlingskraftig. Jag vet inte om museipersonalen i de 16 statliga myndigheterna är speciellt glad över att inte veta hur de ska göra den 1 januari – om de ska börja ta betalt i entrén eller inte. Jag vet inte om det är speciellt ansvarstagande.

På samma sätt tycker jag inte att det är speciellt ansvarstagande att vi i dag har ungefär 400 ansökningar som ligger och väntar på besked om investeringsstöd eller inte. Många av de sökande bolagen har plöjt ned hundratusentals kronor, i vissa fall flera miljoner kronor, i att plocka fram en fullgod kalkyl. Nu genomför Moderaterna och Kristdemokraterna en budget där man på tre veckor beslutar sig för att inte ge dessa bolag möjlighet att få sina ansökningar godkända.

Jag ställer min fråga igen: Är det rimligt att 15 000 bostäder står och faller med att det inte finns övergångsregler?

Anf. 67 LARRY SÖDER (KD) replik:

Herr talman! Det är inte rimligt att svenska folket och företagen får vänta i tre månader på en ny regering. Det är inte rimligt att vi inte i denna kammare kan fatta beslut om vem som ska vara statsminister. Det är detta som är det största problemet. Hade vi haft en regering på plats hade man kunnat hantera detta på ett smidigt och bra sätt – det vill säga regeringen hade kunnat fatta de nödvändiga besluten. En övergångsregering kan inte,

precis som Johan Lofstrand säger, hantera denna situation, och det är detta som är vårt stora problem.

Min uppmaning till Johan Lofstrand är därför att ta med sig till sitt parti att det är en annan budget som gäller nu i riksdagen. Kanske borde en annan regering sitta i Rosenbad.

(Applåder)

Anf. 68 ROBERT HANNAH (L):

Herr talman! Dagens svenska bostadsmarknad är stängd, oflexibel och i permanent obalans. Nästa lågkonjunktur väntar runt hörnet, och prognoserna för nybyggnation faller kraftigt, samtidigt som en mycket allvarlig bostadsbrist består. Vi liberaler är beredda att medverka till breda och långsiktiga reformer för en ny, socialt och miljömässigt hållbar och ekonomiskt sund svensk bostadsmarknad.

Liberalernas utgångspunkter för vår budgetmotion när det gäller att fixa till den svenska bostadsmarknaden är ganska lätta. Vi behöver satsa medel på de grupper som behöver samhällets stöd och göra det lättare att flytta. Vi behöver däremot inte slänga pengar på rika byggherrar för att bygga bostäder som ändå kommer att byggas. Dessa byggherrar behöver i stället bättre regler för att kunna bygga snabbare och mer så att vi får fram de 600 000 bostäder som vi behöver fram till 2025.

Herr talman! Den svenska bostadsmarknaden är delad mellan insiders och outsiders. För att komma in på bostadsmarknaden krävs tid, kontakter och pengar. Detta drabbar framför allt unga och nyanlända, men också människor som behöver få en ny chans mitt i livet.

Hundratusentals människor som skulle vilja komma in på den ordinarie bostadsmarknaden är i dag utestängda. Priset på ägda bostäder har fördubblats under en tioårsperiod, och bostadsköerna till hyreslägenheter slår rekord för varje år; jag har anmält Stockholms bostadskö till Guinness rekordbok. Detta gör att särskilt unga och nya svenskar hamnar utanför. Din bakgrund avgör faktiskt din framtid på den svenska bostadsmarknaden.

Låt mig ge ett par exempel. I ingen av Sveriges 20 största kommuner har en vanlig ung kvinna mellan 25 och 29 år råd att köpa en etta. En vanlig ung man har råd att köpa en etta i bara 3 av dessa 20 största kommuner. Om du inte i dag har en mamma-pappa-bank eller har lyckats köpa en bostad mycket tidigare står du alltså utanför. Detta är dagens Sverige.

För svenskar med utländsk bakgrund är situationen ännu mörkare. Det är mer än tre gånger vanligare att en svensk med utländsk bakgrund mitt i livet bor i hyresrätt än att en person med svensk bakgrund gör det. Detta innebär stora skillnader när det gäller frihet, trygghet och långsiktighet i boendet.

En huvuduppgift inför framtiden måste vara att ge den svenska bostadsmarknaden en ny dynamik. Det behövs breda systemreformer i liberal riktning. Hindren för att komma in på bostadsmarknaden måste rivas. Utanförskapet måste brytas. Systemet måste bli mer marknadsmässigt samtidigt som människor med små ekonomiska resurser ska få mer ekonomiskt stöd.

Det bör vara ett politiskt mål att fler svenskar ska äga sitt boende, särskilt de med lägre inkomster. Fyra av fem svenskar vill helst äga sitt boende. Det är inte heller märkligt. För den som äger är detta en väg att bygga upp en egen ekonomisk trygghet. På längre sikt är ett eget ägt boende ett

billigare alternativ än ett som man hyr. Vill vi att människor ska bo billigt är ägande den billigare formen. För samhället är detta samtidigt en möjlighet att sluta klyftorna mellan dem som lever i utanförskapsområdena och, så att säga, i innanförskapet.

Herr talman! Jag vill lyfta fram fyra punkter från Liberalernas budgetmotion. För det första: nej till onödiga byggsubventioner och ja till högre bostadstillägg. Liberalerna är tillsammans med Centerpartiet de enda som helt avvecklar de onödiga byggsubventionerna. Övergångsregeringens onödiga byggsubventioner har inte alls hjälpt. Bostäderna hade ändå byggts, och det visar sig att de som har flyttat in i de subventionerade bostäderna har mycket högre inkomster än genomsnittet i sina hemkommuner. Detta kan väl ändå inte ha varit meningen; det tror jag inte ens att Vänsterpartiet kan tycka.

Liberalerna satsar i stället pengar på att höja bostadstilläggen markant mer än övergångsregeringen och Vänsterpartiet föreslår. Dessa pengar satsar vi, vilket görs även i den vinnande M-KD-budgeten, särskilt på pensionärer med garantiinkomster och flerbarnsfamiljer. Men vi går längre än M och KD och satsar även på höjda bostadstillägg till personer med till exempel aktivitetsersättning. Detta är en effektiv politik för att få in fler resurssvaga familjer på bostadsmarknaden.

För det andra: sänkta ränteavdrag. I stället satsar vi liberaler på ett bosparandesystem för unga. I dag lägger den svenska staten genom ränteavdrag ofantliga summor på dem som har stora lån. Sverige är unikt i Europa med en sådan politik. I resten av Europa satsar man i stället på dem som vill in på marknaden för ägda bostäder, genom ett bosparandesystem för unga. Vi vill ha ett bosparandesystem för alla för det första köpet.

Moderaterna och Socialdemokraterna har hamnat i en ohelig allians och vägrar röra vid ränteavdragen, som faktiskt gynnar höginkomsttagare. Dessutom har Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet satsat på att försvåra ännu mer för unga och ensamstående genom ett amorteringskrav som effektivt stänger dem ute.

För det tredje: Sverige behöver ett förortslyft. Minst en halv miljon svenskar lever i dag i områden som är starkt präglade av utanförskap och har varit det under lång tid. Detta är områden som helt domineras av hyresrätter, där en hög arbetslöshet har bitit sig fast, skolresultaten är svaga och valdeltagandet är lågt – ni känner till problematiken.

Liberalerna anser att hyreshöjningarna ska vara lägst i dessa områden. Vi anser att minst 30 procent av bostäderna ska vara ägda, och vi anser att vi bör införa en pilotsatsning på business infrastructure development areas, så kallade BID. I utanförskapsområden i USA, Sydafrika, England och Tyskland har man genom lagstiftning lyckats skapa fastighetsägarstyrda samfälligheter som har lyft dessa områden. Vi tror att ett sådant system vore bra för Sverige.

För det fjärde, herr talman: Ta bort flyttskatten. Liberalerna vill ta bort flyttskatten så att fler har råd att flytta till något som de faktiskt vill bo i. Vi vill permanent ta bort både taket och räntan. Detta skulle vara den största och mest effektiva satsningen för att få igång rörligheten på den svenska bostadsmarknaden. Herr talman! Sverige behöver helt enkelt Liberalernas bostadspolitik.

Avslutningsvis har riksdagen valt Moderaternas och Kristdemokraternas förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. Från Liberalernas sida anser vi att budgetförslaget måste betraktas som en helhet. Trots att Liberalernas politik är den bästa yrkar vi inte bifall till vår egen budgetreservation, utan vi har ett särskilt yttrande.

(Applåder)

Anf. 69 ÅSA LINDHAGEN (MP):

Herr talman! Det har varit varmt den här sommaren, och även under hösten. Jag, som alltid fryser, har tagit av mig jackan många gånger. Ute på gården där jag bor står grannen en sen oktoberkväll i T-shirt och grillar – och jag är rädd.

Jag har följt i medierna hur det brinner i Kalifornien och i Sveriges skogar, om extremväder i Europa, om Maldiverna som kommer att slukas av havet, om hur människor i Bangladesh tvingas fly undan floder som svämmar över och om hur svälten, som tidigare har minskat, nu ökar i världen för tredje året i rad. FN pekar ut klimatförändringarna – och jag är rädd.

Mänsklighetens största utmaning är klimatförändringarna. Vår främsta uppgift nu är att lämna en planet efter oss som går att leva på. Det finns ingen planet B.

Byggsektorn står i dag för cirka en femtedel av Sveriges klimatutsläpp, men Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna väljer att ta bort satsningar på innovativt och hållbart byggande, ett stöd som stimulerar till att bygga framtidens hållbara samhälle. Trots att temperaturen stiger i världen, herr talman, isar det sig inom mig. Jag är rädd.

Vi politiker har ett ansvar för kommande generationer och för de barn som lever här och nu. Bostadspolitiken är central för att motverka klimatförändringarna. Vi måste agera, och vi måste göra det nu. Annars finns inget sedan.

Herr talman! Vi har också ett ansvar för barns boendesituation och för att skapa goda uppväxtvillkor för barn i vårt land. Trots att Sverige är ett av världens rikaste länder har vi barn i vårt land som lever i osäkra boendeförhållanden.

I Socialstyrelsens rapport *Hemlöshet 2017* uppskattades ca 10 500–15 000 barn ha bott i någon form av hemlöshet under Socialstyrelsens mätvecka – uppemot 15 000 barn! Och nu är det jul. Varje barn ska ha ett tryggt hem. Inget barn ska behöva somna på kvällen med ont i magen av oro och undra: ”Vart ska vi ta vägen? Vi måste flytta igen. Vi får inte bo kvar här. Mamma och pappa, vart ska vi flytta någonstans?”

Osäkra boendeförhållanden påverkar barn mycket negativt – deras hälsa, skolgång och trygghet. Barnen kan drabbas av ångest, sömnsvårigheter och utåtagerande. Rädda Barnen skriver i en rapport att de har mött barn som visar symtom som tyder på stress och trauma – trauma! Det är inte värdigt Sverige.

I grunden är det ett bostadspolitiskt problem. Vi måste bygga bostäder som människor har råd att efterfråga. Då kan vi inte minska de stöd som skapar fler hyresrätter med rimliga hyror, vilket Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna nu gör. Tvärtom måste vi göra mer.

Utöver att jobba för att skapa en fungerande bostadsmarknad vill Miljöpartiet se en rad olika åtgärder för att stärka inte minst barns situation, och jag ska nämna fem stycken.

För det första: Ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram en nationell strategi för hur hemlösheten bland barnfamiljer ska minska och barns situation stärkas, i samråd med Boverket, Barnombudsmannen och andra relevanta myndigheter.

För det andra: Inför en 14-dagarsgräns för placering av barnfamiljer på akutboenden, i enlighet med Barnombudsmannens förslag. Barn ska ha ett tryggt och långsiktigt boende.

För det tredje: Se över hur vi kan stimulera fler boendelösningar för barnfamiljer, exempelvis genomgångsbostäder som kan leda in på bostadsmarknader eller möjlighet för barnfamiljer att få förtur när det finns en bostadskö.

För det fjärde: Ge socialtjänsten utökade möjligheter i socialtjänstlagen att tillhandahålla boendelösningar för barnfamiljer i hemlöshet även när det saknas en social problematik.

För det femte: Stärk stödet till de barn som lever i hemlöshet här och nu. Lyssna till barns egna röster om vad de behöver. Skapa bättre förutsättningar för barnen att gå i förskola och att klara sin skolgång, och sätt in kompensatoriska åtgärder.

Herr talman! Ett barns uppväxt går inte i repris. Vi kan aldrig få tillbaka år som gått förlorade i ett barns liv.

Vi kan inte heller återuppväcka en planet där förutsättningarna för mänskligt liv radikalt har förändrats. Därför måste vi agera, och vi måste göra det nu. Annars finns inget sedan.

(Applåder)

Anf. 70 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Det är lätt att instämma i mycket av det som Åsa Lindhagen talar om vad gäller rätten till en bostad för alla. Dock kan jag inte låta bli att säga att det då är anmärkningsvärt att Miljöpartiet är det parti i Sveriges riksdag och det parti i Sveriges kommuner som har motsatt sig flest åtgärder för att göra det lättare att bygga bostäder och i kommunerna motsatt sig flest konkreta bostadsprojekt. Det är på något sätt ohållbart om man säger att vi behöver fler bostäder i Sverige nu. Men vi får väl chansen att diskutera det mer under kommande debatt.

Låt mig bara ställa en fråga vad gäller byggsubventionerna och investeringsstöden. Det är ingen hemlighet vad Alliansen och Moderaterna tycker, och det är heller ingen hemlighet vad Åsa Lindhagens parti tycker, som har varit med och infört dessa. Vi har sagt att vi vill avveckla dessa successivt och att denna avveckling ska ske pragmatiskt för att vänja marknaden av med byggsubventioner. Detta är vi också tydliga med i budgetskrivelsen.

Kommer övergångsregeringen med Peter Eriksson i spetsen som bostadsminister att hantera detta i enlighet med den anda som finns i budgetbeslutet, eller kommer man att köra den brända jordens taktik?

Anf. 71 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Herr talman! Jag blir förvånad över det Mats Green för fram om mitt parti. Jag har varit engagerad som borgarråd i kommunpolitiken i Stockholm den gångna mandatperioden, och vi har aldrig byggt så mycket i Stockholm. Detta var mycket viktigt för mig, eftersom jag jobbade med de sociala frågorna och tydligt såg hur bostadsbristen slår mot människor i utsatthet.

Miljöpartiet prioriterar garanterat bostadsbyggandet. Vi måste se till att få fram fler bostäder och fler bostäder som människor har råd att bo i.

Den sociala hemlösheten i Sverige har kompletterats av en strukturell hemlöshet. Socialtjänsten runt om i vårt land möter helt nya grupper av människor som inte skulle behöva socialtjänstens hjälp men som ändå gör det på grund av hur bostadssituationen ser ut.

I detta läge vill ni ta bort det stöd som har stimulerat byggandet av hyresrätter med rimliga hyror. När jag läser betänkandet konstaterar jag också att det råder en skriande brist på annan politik, alltså något som förklarar vad Moderaterna vill göra i stället för att åstadkomma bostäder med rimliga hyror. Var är er politik?

Herr talman! Jag skulle vilja veta hur Moderaterna ser på detta. Vad ska vi göra i stället för att få fram dessa bostäder?

Anf. 72 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Jag hade återigen haft större respekt för Åsa Lindhagens ingångar om det hade varit så att investeringsstöden hade gått till just de grupper som hon värnar om, men det har de inte. Investeringsstöden har gått till de besuttna, till dem som redan har en fot inne på bostadsmarknaden och som tjänar bra och, dessutom, till privata byggbolag. Detta gynnar och hjälper alltså inte över huvud taget de utsatta grupperna.

Vad har vi i stället? Detta är en budgetdebatt, och vi anser inte att man ska slänga in fler miljarder i bostadspolitiken. Det är inte det som behövs, utan det behövs fler bostäder. Därför ska vi ta ett helhetsgrepp på det med allt från förenklingar, hyresreglering, möjligheten för fler att äga sitt boende till att göra det enklare och billigare att bygga. Vi vill också ta ett grepp på samtliga skatter.

Vi hade egentligen kunnat säga ja till allt om regeringen hade kunnat leverera ett enda förslag, men det har man tyvärr inte gjort. Och det är här argumenten för fler bostäder faller när det handlar om Miljöpartiet.

Anf. 73 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Herr talman! Nej, vi har inget inkomstkrav kopplat till att få bo i dessa bostäder. Då kan man fråga sig: Tycker Moderaterna att vi ska ha det?

Vi vet inte vilka som kommer att bo i bostäderna framöver. Vi kan titta på vilka som har flyttat in, men vi har ingen aning om hur det kommer att se ut om exempelvis fem år. Däremot vet vi att vi behöver bostäder med rimliga hyror. Vi vet att det är en skriande brist på bostäder, och vi ser nu att det byggs fler bostäder med rimliga hyror. Detta är oerhört viktigt för Sverige.

Herr talman! Jag måste säga att jag blir något förvånad över den första repliken – att vi måste vara pragmatiska när det gäller stöden. Nu avskaffar

ni ju dessa stöd med ett dråpslag, Ola Johansson. Om man inte får sin ansökan behandlad före årsskiftet kommer man inte att få stöd. Jag tror inte att byggbolagen är jätteimponerade av politiken just nu.

Anf. 74 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Åsa Lindhagen är inte ordinarie ledamot i civilutskottet, så jag har full respekt för att bostadspolitik inte är hennes hemmaområde. Jag har samma bild som hon av situationen när det gäller klimatet och utsatta människor som har svårt att få tag i en bostad. Jag noterar att Åsa Lindhagen har Stockholm som utgångspunkt för sitt politiska engagemang, och det kan man ha.

Ett problem som framfördes är att innovationsstöden och stöden till energieffektivisering har tagits bort i den budget som riksdagen har beslutat om. Men hur är det med regelförenklingar och förutsättningarna för dem att skapa möjligheter för de innovationer som vi alla efterfrågar? Hur är det med alla de träindustriföretag som nu investerar 2,4 miljarder innovativt i nya produktionsanläggningar för att omvandla den svenska skogen till hållbara, klimatsmarta bostäder? Hur är det med den svenska skogspolitiken, som innebär att artskydd och biotopskydd gör att många privata skogsägare inte tillåts bruka den skog som finns? Med hjälp av olika avgifter på transporter hindrar vi dessa skogsbrukare, skogsföretag och skogsindustrier från att på ett någorlunda kostnadseffektivt sätt få all denna skog till sågverken och fabriker och sedan ut på byggarbetsplatserna.

Jag vill påstå att Miljöpartiet har goda ambitioner när det gäller klimat men oerhört låga ambitioner när det gäller möjligheten att skapa förutsättningar för såväl jobb som bostadsbyggande och näringsverksamhet på landsbygden.

Anf. 75 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Jag vill först tacka Ola Johansson för vänliga ord.

Jag är inte ordinarie ledamot i civilutskottet. Jag sitter i socialutskottet, och det finns tydliga kopplingar mellan hur vi bygger ett hållbart samhälle som är bra för alla människor och som ger bättre stöd till människor i utsatthet. Därför är det en stor glädje att få vara med i debatten i dag.

När det gäller de frågor som Ola lyfte upp om skogen och skyddet av biologisk mångfald och den typen av frågor som jag uppfattade att Ola var inne på finns det tydliga skillnader mellan Miljöpartiet och Centerpartiet i miljö- och klimatfrågorna. Vi har måhända ett gemensamt engagemang i dessa frågor, men vi behöver göra mycket mer där.

Jag har heller inte alls samma bild som den Ola gav uttryck för när det gäller jobb och bostäder. Dessa frågor är oerhört centrala för att skapa ett gott samhälle. Men om vi ska klara omställningen av samhället måste vi bygga ett Sverige där vi värnar miljön och motverkar klimatförändringarna. Jag är fullt och fast övertygad om att vi kan skapa ett samhälle med en god arbetsmarknad och bostäder som alla har råd att efterfråga och samtidigt jobba mot klimatförändringarna och för en god miljö. Detta är förutsättningar för att vi ska kunna leva ett gott liv i Sverige också på sikt. Det spelar ingen roll vad vi gör i olika frågor om vi inte värnar klimatet och miljön.

Det går att bygga, det går att jobba med en offensiv arbetsmarknadspolitik och det går att värna klimat och miljö på samma gång.

Prot. 2018/19:30
15 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning
och byggande samt
konsumentpolitik*

Anf. 76 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Ett sätt att värna klimatet och miljön är att göra det möjligt att bo och verka på landsbygden, och det är lite grann detta som är min poäng. Vi har ett exempel i min hemkommun Halland, där en företagare vill bygga ett hus men hindras av ett överklagande som drivs av Naturskyddsföreningen i grannkommunen.

Vi har flera fall där människor vill kunna bygga strandnära. De har till och med gått hela den långa vägen för att ansöka om möjligheten att bygga när det gäller landsbygdsutveckling i strandnära läge, och sedan har de fått det stoppat av länsstyrelsen av olika skäl.

Det finns ett enda stort hinder mot bostadsbyggande, som gäller oavsett om vi talar om storstäder eller om landsbygdskommuner, och det är bristen på mark. Denna brist kommer sig av att vi har långa planprocesser, strikta bullerriktvärden, strandskydd, riksintressen och andra typer av processuella hinder.

Vad vill Miljöpartiet göra för att underlätta tillgången till mark i dessa sammanhang?

Anf. 77 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Jag är inte insatt i det specifika exempel som Ola Johansson lyfte upp, men det är klart att man alltid kan fundera kring varför exempelvis Naturskyddsföreningen överklagar. Det är oerhört tydligt för mig att det finns ett mycket stort behov av starka röster i civilsamhället som står upp för klimat och miljö, för i dag tas inte ett tillräckligt stort politiskt ansvar runt om i världen för dessa frågor, som är våra ödesfrågor.

Jag skulle vilja ställa en fråga. Ni vill ju ta bort investeringsstödet för att bygga billiga bostäder med rimliga hyror, Ola Johansson. Jag vet att du inte har möjlighet att besvara detta, men det är ändå en kärnfråga där ni blir svaret skyldiga: Hur ska vi få fram bostäder som människor har råd att bo i? Där behövs mer politik och fler svar från er sida.

Anf. 78 MATS GREEN (M):

Fru talman! Sverige och bostadspolitiken behöver komma på rätt köl. Det budgetförslag som riksdagen har tagit ställning till och det utgiftsområdesförslag som vi nu ska debattera är den första delen i att just få Sverige på rätt köl. Det är ett budgetförslag från Moderaterna och Kristdemokraterna som bygger på Alliansens reformagenda.

Fru talman! Bostadskrisen griper omkring sig och spiller över på alla samhällsområden och alla delar av Sverige – här i Stockholm, i övriga storstäder men också i landets övriga delar. Den slår mot ungdomar som ska flytta hemifrån till platser där jobb och studier finns. Den slår mot människor som med olika förändrade livssituationer behöver en annan, ny bostad. Det kan vara allt från skilsmässa till dödsfall. Det kan handla om äldre som känner att den nuvarande villan eller bostaden inte är möjlig att bo kvar i och som därför behöver ett annat boende.

Det är klart att bostadskrisen hämmar Sverige. Den hämmar tillväxten och arbetsmarknadens funktionssätt, men allvarligast, fru talman, är naturligtvis hur den slår mot den enskilda människan och hennes möjligheter.

Vi kunde tidigare konstatera att det är lätt att tro, när man ser till bostadspolitiken, att vi har haft en övergångsregering under hela den förra

mandatperioden med tanke på de ytterst få förslag som har levererats för fler bostäder i Sverige.

Vi har i dag en dysfunktionell bostadsmarknad, där politiska regleringar av olika slag under alltför lång tid har försvårat för människor både att äga sitt boende och att få tillgång till en hyresrätt. Förslag för fler bostäder har lyst med sin frånvaro under fyra års tid. Trots den värsta bostadskrisen på 50 år har ingen regering i modern tid lagt så få förslag för att öka bostadsbyggandet. Det är oacceptabelt. De senaste prognoserna pekar samtidigt på att bostadskrisen ser ut att fördjupas med en tydligt minskad byggtakt.

Det rödgröna dubbellåset i bostadspolitiken har skadat Sverige. Bostadskrisens konsekvenser förvärrar en mängd andra samhällsproblem. Den politiska passivitet som har präglat bostadspolitiken under en hel mandatperiod har inneburit att bostadskrisen har fördjupats. Utöver det jag nämnde tidigare hämmar det tillväxt och företagsamhet, försvårar integrationen och begränsar människors och familjers möjligheter och drömmar.

Fru talman! Moderaternas och Kristdemokraternas budget innebär ett skifte i bostadspolitiken. Vi är stolta över att vi nu får en budget som värnar skattebetalarnas pengar och successivt avskaffar de dyra och ineffektiva byggsubventioner som inte bidrar till fler bostäder. Att över 11 miljarder av skattebetalarnas pengar ska finansiera åtgärder som snedvrider marknaden och enbart ger vissa byggbolag större vinstmarginaler är något som faktiskt borde provocera de flesta skattebetalare. Branschen har inte efterfrågat dessa subventioner. Samtidigt finns det inte någon tydlig kausalitet, något tydligt samband, mellan investeringsstödet införande och att fler hyresrätter faktiskt byggts. Den sortens byggsubventioner är ett synnerligen dåligt sätt att bekämpa den värsta bostadskrisen på över ett halvt sekel. Bostadspolitiken bör handla om att bygga så många bostäder som möjligt, inte om hur vi spenderar så många miljarder som möjligt.

När vi nu tar steget från en dyr subventionspolitik för miljarder, som inte har lett till fler bostäder, till ett ansvarsfullt prioriterande av medborgarnas skattepengar handlar det om att låta fler pensionärer som lever med små marginaler få behålla mer pengar i plånboken eller att höja lönen för våra hårt arbetande poliser. Detta går för oss alla dagar i veckan före att stoppa in miljarder i byggsektorn.

Fru talman! Låt mig vara tydlig. Det är detta som politiken handlar om, nämligen att prioritera. För oss är det en självklarhet att ökade resurser till välfärdens kärnverksamheter, ett starkare försvar och fler poliser går före subventioner till byggbolag. Jag utmanar gärna vänsterpartierna i denna kammare till en debatt om just denna prioritering. Gå ut och fråga de svenska skattebetalarna vad de föredrar: byggsubventioner eller resurser för att korta vårdköerna, investeringsstöd eller mer pengar i pensionärernas plånböcker, fler poliser eller mer pengar till byggbolag.

Fru talman! Svensk bostadspolitik kan inte bygga på dyra byggsubventioner. Sverige är i behov av en sammanhållen bostadspolitisk reformagenda som tar ett helhetsgrepp för att bekämpa bostadskrisen. Det behövs ett antal genomgripande regelförenklingar för att förkorta och förenkla byggprocessen. Ledtiderna måste kortas, onödiga regleringar bör reduceras, bostadsskatterna bör ses över och rörligheten på bostadsmarknaden

Prot. 2018/19:30

15 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning
och byggande samt
konsumentpolitik*

måste bli bättre. Samtidigt måste vi underlätta för fler att äga sitt boende och för att få till stånd en bättre fungerande hyresmarknad.

Fru talman! Låt mig avsluta med att säga att Sverige behöver en ny och handlingskraftig regering som kan genomdriva verkningfulla lösningar för fler bostäder och en bättre fungerande bostadsmarknad. Med föreliggande budgetförslag inleder vi nu ett skifte i bostadspolitiken. Vi håller hårt i skattebetalarnas pengar och fokuserar på åtgärder som på riktigt bidrar till att fler kan få ett eget hem.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 79 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Som jag talade om tidigare ser vi i Sverige i dag en hemlöshet i förändring. Tidigare drabbade hemlöshet människor med en social problematik, som missbruksproblematik eller psykisk ohälsa. I dag slås människor även ut även enbart på grund av den svåra bostadssituationen. Den sociala hemlösheten har kompletterats med en strukturell hemlöshet.

Vi behöver fler bostäder som alla människor har råd att efterfråga. I detta läge, som vi tidigare har konstaterat i debatten, tar Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna bort investeringsstödet för hyresrätter. Dessa partier tar också bort det nästan helt nya stödet för innovativt och hållbart byggande som ska stimulera byggande av hållbara samhällen. Mitt i brinnande klimatkras tas detta bort. Det skulle väl vara i sin ordning om Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna inte avslutade dessa stöd så oerhört abrupt utan någon förståelse för byggbolagens villkor och om Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna hade en annan politik för att skapa bostäder för vanliga människor och en annan politik för att motverka klimatförändringarna. Men denna budget är ett dråpslag mot klimat och miljö. Jag hittar ingen politik för hyresrätter med rimliga hyror.

Fru talman! Jag undrar: Vad vill Moderaterna göra för att skapa bostäder för alla, och vad vill Moderaterna göra för att motverka klimatförändringarna?

Anf. 80 MATS GREEN (M) replik:

Fru talman! Problemet med dessa byggsubventioner är att de går till det som är motsatsen till det som Åsa Lindhagen säger sig värna om. De går inte till de mest utsatta utan till välbeställda, till dem som redan har foten inne på bostadsmarknaden och som tjänar bra, eftersom denna regering har slagit fast att bostäderna ska fördelas efter kötid. De grupper som du säger dig värna om, Åsa Lindhagen, ser inte röken av dem.

Vi vill tvärtom satsa mer pengar på den kommunala välfärden. Genom avvecklade byggsubventioner vill vi satsa på kommunerna för att hantera detta. Dessa pengar säger du nej till, dem vill du inte ha. Det var det ena jag ville ta upp.

Det andra gäller klimatomställningen. Anser Miljöpartiet att man ska bygga bostäder miljömedvetet bara så länge man får betalt för det? Det anser alltså inte Moderaterna. Vi anser att det är någonting som man alltid ska göra och något som vi ska stimulera fram exempelvis genom lagstiftning.

Återigen: Dessa byggsubventioner har inte lett till några bostäder som annars inte skulle ha byggts.

Fru talman! Det är helt fel att påstå att man klipper detta stöd abrupt. Miljöpartiet och regeringen vill naturligtvis se en sådan tillämpning. Det var det som jag talade om tidigare när jag talade om den brända jordens taktik. Det står bland på s. 21–22 i betänkandet att det ska ske successivt, så att marknaden hinner vänja sig av med dessa byggsubventioner. Men det får inte ta fokus från det som vi måste fokusera på, nämligen att detta handlar om prioritering. Och vi prioriterar inte bidrag till privata byggföretag. Vi prioriterar fler bostäder och större satsningar på den kommunala välfärden. Jag beklagar att Åsa Lindhagens parti säger nej till allt detta. Det är faktum.

Anf. 81 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Det är så att 15 000 bostäder riskerar att gå om intet på grund av att ni drar bort det här stödet, Mats Green. Får man inte sin ansökan behandlad före den 31 december kommer man inte att kunna få stödet. Våra myndigheter måste nämligen följa det som riksdagen har beslutat, och det är så budgeten ser ut. Jag beklagar att det är så, men det *är* så.

Jag tror som sagt inte att byggbolagen är särskilt imponerade av det här agerandet. Vi skulle ha behövt en långsam utfasning, om man nu ändå driver på för att detta ska ske. Jag tycker dock inte att det är detta vi ska göra. Vi vet att vi behöver bostäder med rimliga hyror; det tror jag står klart för alla. Vi vet inte heller vilka som kommer att bo i dessa bostäder framöver. Det kan vara människor som har ett stort behov av dem, och vi vet att det finns kommuner där socialtjänsten använder dessa bostäder för att hitta vägar in för människor som har en lite tunnare plånbok.

Det rätta nu är att ha fokus på att fortsätta bygga bostäder med rimliga hyror, och gällande hur det ska gå till är Moderaterna fortsatt svaret skyldiga.

Anf. 82 MATS GREEN (M) replik:

Fru talman! Om Miljöpartiet verkligen står för detta, Åsa Lindhagen, varför har ni då knappt levererat ett enda förslag för att få fram sådana bostäder? Ni har tvärtom ägnat er åt att säga nej till en mängd förslag från Moderaterna, våra allianskollegor och övriga partier i kammaren. Varför har ni sagt nej till allt detta? Trots den värsta bostadskrisen på 50 år har ingen regering i modern tid levererat så få förslag för att göra det möjligt att bygga fler bostäder som denna, där Miljöpartiet sitter med huvudansvaret för detta. Varför?

Återigen, fru talman: Att lägga totalt 11 miljarder på bostäder för dem som redan har är att göra helt fel prioritering. Det missgynnar precis de grupper Åsa Lindhagen här står och säger sig vilja värna. Nej, detta handlar om prioritering, och vi prioriterar större resurser till den kommunala välfärden och mer i plånboken för arbetare och pensionärer.

Anf. 83 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tänker ägna mitt tal åt den andra delen som civilutskottet hanterar, nämligen den som handlar om konsumentpolitik och konsumentmakt. Alltför lite tid kanske ägnas åt att diskutera konsumentträtten.

Konsumentmakt – är det någonting som finns på riktigt? När Soheila Fors tittade på kläder i en butik i Sverige fick hon veta att hon inte var önskvärd som kund. Hon hade ingen slöja, och därför ville inte butiksinnehavaren sälja till henne. Man ville inte sälja till icke troende. Avsaknaden av det plagg som mängder av kvinnor i världen kämpar för att slippa bära var alltså grunden för att Soheila inte fick köpa något i en butik i Sverige.

Tanken med konsumentmakt är att konsumenten ska använda sina konsumtionsvanor för att påverka företagare att sköta sig. Det är inte tänkt att användas åt andra hållet. Makten ska ligga i att företagen ska vilja ha kundens pengar, och risken att få färre kunder ska göra att företagaren håller en god servicenivå och inte diskriminerar sina kunder. Vän av ordning vill säkert upplysa mig om att diskriminering inte kan ske av andra skäl än de som anges i lagen och att religion är ett sådant skäl. Dock verkar avsaknaden av religion inte bedömas utgöra en diskrimineringsgrund.

Nu är Soheila Fors inte som vilken vanlig människa som helst. En vanlig människa hade mest troligt knutit handen i fickan, och sedan hade det inte blivit så mycket mer av detta. Soheila är dock aktiv debattör och opinionsbildare, så hon lyfte i stället fram problemet. Det gjorde hon vad jag förstår inte främst för att ändra någon lag utan för att visa på ett problem som finns i samhället i dag – och som växer. Reaktionerna och kommentarerna tyder på att det finns ett problem som är betydligt större än några enstaka händelser. Många är de som vittnar om hur de inte har kunnat köpa varor i olika butiker eller blivit ombedda att lämna butiker för att de saknat slöja.

Det samhälle vi nu har skapat är ett splittrat samhälle. Vi har gått från att leva tillsammans till att snarare leva sida vid sida, och ofta saknas den ömsesidiga respekt som efterfrågas. Det kanske kan tyckas oviktigt om någon nekas att köpa en klänning i en butik i Sverige eller nekas att gå in i en mattaffär i Rosengård, men det är inte enskilda, unika händelser. Det är snarare ett systematiskt förtryck riktat mot kvinnor. De butiker som tackar nej till kunder utan slöja gör det inte i enstaka fall där de vill avstyra ett köp för att de ogillar just den person som vill köpa. De gör det eftersom de lever enligt en kultur där man kräver att kvinnor ska täcka sitt hår, där kvinnan ansvarar för mannens sexualitet och där kvinnans människovärde avgörs av hennes klädsel.

Det är precis samma kultur och samma värderingar som organisationen My Stealthy Freedom protesterar mot i Iran som här kräver täckt hår hos den som vill handla i deras butik. Förtrycket är inte ett dugg finare i Rosengård än det är i Teheran. Förtrycket som riktar sig mot icke troende är inte ett dugg finare än det förtryck som riktar sig mot troende. Kvinnoförtryck kan aldrig försvaras av lagar om avtalsfrihet. Kvinnoförtryck ska bara bort. För att tala klarspråk: Självutnämnda moralpoliser med en moral från medeltiden ska inte få utnyttja vår bristande diskrimineringslag – punkt.

Fru talman! När vi talar om att konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och aktivt handlar det om mer än ängerrätt, sjysta villkor och innehållsförteckningar. Även om dessa delar är viktiga är det minst lika viktigt att diskriminering motverkas, precis som jag har redogjort för. Det är därför vi förespråkar att all diskriminering ska vara olaglig. Detta blir

därmed indirekt även en del av vårt mål för konsumentpolitiken – vårt mål som tar upp behovet av trygga konsumenter.

En annan del av vårt mål är aktiva konsumenter. Då syftar vi på att konsumenter ska få information så att de kan göra ett aktivt val. Därför driver vi också hårt att konsumenter ska veta vad det är de köper, var det kommer ifrån och vad som finns i det.

Den sista delen i vårt konsumentpolitiska mål handlar om hållbarhet. Hållbarheten är minst lika viktig som de tidigare delarna. Konsumentpolitiken måste vara hållbar såväl socialt och ekonomiskt som miljömässigt. Det fria företagandet får aldrig ske på bekostnad av miljön eller av att människor utnyttjas och tvingas leva under slavliknande förhållanden – vilket tyvärr sker även i Sverige.

Fru talman! Jag vill med detta yrka bifall till vår reservation nr 3.

Anf. 84 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Mikael Eskilanderesson var innan vi träffades här i kammaren lite angelägen om att få ett replikskifte med undertecknad, men det är inte därför jag begär ordet.

Det Mikael Eskilanderesson beskriver är naturligtvis ett oacceptabelt beteende hos en näringsidkare – precis lika oacceptabelt som det är när en privat hyresvärd nekar en person att hyra eller få tillgång till en bostad på grund av dennes etnicitet, utseende eller andra faktorer.

Det som förbryllar mig lite grann är vilken koppling denna fråga har till gällande lagstiftning och på vilket sätt de saker som Mikael Eskilanderesson beskriver har någon som helst bäring på ramarna inom det konsumentpolitiska området inom utgiftsområde 18. Det vore intressant att lyssna till motiven till att just denna berättelse, som säkert alla kan hålla med om är en märklig historia och oacceptabel på många sätt, diskuteras här i dag när vi diskuterar konsumentpolitiken inom utgiftsområde 18. Vilken lag, specifikt, är det Mikael Eskilanderesson avser att förändra med sin argumentation, och vilket anslag är det han anser ska utökas eller minskas?

Anf. 85 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Hela mitt anförande bygger givetvis på det konsumentpolitiska mål som vi har, där vi anser att alla konsumenter ska kunna konsumera hållbart, tryggt och säkert. Det är givetvis inte uteslutande vad vi beslutar om i civilutskottet – diskrimineringslagen beslutar vi inte om i civilutskottet, utan den har diskuterats och beslutats av konstitutionsutskottet.

Men vår politik är hel. Den bygger på att hela samhället ska fungera, och diskrimineringslagen ligger inom den bit som jag kallar trygghet. Att den rättas till så att all diskriminering blir förbjuden är någonting som faktiskt är viktigt för alla konsumenter.

Sedan finns det andra delar i konsumentpolitiken som till exempel ligger på miljö- och jordbruksutskottet. Jag vet till exempel att Centerpartiet är för att konsumenter ska kunna konsumera aktivt. Man kan då undra varför Centerpartiet inte har ställt sig bakom de förslag som vi tidigare har lagt fram i miljö- och jordbruksutskottet, där vi har föreslagit att det ska gå att se varifrån varor kommer och att det inte bara ska stå att saker och ting produceras inom EU. Det är en väldig skillnad om kött produceras i Finland, Spanien eller Danmark.

Dessutom ger EU friheten att inte ange vad som finns i alkoholhaltiga produkter. Varför ska man som konsument inte få reda på vad som finns i alkoholhaltiga produkter?

Ja, det ligger utanför vårt utskott, men det ligger definitivt inte utanför konsumentpolitiken.

Anf. 86 OLA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Då jag inte fick något ordentligt svar på frågorna jag ställde ska jag inte ytterligare förlänga debatten i den delen.

Jag kan bara notera att det för Centerpartiet är oerhört viktigt att vi har en bostadsmarknad som står öppen för alla och att vi skapar en rörlighet på bostadsmarknaden som gör att människor får tillgång till en bostad, alldeles oavsett om det är en byggsubventionerad hyresrätt, nyproducerad eller befintlig genom en friare hyressättning, eller om man på det sätt som Centerpartiet föreslår har möjlighet att hyra ut sin bostad i andra hand och få en skattereduktion för att man gör det.

Detta, fru talman, är ett sätt som skapar större möjligheter för fler att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden – en bostadsmarknad som inte exkluderar någon människa beroende på etnicitet, ursprung, ekonomiska förutsättningar eller tidigare historia vad gäller vandel och bakgrund.

Anf. 87 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att jag inte alls fick svar på det jag ifrågasatte.

Jag försökte svara så gott jag kunde på varför vår politik när det gäller konsumenträtten är mer omfattande än att den ryms inom civilutskottet. För mig är det självklart att konsumenträtten även måste styras upp av andra lagar än bara dem som hanteras inom civilutskottet.

Vad jag verkligen hade velat ha svar på är varför Centerpartiet anser att vi ska aktiva konsumenter samtidigt som man ska undanhålla en massa information från dessa konsumenter. Man ska inte ha rätten att få reda på vad som finns i en vara eller var inom EU varan är producerad, utan det ska räcka med att den är EU-märkt. Nu har ju Ola Johansson inte rätt till fler repliker, så tyvärr får vi inte några svar på dessa frågor.

Anf. 88 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Mandatperiodens första budget har precis röstats igenom i denna riksdag. Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma reservation vann. Den visar tydligt i vilken riktning vi vill att Sverige ska gå: ett tryggare Sverige, satsningar på sjukvård och mer kvar i plånboken för barnmorskor och poliser. Efter fyra förlorade år med ett rödgrönt styre måste vi nu stärka Sverige inför framtiden och ge människor tillbaka tryggheten i vardagen.

Jag yrkar därför självklart bifall till Moderaternas och Kristdemokraternas gemensamma förslag, som också är utskottets ställningstagande.

Inom civilutskottets ansvarsområde finns mycket att göra. Vi behöver komma vidare i kampen mot barnäktenskap och stärka konsumenters rättigheter. En surdeg som fortfarande återstår är den vilda västern som råder inom skönhetsbranschen i Sverige. Här i Sverige vill vi gärna vara bäst på allt, men på skönhetsingreppens område är vi sämst i klassen när det gäller att genom lag skydda mot oseriösa aktörer.

Fru talman! Vi måste också få fram en bostadspolitik värd namnet. Inte mycket har hänt de senaste fyra åren. Ett grepp som den rödgröna regeringen försökt sig på är att genom ineffektiva byggsubventioner köpa sig ur bostadskrisen. Det är klassisk socialistisk politik. Att sätta ett Kalle Anka-plåster på ett brutet ben löser dock inte den djupa bostadskrisen, som om vi inte får fram radikala förändringar bara kommer att bli än djupare.

Vi väljer därför att fasa ut dessa ineffektiva subventioner. Vi vill ha en bostadspolitik, inte enbart en byggpolitik som endast levererar subventioner till byggarna när det är de som saknar en bostad som borde få vår uppmärksamhet.

Fru talman! Det har från tidigare talare riktats kritik mot att länsstyrelserna nu inte hinner med att hantera alla ansökningar som har kommit in. Ett litet tips från mig är att lägga jakten på de småskaliga vattenkraftsägarna åt sidan ett tag och prioritera byggarna. Då kanske vi kan få se fler som hinner få sina ansökningar beviljade.

Men återigen, fru talman: Att införa subventioner är enkelt. Att ta bort dem gör alltid ont. Kalle Anka-plåstret måste dock tas bort för att vi ska kunna se de riktiga utmaningarna och de riktiga problemen.

Sveriges Byggindustrier var i veckan ute och välkomnade borttagandet av byggsubventionerna. De efterfrågar, liksom oss, mer fokus på dem som faktiskt ska bo i det som byggs. Om vi stärker konsumenterna – konsumenträtten är viktig – så att Sveriges byggbolag bygger det som efterfrågas och det som behövs är vi ett steg på vägen mot en bostadsmarknad som faktiskt fungerar och ett Sverige där det finns tillräckligt med bostäder.

Fru talman! Vi har precis gått igenom en valrörelse; det är inte så länge sedan. I gammal god tradition innehöll den en mängd vallöften om allt mellan himmel och jord. Men som Sveriges Byggindustrier också påpekade ekade det tomt beträffande vallöften om hur vår svenska bostadskris ska lösas.

Vi skulle kunna ta det som kritik mot oss riksdagsledamöter, men det kan också ses som en liten fördel med tanke på det som vi har framför oss. Det kan faktiskt vara rätt positivt. Även om låsningarna i den svenska bostadspolitiken blev smärtsamt tydliga när bostadssamtalen havererade har vi i alla fall inte med spretande vallöften låst fast positionerna ytterligare, fru talman.

Nu, i början av mandatperioden, har vi alla möjligheter att ta nya tag och lösa de enorma problem som en icke existerande bostadspolitik skapar för unga som vill flytta hemifrån, för nyanlända som söker sitt hem i Sverige och för barnfamiljer som behöver flytta från sin trångboddhet.

Vi i Sveriges riksdag, fru talman, måste ta ansvar och leverera det som invånarna har rätt att förvänta sig av oss, det vill säga att vi löser bostadskrisen. Denna gång får inte gamla positioner och låsningar stoppa oss från att komma fram. Vi kan vara radikala. Vi kan riva upp all nuvarande lagstiftning, börja med ett helt blankt ark. Vi kan titta på hur andra gör. Och, fru talman, med min norska bakgrund har jag av naturliga skäl lite särskilt intressen i hur den norska bostadsmarknaden och bostadspolitiken fungerar. Jag skulle kunna säga mycket men nöjer mig här i dag med att nämna att i Norge gör de vad byggindustrierna lyfter fram och som jag tror är rätt väg. Den norska bostadspolitiken fokuserar på dem som är på väg in på bostadsmarknaden, de som ska bo och leva i det som byggs. Det borde också vara Sveriges fokus.

Eller, fru talman, så kan vi göra som vi alltid har gjort och försvara den duttonpolitik som den svenska bygg- och bostadspolitikerna är och återigen upptäcka att skyttegravspositioner inte gynnar dem som sätter sina förhoppningar till oss. Men jag måste tro, för Sveriges skull, att vi kan lyfta oss ur våra skyttegravar, lämna låsta positioner och börja med att ställa frågan: Hur vill vi att Sveriges bostadsmarknad ska fungera? När frågan är besvarad kan vi börja ta fram förslagen som leder dit.

Fru talman! Det är bråttom. Duttonet måste få ett slut. Vi måste leverera riktiga reformer som löser bostadskrisen på kort och på lång sikt. Vi behöver en fungerande bostadsmarknad, inte fler Kalle Anka-plåster. (Applåder)

Anf. 89 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag var inte helt nöjd med det tidigare svaret jag fick av Ola Johansson, det vill säga: Jag fick egentligen inget svar.

Även Moderaterna, tillsammans med hela Alliansen, har ju som mål aktiva konsumenter på en väl fungerande marknad – eller någonting ditåt. Men hur ska man kunna vara aktiv konsument när ni säger nej – åtminstone har ni gjort det tidigare – till de förslag vi har lagt fram? Vi har föreslagit att ursprungsland, inte bara ”inom EU”, ska anges på varor och att köttets ursprung ska anges på menyerna så att man vet var det kommer ifrån när man beställer på restaurang. Ni har också sagt nej till att innehåll i alkoholhaltiga drycker ska anges. Ni tycker att det fungerar bra, om jag förstått det rätt, som det fungerar nu inom EU.

Hur ska man då som konsument kunna göra aktiva val om man inte får den information man behöver för att kunna göra aktiva val?

Anf. 90 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M) replik:

Fru talman! Jag ska inte åta mig att svara å Ola Johanssons vägnar. Det tror jag att han själv klarar mycket väl, fru talman.

Jag håller med om att det finns kraft hos informerade och upplysta konsumenter.

Jag ville tala utifrån bostadspolitikens område, som jag fokuserade mitt inlägg på. Där vill jag återigen tala om vad som händer i mitt forna hemland Norge, där man faktiskt har inriktat politiken på att stärka konsumenten: den som ska bo, den som ska hyra och den som ska köpa.

Jag inser att det är helt omöjligt, fru talman, att lyfta ut ett lands politik inom ett område och sätta in det i ett annat lands politik. Men jag är helt övertygad om att det rätta är att lyfta blicken och se ut i världen, även i EU, hur man gör för att på bästa möjliga sätt lösa konsumenternas utmaningar och ge konsumenterna makten och möjligheten att välja. Då kommer vi också att få en marknad som fungerar.

Anf. 91 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag hade inte möjlighet att begära ytterligare replik på Ola Johansson tidigare. Därför är det Cecilie Tenfjord Toftby som jag får ställa mina frågor till. Men jag tycker fortfarande inte att jag egentligen får något svar. Om vi nu vill ha konsumentmakt, att konsumenterna ska kunna göra aktiva, medvetna val, hur ska man kunna göra det när ni säger nej till att ange ursprungslandet? Hur ska man kunna göra det när ni säger nej till att

ange köttets ursprung på menyer och till att redovisa innehållet i alkoholhaltiga drycker? Hur ska jag kunna välja vilket vin jag ska ta på Systembolaget när det bara står vad vinet innehåller på vissa viner? På vissa står det inte alls, och på de flesta står det bara om vinet innehåller särskilda ämnen.

Hur ska jag som konsument kunna välja utan att veta. Om jag vill välja bort ett land måste jag väl få göra det, även om landet råkar ligga inom EU. Men det står bara att det är producerat inom EU.

Anf. 92 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M) replik:

Fru talman! På samma sätt som man har möjlighet att välja bort saker har man också möjlighet att göra ett aktivt val. Det som Eskilandersson efterfrågar här är ju möjligheten att göra ett aktivt val. Jag vill då påpeka att vi faktiskt har möjligheten att välja det som vi vill ha. Man kan självklart välja ett vin som är från Frankrike eller ett vin från Grekland. Men när det gäller konsumenträtt tycker jag att det också ligger ett visst ansvar hos konsumenten själv.

Till exempel LRF, de svenska lantbrukarna, har varit väldigt duktiga på att lyfta fram svenskt kött, svenskproducerad mat. I stället för att efterfråga det som vi vill välja bort tycker jag att vi som konsument i allra högsta grad ska välja det som vi faktiskt vill ha, och den möjligheten finns redan i dag.

En upplyst konsument är också en konsument som tar ansvar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

§ 6 Kammaren åtskildes kl. 13.47.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 4 anf. 28 (delvis),
av talmannen därefter till och med och § 5 anf. 73 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

Prot. 2018/19:30
15 december

*Samhällsplanering,
bostadsförsörjning
och byggande samt
konsumentpolitik*

Innehållsförteckning

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 2 Ärenden för bordläggning	1
§ 3 Rikets styrelse	1
Konstitutionsutskottets betänkande 2018/19:KU1	1
Anf. 1 HANS EKSTRÖM (S).....	1
Anf. 2 MATHEUS ENHOLM (SD).....	3
Anf. 3 LINDA YLIVAINIO (C)	4
Anf. 4 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	5
Anf. 5 ROBERT HANNAH (L).....	7
Anf. 6 JONAS ERIKSSON (MP)	8
Anf. 7 IDA DROUGGE (M).....	9
Anf. 8 TUVE SKÅNBERG (KD)	10
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	12
§ 4 Migration	13
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU4	13
Anf. 9 CARINA OHLSSON (S)	13
Anf. 10 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	14
Anf. 11 CARINA OHLSSON (S) replik.....	15
Anf. 12 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	15
Anf. 13 CARINA OHLSSON (S) replik.....	16
Anf. 14 PAULA BIELER (SD) replik	16
Anf. 15 CARINA OHLSSON (S) replik.....	17
Anf. 16 PAULA BIELER (SD) replik	17
Anf. 17 CARINA OHLSSON (S) replik.....	17
Anf. 18 PAULA BIELER (SD).....	18
Anf. 19 JONNY CATO HANSSON (C).....	20
Anf. 20 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	21
Anf. 21 FREDRIK MALM (L)	23
Anf. 22 MARIA FERM (MP)	25
Anf. 23 JOHAN FORSSELL (M)	27
Anf. 24 PAULA BIELER (SD) replik	29
Anf. 25 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	29
Anf. 26 PAULA BIELER (SD) replik	30
Anf. 27 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	30
Anf. 28 MARIA FERM (MP) replik.....	31
Anf. 29 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	31
Anf. 30 MARIA FERM (MP) replik.....	32
Anf. 31 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	32
Anf. 32 HANS EKLIND (KD)	32
Anf. 33 FREDRIK MALM (L) replik	34
Anf. 34 HANS EKLIND (KD) replik	34
Anf. 35 FREDRIK MALM (L) replik.....	35
Anf. 36 HANS EKLIND (KD) replik	35
Anf. 37 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD).....	35
Anf. 38 ARIN KARAPET (M)	37
Anf. 39 PAULA BIELER (SD) replik	38
Anf. 40 ARIN KARAPET (M) replik	39

Anf. 41 PAULA BIELER (SD) replik.....	39
Anf. 42 ARIN KARAPET (M) replik	39
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	39

Prot. 2018/19:30
15 december

§ 5 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

samt konsumentpolitik	40
Civilutskottets betänkande 2018/19:CU1	40
Anf. 43 JOHAN LÖFSTRAND (S)	40
Anf. 44 MATS GREEN (M) replik	41
Anf. 45 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	42
Anf. 46 MATS GREEN (M) replik	43
Anf. 47 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	43
Anf. 48 ROBERT HANNAH (L) replik.....	43
Anf. 49 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	44
Anf. 50 ROBERT HANNAH (L) replik.....	44
Anf. 51 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	45
Anf. 52 ROGER HEDLUND (SD)	45
Anf. 53 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	46
Anf. 54 ROGER HEDLUND (SD) replik	47
Anf. 55 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	48
Anf. 56 ROGER HEDLUND (SD) replik	48
Anf. 57 OLA JOHANSSON (C)	48
Anf. 58 JON THORBJÖRNSSON (V).....	50
Anf. 59 MATS GREEN (M) replik	52
Anf. 60 JON THORBJÖRNSSON (V) replik	52
Anf. 61 MATS GREEN (M) replik	52
Anf. 62 JON THORBJÖRNSSON (V) replik	53
Anf. 63 LARRY SÖDER (KD).....	53
Anf. 64 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	54
Anf. 65 LARRY SÖDER (KD) replik.....	55
Anf. 66 JOHAN LÖFSTRAND (S) replik	55
Anf. 67 LARRY SÖDER (KD) replik.....	55
Anf. 68 ROBERT HANNAH (L).....	56
Anf. 69 ÅSA LINDHAGEN (MP).....	58
Anf. 70 MATS GREEN (M) replik	59
Anf. 71 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik.....	60
Anf. 72 MATS GREEN (M) replik	60
Anf. 73 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik.....	60
Anf. 74 OLA JOHANSSON (C) replik.....	61
Anf. 75 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik.....	61
Anf. 76 OLA JOHANSSON (C) replik.....	62
Anf. 77 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik.....	62
Anf. 78 MATS GREEN (M)	62
Anf. 79 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik.....	64
Anf. 80 MATS GREEN (M) replik	64
Anf. 81 ÅSA LINDHAGEN (MP) replik.....	65
Anf. 82 MATS GREEN (M) replik	65
Anf. 83 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD).....	65
Anf. 84 OLA JOHANSSON (C) replik.....	67
Anf. 85 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	67
Anf. 86 OLA JOHANSSON (C) replik.....	68
Anf. 87 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	68

Prot. 2018/19:30
15 december

Anf. 88 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M).....	68
Anf. 89 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik	70
Anf. 90 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M) replik.....	70
Anf. 91 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) replik.....	70
Anf. 92 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M) replik.....	71
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	71
§ 6 Kammaren åtskildes kl. 13.47.	71